

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Mgr. František Tóth

Zahraniční teroristické bojovníci v mezinárodním práve

Rigorózná práca

Olomouc 2020

Prehlasujem, že som rigoróznou prácu na tému „Zahraniční teroristický bojovníci v medzinárodnom práve“ vypracoval samostatne a citoval som všetky použité zdroje.

V Bratislave, dňa 28.12. 2020

Mgr. František Tóth

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som chcel pod'akovať najmä pánovi Prof. JUDr. Daliborovi Jílkovi, CSc., za všetky jeho cenné rady a poznatky, ktoré boli pre mňa počas písania práce veľmi prínosné. Zároveň mu ďakujem aj za trpezlivosť a čas, ktorý mi venoval. Okrem toho by som sa chcel pod'akovať aj mojím rodičom a priateľom, ktorí mi poskytovali veľkú podporu.

OBSAH

Zoznam použitých skratiek	5
Úvod	6
1 Klasifikácia zahraničných bojovníkov podľa definičného vymedzenia	11
1.1 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov	11
1.1.1 Právny rozbor prvku zahraničia v definícii zahraničného bojovníka	12
1.1.1.1 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Davida Maleta	12
1.1.1.1.1 Súvislosti a kritériá prvku zahraničia v kontexte definície Davida Maleta	13
1.1.1.2 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Thomasa	
Hegghammera	16
1.1.1.3 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Baraka Mendelzona	
21	
1.1.1.4 Prvok zahraničia v kontexte zmiešaných definícií	25
1.1.2 Definície zahraničných bojovníkov na inštitucionálnej úrovni	28
1.1.2.1 Pomyselné spojitosti medzi zahraničnými bojovníkmi a žoldnieri	30
2 Koncept zahraničných teroristických bojovníkov v medzinárodnom práve	39
2.1 Zrod konceptu zahraničných teroristických bojovníkov v rámci činnosti Bezpečnostnej	
rady OSN	39
2.1.1 Zmena medzinárodnej bezpečnostnej situácie ako predpoklad vzniku	
zahraničných teroristických bojovníkov v rozhodovacej činnosti Bezpečnostnej	
rady OSN	39
2.1.2 Koncept zahraničných bojovníkov v rámci rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č.	
2170 (2014)	42
2.1.3 Právny rozbor rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)	52
2.1.3.1 Právny rozbor definície zahraničných teroristických bojovníkov v rámci	
rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)	55
2.1.3.2 Prvok zahraničia v kontexte definície zahraničného teroristického bojovníka	
podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)	56
2.1.3.2.1 Prvok terorizmu v kontexte definície zahraničného teroristického	
bojovníka podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)	60
2.1.3.2.1.1 Analýza vzťahu terorizmu k právu ozbrojených konfliktov	
načrtnutého v rezolúcii BR OSN č. 2178 (2014)	64
2.1.3.2.2 Analýza pojmu „bojovník“ z hľadiska medzinárodného humanitárneho	
práva v špecifickom vzťahu k terorizmu	68
2.1.4 Normatívna činnosť Bezpečnostnej rady OSN po prijatí rezolúcie č. 2178	
a recentný vývoj	70
Záver	75
Zoznam použitej literatúry	80
Abstrakt	94
Kľúčové slová	94
Abstract	95
Keywords	95

Zoznam použitých skratiek

ANF, Al-Nusra Front	Teroristická organizácia Front pre podporu sýrskeho ľudu (Front an-Nusra)
BR	Bezpečnostná rada OSN
Dodatkové protokoly	Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov, Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí ozbrojených konfliktov nemajúcich medzinárodný charakter, Dodatkový protokol k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 týkajúci sa prijatia dodatkového rozoznávacieho znaku
EÚ	Európska únia
ICTY	Medzinárodný trestný tribunál pre krajiny bývalej Juhoslávie
IS, ISIS, ISIL, DAESH	Teroristická organizácia Islamský štát Iraku a Sýrie
Medzinárodný dohovor	Medzinárodný dohovor proti verbovaniu, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov, prijatý 4. novembra 1989 v New Yorku
Memorandum o dôkazoch z bojísk	Dokument <i>Memorandum on Battlefield Evidence 2020</i> , publikovaný Európskou agentúrou pre spoluprácu v trestných veciach
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy
Návrh	Návrh článkov o vyhostení cudzincov, prijatý v roku 2014 Komisiou pre medzinárodné právo na jej 66. zasadnutí
OSN	Organizácia Spojených národov
Pracovná skupina	Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva na sebaurčenie. Úrad Vysokého Komisára OSN pre ľudské práva
SCSL	Špeciálny súd pre Sierra Leone
Správa	Správa Pracovnej skupiny o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva na sebaurčenie
Ženevské dohovory	Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených a nemocných príslušníkov ozbrojených síl v poli, Ženevský dohovor o zlepšení osudu ranených, nemocných a stroskotancov ozbrojených síl na mori, Ženevský dohovor o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami, Ženevský dohovor o ochrane civilných osôb za vojny

Úvod

Témou tejto rigoróznejšej práce sú Zahraniční teroristickí bojovníci v medzinárodnom práve. Dôvodom výberu témy je najmä snaha pochopiť fenomén terorizmu na hlbšej a detailnejšej úrovni, pričom práca sa tematicky zameriava na veľmi špecifické aspekty terorizmu, ktorými sú aktivity zahraničných teroristických bojovníkov. Medzi partikulárne dôvody výberu témy patrí taktiež skutočnosť, že v rámci akademickej pôdy na území Slovenskej, ako aj Českej republiky je fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov venovaná minimálna pozornosť. Ide najmä o absenciu analýzy tohto veľmi zaujímavého a aktuálneho fenoménu z hľadiska medzinárodného práva verejného. Ďalším dôvodom pre výber témy bola vskutku expresná reakcia komunity medzinárodných právnikov na jednotlivé rezolúcie Bezpečnostnej rady, ktorých predmetom boli zahraniční teroristickí bojovníci. Tieto rezolúcie totiž reflektujú medzinárodné dianie, a to najmä vzostup a pád Islamského štátu, ktorý bol považovaný asi za najväznejšiu hrozbu medzinárodného mieru v danej dobe. Práve z dôvodu naliehavej potreby riešiť tento problém a pravdepodobne krátkeho času na ich prípravu zo znení týchto rezolúcií vyplývajú viaceré právne otázky. A práve z toho dôvodu sú až dodnes predmetom diskusií a kritiky. V neposlednom rade si je treba uvedomiť podstatnú skutočnosť, že ani po porazení Islamského štátu nie je hrozba zahraničných teroristických bojovníkov „zažehnaná“.

Práca sa tematicky vymedzuje na dva podobné, ale nie totožné koncepty zahraničného boja. Tým prvým je fenomén takzvaných zahraničných bojovníkov. Tento fenomén je chronologicky oveľa starší. Masívnejšie rozšírenie fenoménu zahraničného boja sa najmä spája s vojnou v Afganistane, kedy v dôsledku sovietskej invázie do Afganistanu nastala mobilizácia zahraničných moslimov. Tí boli vyzvaní, aby sa zúčastnili (v ich ponímaní) boja za „dobrú vec“, ktorým bola svätá vojna proti neveriacim, teda džihád.¹ Fenomén zahraničných bojovníkov bol zároveň chápaný viac ako politický, resp. politologický koncept, pričom jeho právna stránka nebola predmetom širšej diskusie. Samozrejme, je potrebné zohľadniť aj určité snahy na akademickej ako aj inštitucionálnej úrovni komparovať zahraničných bojovníkov

¹ Porovnaj pôvodné znenie citácie, podľa ktorej: „*In the year of the Soviet invasion, Azzam published a fatwa (religious ruling) called Defence of the Muslims Lands: The First Obligation after Faith, in which he called upon fellow Muslims to come to the help of the threatened ummah, the community of believers. These ideas were further articulated in his work Join the Caravan (1987), in which he gives sixteen reasons for fighting the jihad.*“ DE ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine, BAKKER, Edwin. Returning Western foreign fighters.: The case of Afghanistan, Bosnia and Somalia. ICCT Background note. International Centre for Counter – Terrorism. 2014. s. 2. [online] jstor.org [cit. 28.12.2020]

Dostupné na:

<https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep17492.pdf?refreqid=excelsior%3A650f92ca182e491f913532671e3d8991>

so žoldnieri, povstalcami alebo dokonca so zamestnancami súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností. Z tohto dôvodu bude v práci venovaná pozornosť aj komparácii a analýze fenoménu zahraničných bojovníkov ako aj žoldnierov. Práve tieto dve kategórie bývajú najčastejšie komparované, a to z dôvodu, že sa obe často zúčastňujú ozbrojených konfliktov v zahraničí. Rozdielom však je skutočnosť, že zatiaľ čo žoldnieri sú právnym pojmom a sú predmetom zmluvnej úpravy medzinárodného práva, zahraniční bojovníci takýmto „výsadami“ nepožívajú.

Koncept zahraničného boja však nabral na význame najmä s rozmachom Islamského štátu. Práve ten spôsobil masívny „boom“, kedy jednotlivci, často vzdelaní a intelektuálne orientovaní, začali masívne opúšťať krajiny „Západu“, t.j. Európy, Austrálie a Spojených štátov amerických. Samozrejme, príčinou bola masívna radikalizácia, pričom čoraz častejším spôsobom verbovania sa stávali rôzne formy sociálnych sietí. To malo za následok, že vyše 40 000 zahraničných bojovníkov rôznych národností v priebehu posledných 6 rokov vycestovalo do Sýrie.²

Na reakcie zo strany medzinárodnej komunity, vrátane Organizácie Spojených národov (ďalej aj ako „OSN“) nebolo treba čakať dlho. Bezpečnostná rada OSN (ďalej aj ako „BR“, „BR OSN“, alebo „Bezpečnostná rada“) ešte v roku 2014 vydala totiž dve rezolúcie, ktorých predmetom bol prílev zahraničných bojovníkov. Ako však bude ďalej v práci objasnené, inovatívnym prvkom týchto rezolúcií bolo, že spojili koncept zahraničného bojovania s terorizmom. Takéto spojenie však vyvolalo v komunite medzinárodných právnikov vlnu kritiky a otázok, napríklad z problémového prepojenia režimu terorizmu s režimom ozbrojených konfliktov.

Podstatnou časťou práce je analýza jednotlivých rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN, v ktorej táto adresovala túto problematiku. Napriek skutočnosti, že jednotlivé rezolúcie relatívne promptne reagovali na zmenenú bezpečnostnú situáciu vo svete, budú podrobené kritike, pretože z nich vyplýva viacero právnych nejasností. Navyše, ako bude zdôraznené v práci, rezolúcie mali často akoby iba „demonštratívny“ charakter a jednotlivé povinnosti ustanovené členským štátom neboli vždy detailne rozpracované. Aj v dôsledku toho vznikali v teórii, ale aj v praxi situácie, kedy nebola právna stránka úplne jasná.

Práve z týchto dôvodov sú predmetom práce zahraniční teroristickí bojovníci. Práca sa však viac-menej striktne zameriava na otázky definičného vymedzenia týchto osôb. Jej

² Pozri COMOLLI, Virginia, MILAN, Francesca. Q&A: What has become of ISIS' foreign fighters? IISS. Facts. Analysis. Influence. [online] iiss.org 09. Juna 2020. [cit. 25.11.2020] Dostupné na: <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2020/06/csdp-isis-foreign-fighters>

hlavným cieľom je preto určenie právneho postavenia zahraničných bojovníkov a zahraničných teroristických bojovníkov. Zodpovedaním tejto otázky je možné potom zistiť aj následný právny režim, ktorý sa s týmito kategóriami osôb spája. Navyše, neopomenuteľnou skutočnosťou je, že ide v prípade týchto definícií o stipulatívne definície (*stipulative definitions*). Pod stipulatívnou definíciou možno rozumieť druh definície, v ktorej nový alebo v súčasnosti používaný pojem dostáva nový, špecifický význam pre účely argumentácie alebo diskusie v danom kontexte. Takýto druh definície navyše môže byť užitočný pre jeho ďalší zamýšľaný účel.³ Práve skutočnosť, že najmä definícia zahraničných teroristických bojovníkov (avšak aj iné, najmä doktrinálne definície) obsiahnutá v rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) dáva konceptu zahraničného boja nový význam, je z hľadiska tejto práce významná. Význam a účel stipulatívnej definície zahraničných teroristických bojovníkov bude však ďalej v práci rozpracovaný.

Význam a charakter definícií má priamy súvis aj s aktuálnym stavom odbornej a akademickej literatúry. S tým súvisí aj zistenie, že v Českej a Slovenskej republike absentujú odborné publikácie, ktoré by túto tému komplexne zhodnotili. Dôvody pre túto skutočnosť môžu byť rôzne. Najpravdepodobnejším dôvodom je možnosť, že v rámci stredoeurópskeho priestoru sa nemusí zdať problematika zahraničného boja, alebo skôr terorizmu celkovo, relevantná. To však nie je pravdou. Najmä v súvislosti s recentnými útokmi vo Viedni, ako aj návratom mnohých zahraničných bojovníkov do európskych krajín je potrebné neustále prehodnocovať tento fenomén. V rámci Českej republiky existujú výnimky, ktoré priamo a aktuálne reflektujú meniaci sa trend ohľadom zahraničných teroristických bojovníkov. V súlade s tým je potrebné vyzdvihnúť odborný článok⁴ Veroniky Bílkovej ako aj publikačnú činnosť *Ústavu mezinárodních vztahů Praha*.

V dôsledku absencie domácej literatúry bolo logicky opodstatnené vziať ako základ výskumu zahraničnú literatúru. Aj tu však existuje minimálne množstvo odborných publikácií, pokiaľ ide o monografie. Veľké zastúpenie majú však odborné príspevky v zborníkoch, ktoré sú zväčša zverejnené aj online. V tomto smere sú aj vhodným a veľmi dostupným zdrojom poznatkov, pretože reflektujú často oveľa špecifickejšie aspekty týkajúce sa zahraničných

³ Definitions. 1.3. Stipulative definitions. Stanford Encyclopedia of Philosophy. [online] plato.stanford.edu 10. apríla 2008. [cit. 24.12.2020] Dostupné na: <https://plato.stanford.edu/entries/definitions/#StiDef>

⁴ Na článok bude viac krát odkázané v ďalších častiach práce.

teroristických bojovníkov.⁵ Práve tie môžu potom paradoxne poskytnúť odpoveď na často veľmi komplexné otázky týkajúce sa zahraničných teroristických bojovníkov.

Významným zdrojom práce sú však aj akty primárnej normativity. K nim patria najmä rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, ktoré tvoria v podstate základ právneho režimu zahraničných teroristických bojovníkov. Na inštitucionálnej úrovni sú ale zastúpené aj akty sekundárnej normativity. K nim patria najmä správy (*Reports*) vypracované rôznymi odbornými organizáciami na úrovni OSN.⁶

Z metodologického hľadiska sa práca zakladá na analýze. Predmetom tejto analýzy sú následne jednotlivé koncepty zahraničného boja, pričom veľký dôraz je kladený na definície jednotlivých pojmov. Tie budú následne analyzované metódou výkladu podľa obvyklého významu⁷ (jazykového výkladu). Jednotlivé prvky definícií však budú skúmané aj z hľadiska systémového (systematického) výkladu, pričom jeho účelom je zasadiť jednotlivé prvky zahraničného bojovania do širšieho kontextu. Samotné definície pritom budú predmetom analytického rozboru, pričom bude potlačená metóda teleologického výkladu. Znamená to, že rozbor definícií nebude primárne sledovať ich účel. Rozbor bude teda sústredený na podstatné prvky definícií, od ktorých charakteru sa odvíja aj následný právny režim. Okrem toho bude v práci aj komparácia fenoménu zahraničných bojovníkov so žoldnieri. V prípade samotných rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN budú použité metódy výkladu podľa obvyklého významu (jazykového), systematického ako aj logického výkladu. Na základe logického výkladu bude následne zdôraznená aj explikačná funkcia definície zahraničných teroristických bojovníkov. V neposlednom rade, v súlade s niektorými zdrojmi práce bude zohľadnený aj doktrinálny výklad.

Rigorózna práca bude rozdelená na dve kapitoly. Dôvod pre takéto rozčlenenie je jednoduchý. Prvá kapitola bude venovaná všeobecnému rozboru fenoménu zahraničných

⁵ Príkladom môžu byť príspevky analyzujúce napr. rodové perspektívy vo vzťahu k potlačovaniu fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov, alebo špecifické vzťahy týkajúce sa vzťahu medzinárodného humanitárneho práva a právneho režimu terorizmu.

⁶ V prípade zahraničných teroristických bojovníkov pravidelné správy vypracúva Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva ľudí na sebaurčenie.

⁷ Pozri článok 31 ods. 1 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, podľa ktorého: „*Zmluva sa musí vykladať dobromyseľne, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v zmluve v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na predmet a účel zmluvy.*“ Pozri oficiálny preklad pôvodného znenia. aktuálne znenie: Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 4.9.1987. publ. pod č. 15/1988 Zb. o Viedenskom dohovore o zmluvnom práve. Pozri aj pôvodné znenie čl. 31 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, podľa ktorého: „*A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose. Article 31. General rule of interpretation.* Interpretation of treaties. Vienna Convention on the Law of Treaties. 1969. Done at Vienna on 23 May 1969. Entered into force on 27 January 1980. United Nations. *Treaty Series*. Vol. 1155. p. 331. [online] legal.un.org [cit. 24.12.2020]

Dostupné na:

https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf

bojovníkov. Historický kontext ich vzniku a rozmachu však bude potlačený na úkor analýzy jednotlivých prvkov, ktoré s týmito aktivitami súvisia. Najmä ide o prvok zahraničia, ktorý bude skúmaný aj z akademického, ako aj inštitucionálneho hľadiska.

Druhá kapitola bude tematicky nadväzovať na prvú. Bude však špecifickejšia, pretože väčší dôraz bude kladený na rozbor primárnej normativity, teda rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN. Predmetom druhej kapitoly teda budú zahraniční teroristickí bojovníci. V rámci tejto časti práce bude potom v jednotlivých podkapitolách vykonaná analýza jednotlivých prvkov definície, ako aj aspektov tohto fenoménu. Na konci práce bude načrtnutý aj recentný vývoj, ako ďalšie aspekty povinností členských štátov OSN, ktoré vyplývajú z rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2396.

Na základe vyššie uvedených skutočností je možné zhrnúť základné výskumné otázky, ku ktorým patria nasledovné: Akými podstatnými prvkami sa vyznačuje fenomén zahraničných bojovníkov? Ako možno definovať prvok zahraničia v kontexte zahraničného boja? Sú zahraniční bojovníci predmetom zmluvnej úpravy medzinárodného práva? Aké právne dôsledky so sebou nesie skutočnosť, ak sa niekto stane zahraničným bojovníkom? Sú zahraniční bojovníci len inou formou žoldnierov? Čo viedlo k prerodu konceptu zahraničných bojovníkov na zahraničných teroristických bojovníkov? Prečo čelila definícia zahraničných teroristických bojovníkov tak početnej kritike? Z akých dôvodov sa Bezpečnostná rada OSN opätovne vyhla definovaniu terorizmu? Aký je vzťah medzi medzinárodným humanitárnym právom a právnym režimom regulujúcim terorizmus? A aké zmeny nastali v poslednom období, najmä vo vzťahu k zbieraniu materiálu, ktorého cieľom je spravodlivé potrestanie zahraničných teroristických bojovníkov?

V súvislosti s tým je vhodné odporučiť aj návrhy na ďalší výzkum. Na základe vyššie zmienených skutočností by bolo vhodné rozpracovať implementáciu rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN, tematicky týkajúcu sa zahraničných teroristických bojovníkov. Okrem toho veľmi zaujímavým aspektom je aj problematika odnímania občianstva zahraničným teroristickým bojovníkom alebo osobám podozrivým z týchto činností. V neposlednom rade, veľmi zaujímavou otázkou sa javí problematika verbovania detských bojovníkov, ktorí sa majú stať zahraničnými teroristickými bojovníkmi.

1 Klasifikácia zahraničných bojovníkov podľa definičného vymedzenia

1.1 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov

Na úvod je potrebné zdôrazniť, že pojem „zahraničný bojovník“ (*foreign fighter*), ako ani samotný koncept zahraničného boja nepredstavujú právne pojmy (*legal term of art*).⁸ Pojem „zahraničný bojovník“ nie je možné nájsť ani v medzinárodných zmluvách, ani v iných medzinárodnoprávných inštrumentoch. S týmto pojmom nepracujú ani štyri Ženevské dohovory z roku 1949 ako ani Dodatkové protokoly k týmto dohovorom (z roku 1977).⁹ Medzinárodnoprávna definícia zahraničného bojovníka neexistuje. Pojem „zahraničný bojovník“, teda „foreign fighter“ má z veľkej miery iba akademický pôvod. Tento pojem však okrem akademikov poznajú a používajú aj rôzne medzinárodné orgány a inštitúcie ako napr. Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva na sebaurčenie alebo Nezávislá medzinárodná vyšetrovacia komisia pre Sýriu.¹⁰

Medzinárodné právo všeobecne záväznú definíciu zahraničného bojovníka teda nepozná. Znamená to zároveň, že z pohľadu medzinárodného práva voči niekomu nemôže byť vyvodená zodpovednosť iba za to, že sa stane „zahraničným bojovníkom“. ¹¹ Je to aj z dôvodu, že ani samotný Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu (z roku 1998) ako ani štatúty iných medzinárodných trestných tribunálov tento pojem nepoznajú. Je to prirodzené, pretože z definičného, resp. statusového hľadiska pojem *zahraničný bojovník (foreign fighter) prima facie* nevyvoláva žiadne špecifické dôsledky vo vzťahu k individuálnej trestnej

⁸ FORCESE, Craig, SHERIFF, Leah West. Killing Citizens: Core Legal Dilemmas in the Targeted Killing Abroad of Canadian Foreign Fighters. *Canadian Yearbook of International Law*. 2017. [online] cambridge-org. [cit. 12.09.2020] Dostupné na:

https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/9FC5AC40EB03AD9D2C542F36DF32A0A4/S0069005817000133a.pdf/killing_citizens_core_legal_dilemmas_in_the_targeted_killing_abroad_of_canadian_foreign_fighters.pdf

⁹ BÍLKOVÁ, Veronika. Foreign Terrorist Fighters and International Law. *Groningen Journal of International Law*, vol 6 (1): Terrorism and International Law. 2018, s. 2. [online] upg.rug.nl [cit. 12.09.2020] Dostupné na: <https://ugp.rug.nl/GROJIL/article/view/32071/29485>

¹⁰ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. United Nations. General Assembly. 19 August 2015. [online] undocs.org [cit. 12.09.2020] Dostupné na: <https://undocs.org/A/70/330>

¹¹ HEINSCH, Robert. Foreign Fighters and International Criminal Law. In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. *Foreign Fighters under International Law and Beyond*. The Hague. Springer. TMC Asser Press. 2016, s. 161 – 185

zodpovednosti.¹² Použitie tohto pojmu však v akademickej praxi a aplikačnej rovine napriek tomu vyvoláva nejasnosti. Z tohto dôvodu je nevyhnutné podrobiť pojem „zahraničný bojovník“ právnomu rozboru.

1.1.1 Právny rozbor prvku zahraničia v definícii zahraničného bojovníka

Pojem „zahraničný bojovník“, ako už vyplýva z jeho názvu, obsahuje dva podstatné prvky. Medzi tieto prvky patrí prvok zahraničia (*foreign*, resp. *foreignness*) a prvok bojovania (*fighting*).¹³ Prvok zahraničia znamená, že osoba, t.j. zahraničný bojovník vycestuje z jedného miesta (domovského štátu) na iné miesto (konfliktný štát), zatiaľ čo stále zostane v cudzom vzťahu ku konfliktnej krajine. Takéto vymedzenie môže navyše evokovať, že prvok zahraničia vytvára akési kategorické členenie, avšak aj samotný prvok zahraničia môže byť vymedzený na základe kategórií. Zahraničie môže byť napríklad posudzované z hľadiska občianstva, etnicity, trvalého pobytu alebo dokonca obvyklého pobytu.¹⁴ Z hľadiska definovania konceptu zahraničného boja prevažuje najmä vymedzovanie prvku zahraničia v kontexte štátneho občianstva. Vymedzenie zahraničia na základe pobytu však tiež nie je výnimkou, aj keď je preferovanejšie skôr na inštitucionálnej, ako vedeckej úrovni.

1.1.1.1 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Davida Maleta

Mnoho autorov sa pri snahe o pochopenie zložitostí zahraničných bojovníkov často opiera o rôzne kritériá. Ide najmä o vymedzenie a klasifikáciu definičných prvkov, na základe ktorých možno postaviť definíciu zahraničného bojovníka tak, aby dávala zmysel aj z hľadiska kontextu. Napríklad David Malet chápe prvok zahraničia v kontexte štátneho občianstva. Podľa Davida Maleta sú zahraniční bojovníci „*osoby, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi konfliktných štátov (štátov zúčastňujúcich sa konfliktov), ktorí sa zúčastnia povstania počas civilného*

¹² V tomto prípade sa jedná o individuálnu trestnú zodpovednosť z hľadiska medzinárodného práva, a nie z hľadiska vnútroštátneho práva. Porovnaj BAKKER, Edwin, PAULUSSEN, Christophe, ENTENMAN, Eva. Dealing with European Foreign Fighters in Syria: Governance challenges & Legal Implications. ICCT Research paper. The Hague. December 2013. [online] icct.nl [cit. 19.09.2020] Dostupné na: <https://www.icct.nl/app/uploads/2013/12/ICCT-Bakker-Paulussen-Entenmann-Dealing-With-European-Foreign-Fighters-in-Syria.pdf>

¹³ Prvok bojovania, resp. výklad pojmu „bojovník“ bude predmetom druhej kapitoly práce.

¹⁴ IP, John. Reconceptualising the legal response to foreign fighters. International & Comparative Law Quarterly. British Institute of International and Comparative Law. January 2020. Volume 69, Issue 1. s. 105. In The Author 2019. Published by Cambridge University Press for the British Institute of International and Comparative Law. [online] cambridge-org. [cit. 26.09.2020] Dostupné na: https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/5D43BDC409AB6FE7FEACF8A49DA873E6/S0020589319000447a.pdf/reconceptualising_the_legal_response_to_foreign_fighters.pdf

konfliktu.“¹⁵ Malet takouto definíciou vylúčil bojujúce osoby, ktoré patria do armády zahraničného štátu, ktorá sa zapojila do konfliktu, alebo jednotlivcov, ktorí vstúpia do armády iného štátu za účelom finančného alebo iného zisku, napr. občianstva.¹⁶ Malet rovnako vylučuje z tejto definície aj členov súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností. Dôvodom je, že ide väčšinou o osoby priamo kontrahované vládami štátov, a nie rebelmi.¹⁷ Maletova definícia teda nezahŕňa teroristov, pravidelné vojenské jednotky, zahraničné légie a súkromných kontraktorov, a to z dôvodu, že „stále požívajú právny status kombatanťa“.¹⁸

Malet okrem toho zvyrazňuje prvok zahraničia aj v súvislosti s motiváciou zahraničných bojovníkov. Zdôrazňuje, že tieto osoby sú často motivované akousi ideou „transnacionálnej obrany ich spoločnej komunity“.¹⁹ Predpokladom „transnacionálnej obrany spoločnej komunity“ však je, že ide o príslušníkov viacerých, resp. rôznych štátov. Pre Maleta teda štátne občianstvo predstavuje ten determinant, podľa ktorého možno určiť, či ide o zahraničného bojovníka, alebo nie.²⁰ Z toho však vyplýva otázka, na základe čoho je možné stanoviť, či osoba je štátnym príslušníkom určitého štátu, alebo nie. Kritériom je v tomto prípade právny vzťah jednotlivca k danému štátu.

1.1.1.1 Súvislosti a kritériá prvku zahraničia v kontexte definície Davida Maleta

Podľa právneho vzťahu k štátu, v ktorom sa daná osoba zdržuje, môžeme hovoriť o štátnych príslušníkoch (respektíve o občanoch), cudzincoch, ktorí sa môžu aktuálne

¹⁵ Porovnaj pôvodné znenie definície zahraničných bojovníkov podľa Davida Maleta *Foreign fighters can be defined as „non-citizens of conflict states who join insurgencies during civil conflicts“*. MALET, David. *Foreign Fighter Mobilization and Persistence in a Global Context*. In MALET, David, *Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts*. Oxford. Oxford University Press. 2013.

¹⁶ Typickým príkladom sú osoby, ktoré vstupujú do Francúzskej zahraničnej légie. Francúzska légia totiž ponúka zisk štátneho občianstva výmenou za službu v légii, aj napriek tomu, že to francúzske zákony nepovoľujú. Porovnaj MALET, David, *Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts*. Oxford. Oxford University Press. 2013. s. 21

¹⁷ Malet v tejto súvislosti uvádza najmä finančnú motiváciu členov PMSC, pretože vlády jednotlivých štátov dokážu poskytnúť väčší obnos peňazí pre tieto spoločnosti, ako napríklad jednotlivé rebelujúce skupiny. Existujú však výnimky, kedy PMSC poskytli podporu rebelujúcim skupinám, napríklad zapojenie juhoafrických veteránov v 90. rokoch minulého storočia v Angole alebo v Kongu. Malet, David. Op. c. 16

¹⁸ MALET, David. Op. cit 16, Pre bližšie objasnenie problematiky statusu kombatanťa v prípade zahraničných bojovníkov pozri CUCKEYNS, Hanne, PAULUSSEN, Christophe. *The Prosecution of Foreign Fighters in Western Europe: The Difficult Relationship between Counter-Terrorism and International Humanitarian Law*. *Journal of conflict and security law*. Asser Institute. Centre for International and European Law. *Journal of Conflict & Security Law*. Oxford University Press. 2019. [online] 07. novembra 2019 [cit. 28.11.2020]

Dostupné na:

<https://academic-oup-com.uaccess.univie.ac.at/jcsj/article/24/3/537/5614228n>

¹⁹ Malet v tomto prípade špecificky spája historické prípady týkajúce sa náboru zahraničných bojovníkov s povstaleckými hnutiami. Malet uvádza „*Insurgencies try to recruit foreign fighters by framing distant civil conflicts as posing a dire threat to all members of a transnational community of which both the foreign recruits and local insurgents are members.*“ MALET, D. *Foreign Fighters*. s. 17. Op. c.16

²⁰ MALET, David. *Foreign Fighters*. Op. c. 16

prechodne alebo dlhodobo zdržiavať na území daného štátu, prípadne o takzvaných bezdomovcoch, čo je termín pre osoby bez štátnej príslušnosti (v angličtine sa používa pojem *stateless persons*). Podľa tohto kritéria sú cudzinci štátni príslušníci iného štátu, ktorých štátoobčiansky vzťah²¹ je viazaný k inému štátu, než na území ktorého žijú. Postavenie a práva cudzincov upravuje jednak vnútroštátne cudzinecké právo, avšak aj medzinárodné právo. Aj pre účely tejto práce je dôležité si vymedziť základný rozdiel medzi štátnymi občanmi a cudzincami. Základným rozdielom medzi týmito kategóriami obyvateľov je, že u štátnych občanov tvorí základ ich štátoobčianskeho vzťahu sľub vernosti, zatiaľ čo cudzinci sú viazaní sľubom vernosti voči svojej domovskej krajine, a nie voči krajine aktuálneho (prechodného) pobytu. Sľubom vernosti však, prirodzene, nie sú viazaní bezdomovci (apoliti).²²

Akú úlohu zohráva potom sľub vernosti v postavení zahraničných bojovníkov? Sľub vernosti demonštruje lojalitu, vzťah alebo pevnú väzbu k danému štátu. Je potom na mieste sa pýtať, či vycestovaním do zahraničia, za účelom zapojenia sa do ozbrojeného konfliktu, alebo participácie na aktoch násillia, sa tento sľub neporuší. Porušením takéhoto sľubu by bolo potom možné predpokladať, že takéto konanie smeruje aj priamo proti záujmom štátu, ktorého štátnym príslušníkom tento bojovník je. Dôvodom je, že tento bojovník uprednostní záujmy iného, tzv. *destinatárskeho* štátu na to, aby sa zúčastnil konfliktu, ktorý má väčšinou *transnacionálny* charakter. Takéto konanie navyše môže smerovať priamo alebo nepriamo aj proti bezpečnostným, zahraničnopolitickým záujmom domáceho štátu.

Prvok zahraničia je však potrebné chápať aj v rámci slobody pohybu, vrátane práva opustiť svoju krajinu. Totiž na to, aby sme niekoho mohli považovať za „zahraničného“ v kontexte jeho účasti na ozbrojenom konflikte, musí prirodzene dôjsť k výkonu jeho práva na slobodu pohybu. Slobodu pohybu upravuje na medzinárodnej úrovni napríklad článok 12 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, podľa ktorého „Každý, kto sa právoplatne nachádza na území určitého štátu, má na tomto území právo slobody pohybu a slobody zvoliť si miesto pobytu.“²³ Podľa komentára Úradu Vysokého komisára pre ľudské

²¹ Pojem „štátne občianstvo“ predstavuje právny pojem. Je tu teda výrazný rozdiel oproti kritériu „obvyklého pobytu“ (vo vzťahu k vymedzeniu prvku zahraničia), ktorý predstavuje *factum*. Zaujímavosťou však je, že prvotný moderný koncept štátneho občianstva zaviedla francúzska Ústava z roku 1791, konkrétne Titul II, čl. 2 až 6, ako aj Napoleonov Kódex (*Code Napoleon*), ktorý miesto poddanstva zavádza pojem a stav občianstva (*l'état de citoyens*). Došlo tak k zmene aj v uplatňovaní princípu *ius soli* na princíp *ius sanguinis*. K problematike občianstva a vymedzeniu právneho statusu pozri FILIP, Jan. K pojmu štátneho občianství obecně a štátneho občianství ČR zvlášť. Časopis pro právní vědu a praxi 2/1997. s.184 [online] journals.muni.cz [cit. 29.11.2020] Dostupné na: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/viewFile/9236/8701>

²² KLUČKA, Ján. Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť). Tretie, doplnené a prepracované vydanie. Košice. Wolters Kluwer, 2017, s. 238

²³ Porovnaj anglickú verziu článku 12 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, podľa ktorého: „Everyone lawfully within the territory of a State shall, within that territory, have the right to liberty of

práva k čl. 12 sú občania daného štátu principiálne stále legálne na jeho území. Nemusí to však nevyhnutne platiť pre cudzincov. Otázka, či je cudzinec legálne na území iného štátu, je vecou jeho vnútroštátneho práva (*domestic law*).²⁴ Definíciu cudzinca však tento komentár neuvádza. Tú je možné nájsť až v Návrhu článkov o vyhostení cudzincov (ďalej aj ako „Návrh“), s komentármi z roku 2014. Podľa článku 2, ods. 2 Návrhu je možno pod pojmom „cudzinec“²⁵ rozumieť jednotlivca, ktorý nedisponuje štátnou príslušnosťou štátu, na území ktorého je jednotlivец prítomný.²⁶ Takáto definícia môže pôsobiť jasne a zreteľne. Jej analýzou však môžeme zistiť, že pokrýva jednak jednotlivcov, ktorí sú príslušníkmi iných štátov ale aj jednotlivcov, ktorí sú apolitmi. Z toho ďalej vyplýva aj to, že jednotlivец, ktorý má viacero štátnych občianstiev, nemôže byť považovaný za cudzinca, pokiaľ na území, kde sa nachádza, má štátne občianstvo daného štátu. Platí to aj v prípade, že jedno z viacerých občianstiev môže byť považované za prevládajúce.²⁷

Táto, ako aj ďalšie definície cudzincov z hľadiska medzinárodného práva sú teda vymedzené negatívne. Negatívnym kritériom je absencia štátnej príslušnosti tejto osoby, ktorá prechádza alebo zotrva na území iného štátu.

Absencia štátnej príslušnosti je teda tým determinantom, na základe ktorého možno rozlišovať cudzincov od štátnych občanov. Zároveň to však znamená, že na základe tohto

movement and freedom to choose his residence.“ Article 12 (1) International Covenant on Civil and Political Rights. [online] ohchr.org [cit. 26.09.2020] Dostupné na:

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

²⁴ Komentár Úradu Vysokého komisára pre ľudské práva uvádza: „*In principle, citizens of a State are always lawfully within the territory of that State. The question whether an alien is “lawfully” within the territory of a State is a matter governed by domestic law, which may subject the entry of an alien to the territory of a State to restrictions, provided they are in compliance with the State’s international obligations.*“ CCPR General Comment No. 27: Article 12 (Freedom of Movement). Office of the High Commissioner for Human Rights. Adopted at the Sixty-seventh session of the Human Rights Committee, on 2 November 1999 CCPR/C/21/Rev.1/Add.9, General Comment No. 27. (General Comments) (Contained in document CCPR/C/21/Rev.1/Add.9) [online] refworld.org [cit. 08.10.2020] Dostupné na:

<https://www.refworld.org/pdfid/45139c394.pdf>

²⁵ Draft articles on the expulsion of aliens. 2014. Adopted by the International Law Commission at its sixty-sixth session, in 2014, and submitted to the General Assembly as a part of the Commission’s report covering the work of that session (A/69/10, para. 44). Yearbook of the International Law Commission, 2014, vol. II, Part Two. [online] legal.un.org [cit. 26.09.2020] Dostupné na:

https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_12_2014.pdf

²⁶ Jednou z prvých definícií cudzinca bola definícia vypracovaná Inštitútom medzinárodného práva (Institute of International Law) podľa ktorého sú „cudzinci všetci tí, ktorí nemajú platné právo štátnej príslušnosti v štáte nehľadiac na to, či sú jednoduchí návštevníci, alebo rezidenti domicilovaní v danom štáte alebo sú utečenci alebo vstúpili do krajiny dobrovoľne“. Porovnaj The Institute of International Law, 1892. The Institute of International Law recognized „*aliens as all those who do not have a current right of nationality in the State without distinguishing as to whether they are simply visitors, or a resident domiciled in it or whether they are refugees or have entered the country voluntarily*“. International Rules on the Admission and Expulsion of Aliens (Règles internationales sur l’admission et l’expulsion des étrangers), adopted by Institute of International Law in 1892, Art. 1. [online] idi-ijil.org [cit. 16.10.2020] Dostupné na:

https://www.idi-ijil.org/app/uploads/2017/06/1892_gen_01_fr.pdf

²⁷ Draft articles on the expulsion of aliens. Op. c. 25

kritéria by sme mohli teoreticky rozlišovať aj zahraničných bojovníkov. Vyššie spomenutá definícia Maleta prvok zahraničiaci zakladá na elemente, resp. existencii alebo absencii štátneho občianstva. Malet však nebol jediným, kto podrobil tento fenomén analýze.

1.1.1.2 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Thomasa Hegghammera

Za asi najvýznamnejšiu definíciu zahraničných bojovníkov sa považuje definícia od Thomasa Hegghammera. Hegghammer vychádza z definície Davida Maleta, uplatňuje však reštriktívnejšie vymedzenie zahraničných bojovníkov. Hegghammer vo svojej knihe *Vzostup moslimských zahraničných bojovníkov: Islam a Globalizácia Džihádu (The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad)* vymedzil na základe štyroch kritérií zahraničného bojovníka ako osobu (resp. agenta, zástupcu),

- a) ktorá sa zapojila, a operuje (vykonáva činnosť) v rámci povstania
- b) nedisponuje štátnym občianstvom konfliktného štátu alebo príbuzenským prepojením na jej bojujúce frakcie
- c) absentuje u nej prvok prepojenia na oficiálnu vojenskú organizáciu
- d) nie je platená (nedostáva finančnú odmenu za svoju činnosť).²⁸

Tieto podmienky sú taxatívne. Predpokladá sa teda splnenie všetkých podmienok na to, aby sme niekoho mohli označiť za zahraničného bojovníka.

Prvou podmienkou je podľa Hegghammera zapojenie sa do bojových akcií v rámci povstania. Týmto chcel Hegghammer vylúčiť medzinárodných teroristov, ktorých útoky sú často osamotené, teda neprebiehajú v rámci nejakých opakovaných akcií, ktoré sú typické pre povstanie. Okrem toho je ich činnosť často mierená voči civilnému obyvateľstvu, na rozdiel od povstaní smerujúcich k vytvoreniu opozície vládnym jednotkám.²⁹

²⁸ Hegghammer vo svojej knihe *The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad* uvádza: „I build on this formulation (Malet's definition) and define a foreign fighter as an agent who:

- 1) has joined, and operates within the confines of insurgency
- 2) lacks citizenship of the conflict state or kinship links to its warring factions
- 3) lacks affiliation to an official military organization, and
- 4) is unpaid

Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas. *The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad*. International Security. Winter 2010/11. Vol. 35, No. 3. s. 58. [online] jstor-org. [cit. 24.10.2020]

Dostupné na:

<https://www-jstor-org.uaccess.univie.ac.at/stable/pdf/40981252.pdf?refreqid=excelsior%3A6c95d0614f41e41fa5f1ac36dbfd499a>

²⁹ Foreign Fighters under International Law. Academy Briefing No. 7. Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human rights. Geneva. October 2014, s. 6. [online] geneva-academy.ch [cit. 08.10.2020]

Dostupné na:

https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Publications/Academy%20Briefings/Foreign%20Fighters_2015_WEB.pdf

Hegghammer (spolu s Colganom) potom v ďalšej práci nadväzuje na ich charakterizujúcu črtu – používanie povstaleckých taktík. Podľa nich potom odlišujúcimi črtami zahraničných bojovníkov sú skutočnosti, že

- a) nie sú verejne sponzorovaní štátom
- b) operujú v krajinách, ktoré nie sú ich domovskými krajinami
- c) používajú povstalecké taktiky aby dosiahli svoje ciele
- d) ich hlavným cieľom je zvrhnúť vládu alebo okupanta na danom teritóriu
- e) dosiahnutie ich hlavného cieľa je motivované najmä ideologickými než odplatnými dôvodmi³⁰

Ako je z vyššie uvedeného vidieť, Hegghammer sa pri vymedzení prvku zahraničia odkláňa od svojej pôvodnej definície, v ktorej jej podstatnou časťou bola absencia štátneho občianstva. Pri vymedzení týchto charakteristických črt sa odvoláva iba na všeobecnejšiu podmienku, a to, že operujú v krajinách, ktoré nie sú ich domovskými krajinami. Okrem toho vo svojom inom príspevku sa Hegghammer opäť odkláňa od svojej prvotnej a najznámejšej definície, pričom rozlišuje medzi domácim (*domestic fighting*) a zahraničným bojom (*foreign fighting*). Podľa neho koncept *foreign fighting* zahŕňa akúkoľvek vojenskú aktivitu (nemusí ísť vyslovene o účasť na bojovej akcii, ale patrí sem napr. aj tréning bojových akcií alebo výcvik), za použitia akejkoľvek taktiky (gerilovej alebo teroristickej) voči akémukoľvek protivníkovi („západnému“ alebo aj z inej oblasti). Podľa Hegghamera je však podmienkou, že tento čin uskutočnia mimo krajín „Západu“.³¹ Zaujímavosťou je, že samotný Hegghammer

³⁰ Colgan s Hegghammerom poukazujú na „používanie povstaleckých taktík“ ako charakterizujúcu črtu zahraničných bojovníkov. Tá ich potom odlišuje od medzinárodných teroristov, alebo žoldnierov. Porovnaj pôvodné (anglické) znenie definície: „*The distinguishing features of foreign fighters are that:*

(a) *they are not overtly state-sponsored;*
(b) *they operate in countries which are not their own;*
(c) *they use insurgent tactics to achieve their ends;*
(d) *their principal objective is to overthrow a single government/occupier within a given territory; and*
(e) *their principal motivation is ideological rather than material reward.* Porovnaj COLGAN, Jeff. HEGGHAMMER, Thomas. Islamic Foreign Fighters: Concept and Data’, Paper presented at the International Studies Association Annual Convention, Montreal, 2011, p. 6.: In Foreign Fighters under International Law. Op. c. 29

³¹ Hegghammer evidentne spája koncept zahraničného boja (*foreign fighting*) s myšlienkou, že týchto činov sa dopúšťajú jednotlivci, ktorí vycestujú z krajín západu do krajín, ktoré sa geograficky nachádzajú na východe, ako napríklad Irak, Irán, Sýria alebo Egypt. Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas. Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western Jihadists’ Choice between Domestic and Foreign Fighting. Norwegian Defence Research Establishment. American Political Science Review. Vol. 107, No. 1., s.1. [online] cambridge-org február 2013 [cit. 24.10.2020]

Dostupné na:

https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6CD5FE49C158DB30EB9EE62E5BE0DBE2/S0003055412000615a.pdf/should_i_stay_or_should_i_go_explaining_variation_in_western_jihadists_choice_between_domestic_and_foreign_fighting.pdf

opätovne mení prvky svojej definície, pretože ako ďalej v texte uvádza, spolupríslušníci jednej komunity, ktorí sa dobrovoľne zúčastnia konfliktu (*co-ethnic war volunteers*), tiež patria k zahraničným bojovníkom.³² Hegghammer sa teda úmyselne odkláňa od podmienky, že zahraničný bojovník nedisponuje štátnym občianstvom konfliktného štátu. To mu umožňuje rozlišovať medzi konceptom *domestic fighting* a *foreign fighting*, pretože tieto zakladá skôr na geografickom alebo etnickom základe.

Hegghammer ďalej ako jednu z podmienok uvádza, že u danej osoby absentuje prvok prepojenia na oficiálnu vojenskú organizáciu. Týmto z definície vylúčil vojakov, ktorých účasť v zahraničnom konflikte sa často spája s armádou určitého štátu, a teda aj oficiálneho prepojenia na určitý štát. Vojaci sú okrem toho často daným štátom platení a oni sami často nerozhodujú o tom, kde ich nadriadení (napr. generáli) pošlú.³³ Na rozdiel od toho zahraniční bojovníci majú vlastné ideologické presvedčenie a motiváciu zúčastniť sa konfliktu. Následne potom na základe pocitu spolupatričnosti sa sami rozhodujú, do ktorej krajiny vycestujú.

Aj keď zahraniční bojovníci nie sú, resp. nemali by byť štátom podporovaní, aby spĺňali definíciu zahraničného bojovníka, samotné kontingenty zahraničných bojovníkov možno podľa Hegghammera rozlíšiť na základe dvoch kritérií. Jednak stupňom ich štátnej podpory a rozsahom samotného medzinárodného náboru týchto bojovníkov. Skupiny zahraničných bojovníkov, aj napriek tomu, že nie sú členmi oficiálnej armády určitého štátu, však často požívajú určitú podporu štátov. Túto hypotézu je možné podložiť historickými skúsenosťami. Štáty totiž často využívali rôznych dobrovoľníkov na neoficiálnej báze práve vďaka ich operačnej flexibilitate, ich fanatickej motivácii bojovať proti protivníkovi, ako aj možnosti poprieť, kým sú v pozadí podporovaní. Hegghammer uvádza ako konkrétne príklady využitie Armády spásy (*Army of Salvation*) v Arabsko-Izraelskej vojne z roku 1948 alebo podpora Medzinárodných brigád (*The International Brigades*) prostredníctvom Kominterny zo strany Sovietskeho zväzu počas Španielskej občianskej vojny.³⁴

³² Hegghammer uvádza, že sa odkláňa od pôvodných definícií (svojich, ako aj ďalších autorov ako Malet a Mendelsohn), ktorí často špecifikujú, že zahraniční bojovníci sa zapájajú do povstania (a teda nie terorizmu) a z toho dôvodu im chýbajú príbuzenské vzťahy, resp. spriaznenosť k povstaleckým jednotkám, ku ktorým sa pripájajú. Pod konceptom *co-ethnic war volunteers* potom chápe napríklad amerických Iračanov zúčastňujúcich sa konfliktu v Iraku. In HEGGHAMMER, Thomas. s. 1. Op. c. 31

³³ HEGGHAMMER, Thomas. *The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad*. s. 58 Op. c. 28

³⁴ Hegghammerr uvádza príklady využitia Armády spásy (*Army of Salvation*) v Arabsko – Izraelskej vojne v roku 1948, ktorá bola založená a finančne a materiálne podporovaná Arabskou ligu, pričom bojovníci boli trénovaní a vedení irackými a sýrskymi vojenskými dôstojníkmi. Zároveň dostávali od nich plat. Rovnako aj Medzinárodné brigády (*The International Brigades*) v španielskej občianskej vojne boli z časti zložené z dobrovoľníkov, ale na druhej strane boli podporovaní aj zo strany Kominterny. Porovnaj: HEGGHAMMER, Thomas. s.59 Op. c. 28

Hegghammer navyše taktiež rozlišuje medzi rôznymi stupňami zahraničia. Dôvodom je, že v rámci jednotlivých kontingentov zahraničných bojovníkov sú zväčša osoby rôznych národností. To zároveň znamená, že pochádzajú z rozličných geografických oblastí, pričom niektorí môžu pochádzať z krajiny susediacej alebo blízkej ku konfliktnej krajine, na druhej strane však niektorí jednotlivci môžu byť aj z iného kontinentu.³⁵ Vzhľadom na tieto geografické odlišnosti rozlišuje medzi „globálnymi“ a „regionálnymi“ zahraničnými bojovníkmi. Pod regionálnymi chápe jednotlivcov, ktorí pochádzajú z krajín susediacich s konfliktnými krajinami.³⁶ S týmto jeho názorom sa dá čiastočne súhlasiť. Je pravdou, že niektoré konflikty priťahujú iba jednotlivcov zo susedných krajín krajiny, kde sa odohráva konflikt. Na druhej strane, niektoré konflikty sú typické tým, že do tejto krajiny dokážu pricestovať občania rôznych štátov. Takýmto konfliktom je napríklad súčasný medzinárodný ozbrojený konflikt v Sýrii. Za rozhodujúce kritérium sa však javí, že ide o občanov iných štátov, ktorí nemajú väzby na tento štát (teda maximálne ideologické).

Ako ďalší definičný prvok Hegghammer uvádza skutočnosť, že zahraniční bojovníci používajú povstalecké taktiky, aby dosiahli svoj cieľ. Tým možno rozumieť najmä snahu o zvrhnutie vlády alebo okupanta na území, kde operujú. Hegghammer týmto pravdepodobne cielene chce zdôrazniť, že zahraničných bojovníkov nechápe ako medzinárodných teroristov. Hlavným cieľom teroristov totiž nebýva zväčša zvrhnúť vládu konkrétneho štátu, ale využívaním náhodných útokov na civilistov rozširovať strach medzi obyvateľstvom. Takáto forma šírenia strachu a nátlaku však má zvyčajne veľmi negatívne dôsledky na bezpečnosť daného štátu, vrátane stability danej vlády. S Hegghammerovým tvrdením, že zahraničných bojovníkov nemôžeme subsumovať pod medzinárodných teroristov, sa dá súhlasiť, avšak iba čiastočne. Dôvodom je viacero faktorov.

Po prvé, zahraniční bojovníci môžu predstavovať nebezpečenstvo aj po návrate do svojich domovských krajín.³⁷ Jednak majú často znalosti s obsluhovaním výbušnín a rôznych zbraní, na druhej strane po návrate do svojej domovskej krajiny môžu dopomôcť k náboru

³⁵ Hegghammer uvádza ako príklad židovských dobrovoľníkov počas Arabsko-Izraelskej vojny z roku 1948, ktorej sa zúčastnili dobrovoľníci až zo štyroch kontinentov. Na druhej strane antikoloniálne snaženie v Severnej Afrike v 50 rokoch 20. storočia „prilákalo“ dobrovoľníkov (zahraničných bojovníkov) iba zo susedných krajín. Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas. s. 59 Op. c. 28

³⁶ HEGGHAMMER, Thomas. s. 59 Op. c. 28

³⁷ Potenciálne bezpečnostné riziko pri takýchto „navrátilých“ zahraničných bojovníkoch však neplatí vždy. To, či daná osoba bude predstavovať riziko aj po svojom návrate, bude závisieť od mnohých faktorov. Mnoho zahraničných bojovníkov totiž po návrate z bojovej zóny zvykne trpieť napríklad post-traumatickou stresovou poruchou, pričom ďalší mohli zažiť rôzne sklamanie a straty, v čoho dôsledku stratia záujem zúčastňovať sa na aktoch násilia. Porovnaj: GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. *Foreign Fighters under International Law and Beyond*, s. 161 – 185. Op. c. 11

jednotlivcov a prepojení teroristických skupín.³⁸ Táto teória je podložená aj historickými skúsenosťami, keďže zahraniční bojovníci, ktorí sa zúčastňovali vojny v Afganistane v 80. rokoch 20. storočia, dopomohli k zrodeniu Al – Kájdý (*Al Qaeda*), ako aj iných teroristických skupín.³⁹ Práve tieto teroristické skupiny, vrátane Al Kájdý, boli založené veteránmi vojny v Afganistane, ktorí boli predtým zahraničnými bojovníkmi.⁴⁰

Ako ďalší znak toho, že zahraniční bojovníci by mohli byť subsumovaní pod medzinárodných teroristov, sa uvádza ich flexibilita pri napomáhaní náboru jednotlivcov a vytvárania prepojení medzi teroristickými skupinami.⁴¹ Je to aj napriek skutočnosti, že sa väčšina zahraničných bojovníkov do teroristických činov nikdy nezapojí.⁴²

Hegghammer okrem toho v súvislosti s návratom zahraničných bojovníkov do ich domovských krajín pracuje aj s teóriou, že väčšina týchto bojovníkov má ako cieľ zaútočiť na krajiny Západu.⁴³ Táto teória však bola po systematickej analýze vyvrátená jednak inými autormi,⁴⁴ ako aj samotným Hegghammerom.⁴⁵ Podľa týchto výskumov totiž väčšina zahraničných bojovníkov vycestuje väčšinou iba do oblastí, kde sa odohráva ozbrojený konflikt alebo sa po skončení ozbrojených bojov už nemajú záujem zúčastňovať ďalších útokov a usadia sa.⁴⁶ Samotný Hegghammer tieto odhady spresňuje štatistickými údajmi. Podľa neho,

³⁸ Foreign Fighters under International Law. s.3. Op. c. 29

³⁹ Tamtiež, s. 3. Op. c. 29

⁴⁰ To je okrem iného aj pravdepodobne zdôvodnením, prečo sa problematika zahraničných bojovníkov spája s terorizmom, a štúdiami o terorizme. Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas. s.72. Op. c. 28

⁴¹ ZELIN, Aron. Y. Up to 11,000 Foreign Fighters in Syria, Steep Rise among Western Europeans. ICSR Insight, 17 December 2013. [online] washingtoninstitute.org 17. decembra 2013 [cit. 05.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/up-to-11000-foreign-fighters-in-syria-steep-rise-among-western-europeans>

⁴² V prípade zahraničných bojovníkov možno sledovať zaujímavý fenomén, kedy hrozba, ktorú predstavujú po ich návrate, môže byť zveličovaná. Podľa štatistických údajov sa iba 11 percent zahraničných bojovníkov po návrate zapojí do teroristických aktivít. Pozri napríklad LISTER, Charles. Returning Foreign Fighters: Criminalization or Reintegration? The Brookings Institutions. Washington s. 2. [online] august 2015 [cit. 08.10.2020] Dostupné na: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/En-Fighters-Web.pdf>

⁴³ Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas Op. c. 28 In COLGAN, Jeff, HEGGHAMMER, Thomas. Islamic Foreign Fighters: Concept and Data, Op. c. 30

⁴⁴ Porovnaj napríklad autorov BYMAN, Daniel, SHAPIRO Jeremy. „Homeward Bound? Don't Hype the Threat of Returning Jihadists“, Foreign Affairs. [online] December 2014 [cit. 08.11.2020]

Dostupné na: <http://www.foreignaffairs.com/articles/142025/daniel-byman-and-jeremy-shapiro/homeward-bound>

⁴⁵ Porovnaj HEGGHAMMER, Thomas. Op. c. 28

⁴⁶ Príkladom môže byť situácia po skončení konfliktu v Bosne a Hercegovine, kedy sa väčšina zahraničných bojovníkov nevrátila do svojich domovských krajín, aby tam páchali teroristické činy. Ako uvádza Karmen Erjavec a Jennifer Mustapha, v rokoch nasledujúcich po Daytonskej dohode, ktorou sa ukončila vojna v Juhoslávii, takmer tretina zahraničných bojovníkov zostala v Bosne a stali sa prostredníctvom naturalizácie občanmi. Porovnaj BERGER, J.M., Jihad Joe: Americans who go to war in the name of Islam. Dulles: Potomac Books, Inc., 2011. s. 8. In BAKKER, Edwin, ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine de., Returning Western foreign fighters: The case of Afghanistan, Bosnia and Somalia ICCT Background Note. June 2014. [online] icct.nl [cit. 08.11.2020] Dostupné na:

medzi rokmi 1990 a 2010 sa iba jeden z 9 zahraničných bojovníkov po ukončení jeho účasti na ozbrojenom konflikte vráti do krajín „Západu“ (najmä Európa a čiastočne Spojené štáty) za účelom spáchania teroristického (resp. iného ozbrojeného) útoku.⁴⁷

Ako je na základe vyššie uvedeného vidieť, na prvok zahraničia v súvislosti s fenoménom zahraničných bojovníkov je možné hľadiť z viacerých uhlov pohľadu. Ako sa zdá, títo jednotlivci preferujú účasť na zahraničnom ozbrojenom konflikte, namiesto toho, aby páchali činy podobné teroristickým útokom na domácej pôde. Dokonca aj po ich návrate iba malé percento sa uchýli k takýmto činom. Napriek tomu sa však zdá byť pre niektoré krajiny prítomnosť takýchto bojovníkov v ich domovských krajinách hrozbou, pretože môžu byť efektívnou spojkou medzi regionálnymi a zahraničnými teroristickými skupinami. Na druhej strane, aj medzi zahraničnými bojovníkmi (aj keď títo tvoria iba malé percento) sú takí jednotlivci, ktorých primárnou úlohou je vykonávať útoky doma. Je potom však otáznne, či ich môžeme považovať za zahraničných bojovníkov. Z hľadiska teoretickej roviny nie je takáto možnosť vylúčená. Bolo by tomu však iba v prípade, pokiaľ by takéto osoby boli vycvičené v zahraničí. Iným prípadom by mohlo byť, ak by sa tieto osoby jednak zúčastnili konfliktu v zahraničí, zároveň by po ich návrate boli zaradené medzi osoby, ktoré sa majú podieľať na podvratnej činnosti a vykonávať útoky v domovskej krajine.

1.1.1.3 Definičné vymedzenie zahraničných bojovníkov podľa Baraka Mendelso

Barak Mendelson sa zaraďuje, podobne ako David Malet a Thomas Hegghammer, k autorom, ktorí sa na akademickej úrovni pokúsili zdefinovať zahraničných bojovníkov. Mendelson vychádza z propozície, podľa ktorej sa zahraniční bojovníci zväčša zúčastňujú asymetrických konfliktov, v ktorých aspoň jednou z opozičných strán je neštátny aktér.⁴⁸ Tento jeho predpoklad je zaujímavý z viacerých hľadísk. Jednak zdôrazňuje prednosti a operačnú flexibilitu takýchto bojovníkov, ktorí aj napriek nedostatočnému výcviku, slabšej organizácii a jednoduchej vybavenosti, dokážu prekvapiť nepriateľa. Ide najmä o prípady ťažšieho terénu a útokov, ktoré spočívajú v prekvapení súpera. Aj napriek týmto skutočnostiam však dochádza k väčšiemu zapojeniu domácich bojovníkov ako tých zahraničných.

<https://www.icct.nl/download/file/ICCT-De-Roy-van-Zuijdewijn-Bakker-Returning-Western-Foreign-Fighters-June-2014.pdf>

⁴⁷ HEGGHAMMER, Thomas Op. c. 28

⁴⁸ Mendelson má v prípade neštátnych aktérov na mysli najmä gerilové jednotky a jednotlivcov, alebo ich skupiny, ktoré nepatria k žiadnej armáde. Porovnaj: MENDELSON, Barak. Foreign Fighters – Recent Trends. Elsevier Limited. On behalf of Foreign Policy Research Institute. 2011. s. 190. [online] [cit. 08.11.2020]
Dostupné na: <https://www.fpri.org/docs/media/mendelsohn.foreignfighters.pdf>

Mendelson okrem toho upozorňuje na dôležitú skutočnosť. Vzhľadom k tomu, že štáty v priebehu histórie často využívali profesionálnych vojakov, resp. armády, k využívaniu zahraničných bojovníkov sa tak často (štatisticky) neuchyľovali. Využívanie zahraničných bojovníkov a ich zapojenie do vojnových konfliktov teda nepatrí medzi popredné spôsoby vedenia ozbrojených alebo vojenských konfliktov. Využívanie zahraničných bojovníkov štátmi je teda nepravdepodobné.

Dôvodom je, že štáty aj pri vojenskom plánovaní vychádzajú z určitých predpokladov. Zakladať však aspekty vojenskej predvídateľnosti na cudzom, resp. zahraničnom elemente by bolo nebezpečné z hľadiska obranného plánovania. Cudzí element v podobe zahraničných bojovníkov, ktorí by mohli slúžiť v rámci armád, resp. obrany štátu je nepravdepodobný.⁴⁹

Mendelson však taktiež patrí k autorom, ktorí analyzovali tento „cudzí element“ z hľadiska prvku zahraničia, teda vo vzťahu k zahraničným bojovníkom. Mendelson vychádza v tomto ohľade zo štátno-centrického nazerania na prvok zahraničia. Prvok zahraničia teda chápe, podobne ako predchádzajúci autori, v kontexte štátneho občianstva.⁵⁰ Podľa Mendelsona je „*dobrovoľník zahraničný, pokiaľ má štátne občianstvo externej krajiny vo vzťahu ku konfliktu.*“⁵¹

S týmto názorom je možné súhlasiť. Dôvodom je väčšinový konsenzus autorov analyzujúcich zahraničných bojovníkov, ktorí pri vymedzení prvku zahraničia vychádzajú najmä z konceptu štátneho občianstva. Pravdou však je, že niektorí autori vymedzujú prvok zahraničia v kontexte zahraničných bojovníkov so štátom trvalého alebo dokonca aj obvyklého pobytu.⁵²

Od drivej väčšiny autorov analyzujúcich pojem „zahraničný bojovník“ sa však Mendelson odlišuje tým, že rozlišuje rôzne formy stupňov zahraničia. Upozorňuje na skutočnosť, že nie je vhodné rozlišovať iba medzi dvoma kategóriami bojovníkov.⁵³ Väčšina autorov totiž rozlišuje iba medzi „zahraničnými“ a „nezahraničnými“ bojovníkmi. V tomto

⁴⁹ Mendelson uvádza ako príklad situáciu pred vypuknutím ozbrojeného konfliktu, kedy sa štát nemôže spoľahnúť na zahraničných bojovníkov, pretože pri nich nemá istotu, v akých počtoch by sa mohli do štátnych zložiek začleniť, ani aký je ich stav pripravenosti a akým výcvikom prešli. MENDELSON, Barak. Op.c.48

⁵⁰ Tamtiež

⁵¹ Tamtiež

⁵² Príkladom môže byť definícia Pracovnej skupiny o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva na sebaurčenie, podľa ktorej sú zahraniční bojovníci „*jednotlivci, ktorí opustia krajinu svojho pôvodu alebo obvyklého pobytu aby sa pridali k neštátnej ozbrojenej skupine v ozbrojenom konflikte v zahraničí a ktorí sú primárne motivovaní ideológiou, náboženstvom, alebo príbuzenstvom*“. Tejto definícii však bude ešte venovaná pozornosť v inej časti práce. Porovnaj: Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10

⁵³ MENDELSON, Barak, s. 192, Op. c. 48

smere však dochádza k opomínaniu významného faktu, a to, že existujú rôzne stupne zahraničia. Opomenutie tejto skutočnosti preto možno vnímať negatívne. Aj keď je pravdou, že hlavným rozlišujúcim znakom pri kategorizácii zahraničných bojovníkov je prítomnosť (resp. absencia) štátneho občianstva, vynechanie ďalších kritérií by mohlo viesť k ďalším nepresnostiam.

Tieto predpoklady nevychádzajú iba z teoretickej roviny, ale najmä aplikačnej praxe. Jednotlivé časti území, kde prebieha ozbrojených konflikt (alebo ktoré sú náchylné na jeho vznik), sú totiž prítlačivejšie pre osoby, ktoré pochádzajú z geograficky vzdialenejšej krajiny ako iba vzdialenejších miestnych obyvateľov.⁵⁴ V dôsledku toho potom by bolo nesprávne predpokladať, že určitá skupina zahraničných bojovníkov môže byť homogénna.⁵⁵ Práve naopak. Ich podstatným znakom je diverzifikovanosť. Aj napriek takejto rôznorodosti sú však potom dôležité *ad hoc* skutočnosti, ktoré dokážu aj takúto zjavne nesúrodú skupinu „stmeliť“.⁵⁶

Problémy pri jasnom určení, kto môže byť považovaný za zahraničného bojovníka, sú reflektované aj z iného hľadiska. Totiž nie všetky osoby, ktoré vycestujú do zahraničia s myšlienkou ďalšej participácie na aktoch násilia je možné považovať za zahraničných bojovníkov. Mendelson sa zmieňuje aj o ďalšej kategórii, ktorými sú zahraniční tréningoví bojovníci.⁵⁷ Tieto osoby tvoria samostatnú kategóriu, aj keď často dochádza k spĺvaniu týchto kategórii.⁵⁸ Zatiaľ čo zahraničný bojovník je osoba, ktorá sa zúčastňuje lokálneho konfliktu v krajine, ktorá nie je jeho domovskou krajinou, pod zahraničným tréningovým bojovníkom možno rozumieť osobu, ktorá vycestuje do zahraničia za účelom špecifického výcviku, avšak jej cieľom je vykonávať útoky v domovskej krajine.⁵⁹ Navyše, rozdielom medzi nimi je, že zatiaľ čo zo strany zahraničných bojovníkov často nedochádza k páchaniu násilných aktov v ich domovských krajinách, u zahraničných tréningových bojovníkov to neplatí.⁶⁰

⁵⁴ MENDELSON, Barak, s. 192, Op. c. 48

⁵⁵ Nehomogénny charakter skupín zahraničných bojovníkov dokumentuje aj príklad situácie zo Somálska. V danej krajine sa totiž nachádzali bojovníci, ktorí prišli z geograficky blízkych krajín (Keňa, Etiópia), ale aj zo vzdialenejších krajín (Švédsko). tamtiež, s. 192

⁵⁶ Často sa uvádza ako spoločný motivačný faktor zahraničných bojovníkov je ideologické zázemie, resp. transnacionálna povaha konfliktu. Ako príklad sa uvádza aj transnacionálna motivácia riešiť problém v mene ideológie.

⁵⁷ s. 192, tamtiež

⁵⁸ V rámci výskumu zahraničných bojovníkov, najmä na akademickej pôde, často dochádza k opomínaniu samostatnej kategórie bojovníkov, ktorými sú zahraniční tréningoví bojovníci. K takémuto spĺvaniu dochádza najmä pri výskume bojovníkov, ktorí sa po skončení ozbrojeného konfliktu vracajú do svojich domovských krajín. V dôsledku toho vznikajú pri skúmaní tzv. *blowback* efektu časté nepresnosti. Porovnaj Foreign Fighters under International Law. Op. c. 37

⁵⁹ Barak Mendelson pri tejto úvahe vychádzal z poznámok Marca Sagemana, ktorý sa taktiež zaoberal skúmaním tzv. *bleed out* efektu

⁶⁰ Porovnaj komentáre Marca Sagemana: Comments made by Marc Sageman, during the date “Recent Trends in Foreign Fighter Source Countries and Transit Networks” panel. In: MENDELSON, B. Op. c. 40

S aktivitami zahraničných tréovaných bojovníkov potom súvisí aj zvláštny paradox. Mnoho bojovníkov totiž v súlade s recentným vývojom často ani nemusí vycestovať do zahraničnej krajiny na to, aby sa zapojili do ozbrojených akcií. Táto skutočnosť sa však odzrkadľuje aj v inej rovine. Samotné analýzy zahraničných bojovníkov sa totiž často sústreďujú na dôsledok zapojenia týchto jednotlivcov do konfliktnej krajiny.⁶¹ Takáto analýza si teda všíma skôr konečný stav (resp. prejav) zahraničných bojovníkov na samotný konflikt. Pri zahraničných tréovaných bojovníkoch sa však ich aktivity v konečnom dôsledku prejavia v ich domovskej krajine, a to najmä po tom, čo sa vrátia z výcviku z inej krajiny.

Mendelson si navyše, na rozdiel od iných autorov, všimol aj zaujímavú skutočnosť. Ako správne uvádza, pomyselný „život zahraničného bojovníka“ sa nezačína, ale najmä nekončí iba na bojisku. Jeho aktivity je potrebné sledovať už od prvotnej myšlienky, kedy sa tento jednotlivec rozhodne aktívne zapojiť do konfliktu, ktorý sa neodohráva v jeho domovskej krajine. Koniec tohto cyklu sa nekončí potom koncom jeho účasti na ozbrojených aktivitách, ale až keď opustí krajinu, kde sa odohráva tento konflikt.⁶²

S jeho názorom je však možné len čiastočne súhlasiť. Z pragmatického hľadiska by bolo možné tvrdiť, že opustením konfliktnej zóny, alebo vycestovaním do krajiny inej ako tej, kde sa odohráva ozbrojený konflikt, by bolo možné označiť za koniec „cyklu života zahraničného bojovníka“. Nie je s tým však možné súhlasiť úplne, pretože mnoho autorov práve upozorňuje na problematiku návratu takýchto bojovníkov, pričom práve ich návrat do ich domovských krajín môže byť nebezpečný z bezpečnostného hľadiska jednotlivých štátov.⁶³

Tento koncept určitého cyklu zahraničného bojovníka však nie je vlastný iba Mendelsonovi. Napríklad Stephanie Kaplan poukazuje na skutočnosť, že celkový súčasný výskum problematiky terorizmu je až priveľmi orientovaný na samotný terorizmus.⁶⁴ Môže to

⁶¹ MENDELSON, Barak. Op. c. 40

⁶² MENDELSON, Barak. Op. c. 40

⁶³ S problematikou návratu zahraničných bojovníkov sa nezaobierajú len akademici, ale tento problém je riešený aj na inštitucionálnej úrovni. Príkladom môže byť správa Europolu z roku 2017, podľa ktorého sa počet zahraničných bojovníkov, ktorí sa vrátili do svojich domovských krajín, po rozpade Islamského štátu Iraku a Sýrie paradoxne znížil. Porovnaj : TESAT. European Union Terrorism situation and trend report. 2017. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation 2017. EUROPOL. [online] europol.europa.eu [cit. 11.11.2020]
Dostupné na:

<https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/>

⁶⁴ V príspevku v rámci konferencie The Foreign Fighter Problem: Recent Trends and Case studies, Stephanie Kaplan poukázala na problém výskumu terorizmu, pričom ho označila za priveľmi orientovaný na terorizmus (*too terrorism-centric*). Poukázala tým na potrebu zohľadniť aj zapojenie džihádistov do vojen, a teda aj ich adekvátne vnímanie prostredníctvom ozbrojených konfliktov. Porovnaj HELFONT, Tally. THE FOREIGN FIGHTER PROBLEM: RECENT TRENDS AND CASE STUDIES. Foreign Policy Research Institute. In NOONAN, Michael P. (ed) The Foreign Fighters Problem, Recent Trends and Case Studies: Selected Essays. Program on National Security at the Foreign Policy Research Institute. [online] [cit. 11.11.2020]

Dostupné na:

https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2016/03/Foreign-Fighters-Problem_2011_E-Book.pdf

zniet' paradoxne, ale Kaplan práve vyzdvihuje potrebu zohľadnenia aj iných aspektov, ktoré súvisia s násilnými ozbrojenými aktivitami zahraničných bojovníkov. Mendelson teda nie je jediným autorom, ktorý zdôrazňuje potrebu rozlišovať rôzne cykly, resp. obdobia, kedy môžeme osoby označovať za zahraničných bojovníkov.⁶⁵

Mendelson je zároveň posledným autorom, ktorý analýzu definície zahraničných bojovníkov zasadil do kontextu prítomnosti, resp. absencie štátneho občianstva. Ďalšia časť práce bude zameraná na skúmanie definície zahraničného bojovníka z iných hľadísk, najmä trvalého alebo obvyklého pobytu.

1.1.1.4 Prvok zahraničia v kontexte zmiešaných definícií

Pri snahe riešiť niektoré aspekty potlačania fenoménu zahraničných bojovníkov medzinárodné spoločenstvo čelí zásadnému problému. Keďže neexistuje zjednotená, univerzálne akceptovaná definícia teroristických bojovníkov, nie je často jasné, na základe akých kritérií je možné vymedziť zahraničného bojovníka. V dôsledku toho môže vznikáť v aplikačnej praxi chaos, keďže pri univerzálne nevyjasnených kritériách môžu vznikáť nepresnosti jednak v rovine ich statusu, ako aj v štatistickej rovine.⁶⁶ Tieto nepresnosti sa môžu potom negatívne odraziť v samotnom potláčaní aktivít týchto bojovníkov.

Viacerí autori sa pri snahe zadefinovať zahraničných bojovníkov u nich odvolávajú na absenciu štátneho občianstva krajiny, kde neprebíha ozbrojený konflikt. Oveľa minoritnejšou skupinou ale sú autori, ktorí vymedzujú zahraničných bojovníkov v kontexte opustenia krajiny ich trvalého alebo obvyklého pobytu.⁶⁷

Podľa Cilluffa, Cozensa a Ranstorpa sú zahraniční bojovníci „*násilnými extrémistami, ktorí opustia západné štáty ich pobytu s túžbou vycvičiť sa alebo zaútočiť na nemuslimské frakcie v konfliktných zónach džihádu*“.⁶⁸ Títo autori evidentne úmyselne vynechávajú

⁶⁵ Kaplan v tomto smere rozlišuje rôzne fázy, kedy sú zahraniční bojovníci aktívni, najmä: fázu pred ozbrojeným konfliktom, počas neho a fázu po ozbrojenom konflikte. Ako správne uvádza, vzhľadom na rozdielny charakter ich zapojenia nie je vhodné sumarizovať analýzy jednotlivých fáz, ale na každú fázu, resp. obdobie zapojenia sa zahraničných bojovníkov prikladať zvláštny dôraz. Porovnaj THE FOREIGN FIGHTER PROBLEM: RECENT TRENDS AND CASE STUDIES. Op.c. 64

⁶⁶ Príkladom bolo v inej časti práce zmienené zamieňanie zahraničných bojovníkov so zahraničnými tréňovanými bojovníkmi. Pre laickú verejnosť je však aj často ťažké rozlíšiť medzi zahraničnými bojovníkmi, zahraničnými teroristickými bojovníkmi alebo žoldniermi. Tejto problematike bude ale venovaná pozornosť v inej časti práce.

⁶⁷ Príležitostne sa uvádza aj krajina pôvodu, no v tejto rovine často dochádza k splývaniu krajiny občianstva s krajinou pôvodu takéhoto bojovníka.

⁶⁸ Porovnaj s pôvodným znením definície týchto autorov, podľa ktorých: „*“Western foreign fighters” or simply “foreign fighters” refers to violent extremists who leave their Western states of residence with the aspiration to train or take up arms against non-Muslim factions in jihadi conflict zones*“ CILLUFFO, Frank J., COZZENS, Jeffrey B., RANSTORP, Magnus. Foreign Fighters: Trends, Trajectories & Conflict Zones .Homeland Security Policy Institute, George Washington University, 2010, s 3. In Foreign Fighters under International Law. Op c. 29

absenciu štátneho občianstva, pričom podstatným geografickým prvkom je štát pobytu. Z ich definície však nevyplýva, či ide o štát trvalého alebo obvyklého pobytu. Autori však kladú dôraz na element „opustenia západných štátov“. Ako ďalej uvádzajú, túžbou týchto bojovníkov je „*vycvičiť sa alebo zaútočiť na nemuslimské frakcie v konfliktných zónach džihádu*“. Autori tejto definície teda spájajú koncept „zahraničného boja“ (resp. zahraničných bojovníkov) s islamským náboženstvom. Takáto úvaha však nie je správna. Ako bolo zmienené v inej časti práce, mnoho zahraničných bojovníkov sa útokov proti západným krajinám ani nezúčastní. Nie je teda možné generalizovať takýchto bojovníkov na základe ich náboženského presvedčenia. Aj keď je pravdou, že štatisticky títo bojovníci sú zväčša moslimského pôvodu alebo ich aktivity považujú samotní bojovníci za súčasť svätej vojny, t.j džihádu, samotný koncept boja nemôže byť vymedzený na náboženskom presvedčení. Ako vhodnejšia alternatíva by sa javila definícia založená na určitej spoločnej ideológii, alebo „transnacionálnom charaktere boja“. ⁶⁹ Z týchto dôvodov sa javí definícia založená na boji proti nemuslimským frakciám objektívne nesprávna.

Medzi ďalších autorov, ktorí analyzovali zahraničných bojovníkov, patrí napríklad Edwin Bakker a Jeanine de Roy van Zuijdewijn. Títo autori opätovne spájajú koncept zahraničného boja s Islamom, presnejšie s džihádom.⁷⁰

Podľa nich sa aktivity väčšiny zahraničných bojovníkov vyznačujú tým, že bojujú v mene „salafistického džihádu.“⁷¹ Samotní autori pritom nedefinujú zahraničného bojovníka na základe presne vymedzených charakteristických črt. „Džihádistického zahraničného

⁶⁹ Autorom myšlienky „transnacionálnej identity“ týchto zahraničných bojovníkov je David Malet. Malet pritom poukazuje na určitý spoločný znak všetkých zahraničných bojovníkov. Je ním ich predstava určitej spoločnej transnacionálnej identity, ktorá spája tieto osoby pôvodom z rôznych krajín, pričom táto predstava sa pretaví do reality, keď osoby začnú pociťovať ohrozenie spoločných hodnôt. Porovnaj MALET, David, *Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts*. Oxford. Oxford University Press. 2013. In: BAKKER, Edwin, ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine de. *Jihadist Foreign Fighter Phenomenon in Western Europe: A Low-Probability, High-Impact Threat*. ICCT Research Paper. ICCT – The Hague. Október 2015. [online] Oktober 2015 [cit. 11.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.icct.nl/app/uploads/2015/11/ICCT-Bakker-DeRoyvanZuijdewijn-Jihadist-Foreign-Fighter-Phenomenon-in-Western-Europe-October2015.pdf>

⁷⁰ Vnímanie zahraničných bojovníkov cez prizmu Islamského náboženstva, resp. džihádu, vychádza už z názvu samotnej vedeckej práce autorov. Porovnaj BAKKER, Edwin, ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine de. *Jihadist Foreign Fighter Phenomenon in Western Europe: A Low-Probability, High-Impact Threat*. Op. c. 69

⁷¹ Salafizmus je hnutie v rámci sunnitskej vetvy Islamu, podľa ktorej sa jeho prívrženci snažia čo najviac zachovávať tradície proroka Mohammeda a prvých troch generácií moslimov. Bohužiaľ však býva táto vetva v rámci moslimského náboženstva označovaná aj ako jedna z najradikálnejších. Porovnaj: WAGEMAKERS, Joas. *Jihadi-Salafism in Jordan and the Syrian Conflict: Divisions Overcome Unity*. *Studies in Conflict & Terrorism*. Volume 41.2018. Issue 3. [online] tandfonline.com 17. január 2017. [cit. 12.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2017.1283197>

bojovníka“ chápu ako osobu, ktorá je prívržencom salafistického hnutia a v rámci tejto ideológie sa zúčastňuje na násilných činoch.

Ani s takýmto vymedzením zahraničných bojovníkov nie je možné súhlasiť. Pravdou však je, že treba zohľadniť viacero faktorov. Títo autori sa zameriavajú na „džihádistickeho zahraničného bojovníka“ (*jihadist foreign fighter*) a teda nie zahraničného bojovníka. Takéto vymedzenie by teda bolo možné prijať, pokiaľ by bola táto definícia použitá v rámci kontextu radikálnych islamských skupín. Autori však evidentne, ako vyplýva z kontextu, spolu s príslušnosťou k islamskému náboženstvu spájajú zahraničných bojovníkov aj s terorizmom.⁷² Neplatí to však absolútne.⁷³

Na druhej strane je však možné spojenie týchto prvkov, teda terorizmu, salafistického džihádu a opustenie domovskej krajiny, resp. vycestovanie do zahraničia, pochopiť. Dôvodom je, že štáty začali venovať pozornosť zahraničným bojovníkom najmä po vzniku teroristickej skupiny Islamského štátu Iraku a Sýrie (známy aj ako „ISIL“, „ISIS“, alebo „Daesh“). Samotný Islamský štát (aj keď už je v súčasnosti oficiálne porazený) je možné považovať za salafistickú (džihádisticke) teroristickú skupinu.⁷⁴ Na základe toho je potom možné pochopiť, prečo mnoho autorov spája zahraničných bojovníkov s islamským, resp. moslimským náboženstvom. Sú však aj autori, ktorí definíciu zahraničných bojovníkov nepriamo spájajú aj so samotným Islamským štátom, alebo jeho teritoriálnym vymedzením.⁷⁵

Ako bolo zmienené v inej časti práce, takéto spájanie moslimského náboženstva s fenoménom zahraničných bojovníkov sa zdá byť „objektívne nesprávne“. Navyše, prepojenie zahraničných „moslimských“ bojovníkov s terorizmom môže pôsobiť ešte zavádzajúcejšie. Dôvodom je, že samotné vymedzenie terorizmu nemôže byť založené na religióznom základe.

⁷² Autori práce poukazujú na zapojenie týchto bojovníkov do teroristických skupín, ako je Islamský štát alebo Jabhat al-Nusra. Porovnaj BAKKER, Edwin, ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine de. Op. c. 69

⁷³ Napríklad autori Edwin Bakker, Christophe Paulussen a Eva Entenmann definujú džihádistickeho zahraničného bojovníka (*jihadi foreign fighter*) ako osobu, ktorá považuje za svoju povinnosť participovať na činoch, ktoré považujú za svätú vojnu, a to voči opozičným jednotlivcom alebo skupinám. Autori zároveň označujú tieto osoby ako mudžahedínov (*mujahidin*). Porovnaj BAKKER, Edwin, PAULUSSEN, Christophe, ENTENMAN, Eva. Dealing with European Foreign Fighters in Syria: Governance challenges & Legal Implications. Op. c. 12

⁷⁴ JAYARAMAN, Shiva. International Terrorism and Statelessness: Revoking the Citizenship of ISIL Foreign Fighters. Chicago. Chicago Journal of International Law: Vol. 17: No. 1, Article 6. s. 183. [online] chicagounbound.uchicago.edu 1. júla 2017 [cit. 19.11.2020] Dostupné na:

<https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1705&context=cjil>

⁷⁵ Jayaraman dokonca nepriamo spája zahraničných bojovníkov s územím (a teda štátom) Iraku a Sýrie, teda územím, ktoré bolo z časti pod kontrolou Islamského štátu. Jayaraman potom definuje zahraničných bojovníkov ako „jednotlivcov, ktorí majú štátne občianstvo alebo občianstvá, ktoré nie sú sýrske alebo iracké. Porovnaj: JAYARAMAN, Shiva. Op. c. 74

Za výlučnú príčinu vzniku terorizmu, avšak ani rozmachu zahraničných bojovníkov, teda nemôžeme označiť dôvody prameniace z náboženstva.⁷⁶

Snahy o zadefinovanie pojmu „zahraničný bojovník“ však nepriebiehajú iba na akademickej pôde. Pozornosť tejto problematike venovali aj viaceré medzinárodné organizácie a inštitúcie, ako napríklad Organizácia spojených národov (ďalej aj ako „OSN“), Organizácia Severoatlantickej zmluvy (ďalej aj ako „NATO“) či rôzne inštitúcie Európskej únie (ďalej aj ako „EÚ“).

1.1.2 Definície zahraničných bojovníkov na inštitucionálnej úrovni

S fenoménom zahraničných bojovníkov sa zaoberajú prirodzene aj medzinárodné organizácie. Keďže charakter tohto fenoménu spočíva nielen v jeho regionálnom, ale najmä aj univerzálnom význame, pozornosť mu venovala aj Organizácia spojených národov. Zahraničnými bojovníkmi sa v rámci OSN zaoberali rôzne pracovné skupiny, najmä Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku potlačovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva ľudí na sebaurčenie (ďalej aj ako „Pracovná skupina“),⁷⁷ ako aj Valné zhromaždenie všeobecne.⁷⁸

Ako opätovne potvrdzuje Správa Pracovnej skupiny (ďalej aj ako „správa“), neexistuje všeobecne akceptovaná definícia zahraničných bojovníkov. Napriek tomu však táto správa poskytuje definíciu zahraničných bojovníkov, a to najmä pre pracovné účely. Podľa tejto správy pojem zahraniční bojovníci odkazuje na *„jednotlivcov, ktorí opustia krajinu svojho pôvodu alebo obvyklého pobytu a ktorí sa zapoja do násilia ako súčasť ich povstania alebo neštátnej ozbrojenej skupiny v ozbrojenom konflikte.“*⁷⁹ Táto definícia je špecifická z viacerých dôvodov.

⁷⁶ Ako uvádza oficiálna publikácia OSN, neexistuje jediná a výlučná príčina terorizmu. Nie je teda správne predpokladať, že za rozmachom terorizmu stojí Islam. Porovnaj Human Rights, the United Nations, and the Struggle against Terrorism United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. Center on International Organization, Columbia University. International Peace Academy. 2003. New York City. [online] ipinst.org [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2015/06/human_rights.pdf

⁷⁷ Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku potlačovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva ľudí na sebaurčenie bola zriadená v Júlí 2005 Komisiou pre ľudské práva prostredníctvom rezolúcie č. 2005/2. Pracovná skupina organizačne patrí v rámci OSN pod Úrad Vysokého Komisára pre ľudské práva. Porovnaj Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.ohchr.org/en/issues/mercenaries/wgmercenaries/pages/wgmercenariesindex.aspx>

⁷⁸ Neznamená to však, že iné orgány tejto problematike, alebo jej spríbuzeným kontextom, nevenovali pozornosť. Príkladom je činnosť Bezpečnostnej rady OSN.

⁷⁹ Porovnaj Správu Pracovnej skupiny (A/70/330), podľa ktorej: *„The term foreign fighter is generally understood to refer to individuals who leave their country of origin or habitual residence and become involved in violence as part of an insurgency or non-State armed group in an armed conflict.“* Report of the Working group on the use of

Jednak spája jednotlivcov na základe „*opustenia krajiny svojho pôvodu alebo obvyklého pobytu*“, zároveň zahŕňa aj prvok „*zapojenia do násilia ako súčasť povstania alebo neštátnej ozbrojenej skupiny*“, a navyše spresňuje, že zahraniční bojovníci sú podstatnou súčasťou ozbrojených konfliktov, tak ako sú definované normami medzinárodného humanitárneho práva.

Z takto vymedzenej definície je možné urobiť niekoľko záverov. Keďže je definícia formulovaná v zmysle „*opustenia krajiny svojho pôvodu alebo obvyklého pobytu*“, je možné ju interpretovať tak, že sa zameriava na hrozbu, ktorú predstavujú v „*destinatárskych štátoch*“, teda štátoch, kde prebieha ozbrojený konflikt. Definícia teda nepriamo opomína možnú hrozbu, ktorú môžu títo jednotlivci predstavovať pre ich domovské štáty. Na túto skutočnosť je možné nazerať z dvoch uhlov pohľadu.

V prvom rade je potrebné zohľadniť časové hľadisko, kedy bola táto definícia v rámci správy formulovaná. Bolo to v roku 2015, kedy masívny prúd zahraničných bojovníkov opúšťajúcich domovské krajiny cestoval na územia Iraku a Sýrie, ktoré boli v tej dobe pod kontrolou Islamského štátu.⁸⁰ Znamená to zároveň, že sa pozornosť medzinárodnej komunity sústredila už na hrozbu v destinatárskych štátoch, a nie na možnú hrozbu, ktorá sa môže prejaviť v ich domovských štátoch po ich návrate domov. To môže byť vysvetlením, prečo táto definícia (avšak aj mnoho iných definícií) zahraničných bojovníkov upriamuje pozornosť na prvok zahraničia v kontexte opustenia ich domovských krajín, a opomína hrozbu, ktorú môžu predstavovať v ich domovských krajinách. Na druhej strane však aj samotná Pracovná skupina v tejto správe už v roku 2015 upozorňuje, že aj napriek tomu, že iba menej ako 15 percent zahraničných bojovníkov sa po ich návrate domov zúčastnilo na teroristických aktivitách, predsa však predstavujú bezpečnostnú hrozbu pre ich domovské štáty.⁸¹

Na tejto definícii je možné vyzdvihnúť, že nespája koncept zahraničných bojovníkov s konkrétnym náboženstvom. Je to však aj prirodzené, pretože ide o univerzálnu pracovnú, resp.

mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of peoples to self-determination. Op. c. 10

⁸⁰ Podľa Gáboru Ronu, člena Pracovnej skupiny o využívaní žoldnierov ako prostriedku potlačovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva ľudí na sebaurčenie, vyše 80 000 zahraničných bojovníkov z vyše 80 krajín bolo prítomných v roku 2015 v konfliktných zónach v okolí Iraku, Sýrie a hraničiacich oblastí. Tieto údaje dokumentujú, že v roku 2015 dochádzalo ešte stále najmä k vycestovaniu zahraničných bojovníkov, a nie k ich návratu do domovských krajín. Porovnaj Foreign Fighters pose human rights concerns at home and abroad. UN News. [online] news.un.org 23. júla 2015. [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

<https://news.un.org/en/audio/2015/07/602642>

⁸¹ Je to najmä pre ich výcvik, známosti a vedomosti, ktoré nadobudli počas ozbrojených konfliktov v zahraničí, v tej dobe najmä v Sýrii a Iraku. Porovnaj Report of the Working group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of peoples to self-determination. Op. c. 10

odbornú skupinu, ktorá je zastúpená mnohonárodnostnými predstaviteľmi. Podľa správy sú zahraniční bojovníci motivovaní najmä ideológiou, pričom pod ideológiou je možné rozumieť príbuznosť k určitej skupine, nacionalizmus, patriotizmus, ale aj náboženstvo. Správa v tomto smere z časti nadväzuje už na akademikmi spomínaný „naratív“, podľa ktorého sú v ohrození hodnoty príslušnej náboženskej skupiny. V dôsledku takéto ohrozenie slúži ako dôvod pre mobilizáciu zahraničných bojovníkov.⁸²

Táto správa Pracovnej skupiny je však zaujímavá aj z iného dôvodu. Je zaujímavou skutočnosťou, že priamo na inštitucionálnej úrovni dáva do komparácie zahraničných bojovníkov so žoldnieri, prípadne inými skupinami bojovníkov alebo aktérmi zúčastňujúcimi sa ozbrojeného konfliktu.⁸³

1.1.2.1 Pomyselné spojitosti medzi zahraničnými bojovníkmi a žoldnieri

Zahraniční bojovníci nie sú jedinou kategóriou zahraničných osôb, ktoré sa zúčastňujú ozbrojených konfliktov. Štáty totiž v priebehu histórie podstatne väčšiu pozornosť venovali problematike žoldnierov.⁸⁴ Tá je totiž, na rozdiel od zahraničných bojovníkov, priamo regulovaná normami medzinárodného humanitárneho práva.⁸⁵

⁸² Tamtiež

⁸³ Zaujímavosťou je, že Pracovná skupina v mnohých svojich správach, tzv. *reportoch* zahŕňa do jednej tematiky problémy týkajúce sa žoldnierov, zahraničných bojovníkov, ale aj súkromných vojenských a bezpečnostných spoločností. Porovnaj Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Human Rights Council. United Nations General Assembly. A/HRC/39/49 [online] documents-dds.ny.un 13 júla 2018 [cit. 19.11.2020] Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G18/212/46/pdf/G1821246.pdf?OpenElement>

⁸⁴ S problematikou žoldnierstva sa zaoberalo medzinárodné spoločenstvo už aj na Diplomatickej konferencii o potvrdení a rozvoji medzinárodného humanitárneho práva počas ozbrojeného konfliktu. Porovnaj FALLAH, Katherine. Corporate actors: the legal status of mercenaries in armed conflict. Volume 88. Number 863. International Review of the Red Cross. [online] September 2006 [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc_863_fallah.pdf

⁸⁵ Úprava právneho postavenia žoldnierov je obsiahnutá aj v Dodatkovom Protokole I k Ženevským dohovorm o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov. Podľa článku 47, ods. 1 „žoldnier nemá právo na status kombatanta alebo vojnového zajatca. Podľa odseku 2 „žoldnier je osoba, ktorá je

- a) špeciálne najatá v mieste alebo v zahraničí na to, aby bojovala v ozbrojenom konflikte
- b) skutočne sa priamo zúčastňuje na nepriateľských akciách
- c) svoju účasť na nepriateľských akciách motivuje hlavne osobným ziskom a stranou v konflikte alebo v jej mene je jej skutočne sľúbená materiálna odmena podstatne prevyšujúca odmenu sľúbenú alebo platenú kombatantom podobných hodností a funkcií v ozbrojených silách tejto strany
- d) nie je občanom strany v konflikte ani nemá trvalé bydlisko na území kontrolovanom stranou v konflikte
- e) nie je príslušníkom ozbrojených síl strany v konflikte

nebola vyslaná štátom, ktorý nie je stranou v konflikte na plnenie oficiálnych úloh ako príslušník jeho ozbrojených síl. Porovnaj aktuálne znenie: Article 47. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949 and relating to the protection of victims of international armed conflicts (Protocol I), of 8 June 1977. [online] [cit. 19.11.2020] Dostupné na:

https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf

Možno práve vďaka tomu rozdielu by bolo možné namietat', že tieto dve skupiny osôb zúčastňujúcich sa ozbrojeného konfliktu nie je vhodné porovnávať. Nedá sa s tým však absolútne súhlasiť, pretože aj keď neexistuje všeobecne uznávaná definícia zahraničných bojovníkov, je evidentné, že medzi žoldnieri a zahraničnými bojovníkmi existujú spojitosti.

Spoločným znakom oboch týchto skupín je, že sú externými aktérmi zúčastňujúcimi sa ozbrojeného konfliktu. Zatiaľ čo žoldnieri nie sú ani občanmi strany v konflikte ani nemajú trvalé bydlisko na území kontrolovanom stranou v konflikte, zahraniční bojovníci sú osoby, ktorí nesídli v štáte, kde prebieha konflikt. U nich pritom nezáleží, či sú alebo nie sú štátnymi občanmi strany v konflikte.⁸⁶

Na druhej strane, takýmto spôsobom formulovaný prvok zahraničia nezahŕňa napríklad jednotlivcov, ktorí sa v dôsledku diaspóry ocitli v zahraničí. Pri týchto jednotlivcoch však ide zvyčajne o štátnych občanov. Ako však uvádzajú zmienené definície žoldnierov, žoldnieri sú výhradne občanmi druhých štátov. Nemôžu byť teda občanom strany, kde prebieha konflikt.⁸⁷

V dôsledku toho osoby, ktoré by boli členmi diaspóry a zapojili by sa do žoldnierskych organizácií, by nebolo možné považovať za žoldnierov. Navyše, negatívnym vymedzením žoldnierov na základe ich štátnej príslušnosti sú vylúčené aj osoby vyslané vládou konkrétneho štátu. V danom prípade budú tieto osoby oficiálne reprezentovať krajinu štátu a nebude ich možné považovať za žoldnierov.

Iným prípadom sú ale zahraniční bojovníci. Ako dokumentuje prax štátov, mnohí zahraniční bojovníci boli v skutočnosti občanmi štátov, kde prebiehal ozbrojený konflikt.⁸⁸ K zahraničným bojovníkom patria teda aj osoby, ktorých zahraničný prvok spočíva v tom, že sú alebo boli členmi diaspóry.

Správa sa ďalej zaoberá aj náležitosťou náboru zahraničných bojovníkov ako aj žoldnierov. V tomto zmysle je pre obe kategórie týchto osôb zúčastňujúcich sa ozbrojeného konfliktu (resp. aj povstania)⁸⁹ charakteristické, že práve vďaka náboru členov je im umožnená

⁸⁶ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination.. Op.c. 3

⁸⁷ Požiadavka, že žoldnier nemôže byť štátnym príslušníkom strany v konflikte ani nesmie mať trvalé bydlisko na území kontrolovanom stranou v konflikte pramení z myšlienky vylúčiť všetkých zahraničných kombatanov, ktorí sa môžu zapojiť do ozbrojeného konfliktu v dôsledku ich dobrovoľného alebo povinného zaradenia do ozbrojených síl jednej z bojujúcich strán. Porovnaj SOMMARIO, Emanuele. The Status of Foreign Fighters under International Humanitarian law, s. 157. In GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesco, PAULUSSEN, Christophe. Op. c. 11

⁸⁸ Príkladom môžu byť členovia teroristickej organizácie Al-Shabab v Somálsku. Títo zahraniční bojovníci boli pritom členmi bývalej somálskej diaspóry. Porovnaj Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op.c. 3

⁸⁹ Pri zahraničných bojovníkoch je účasť na ozbrojenom konflikte sporná. Aj keď podľa správy sú zahraniční bojovníci externými účastníkmi ozbrojeného konfliktu, nemusí to platiť absolútne. Aj mnoho autorov, ktorých definície boli v tejto práci zmienené, neudávajú ako podstatný prvok definície „účasť na ozbrojenom konflikte“.

alebo sprostredkovaná účasť na činoch ozbrojeného násilia. Pre obe skupiny zároveň platí, že nábor môže prebiehať v domovskej krajine, alebo v zahraničí. Nie je však ľahké posúdiť, či sú medzi nimi vo vzťahu k prvku zahraničia rozdiely medzi miestom, resp. krajinou náboru. Ide najmä o skutočnosť, či je napríklad typickejšie pre žoldnierov byť rekrutovaní v zahraničí, alebo či nábor zahraničných bojovníkov prebieha častejšie v domovských krajinách. Ako však ukazuje prax, v prípade žoldnierov títo jednotlivci často vycestujú do krajiny, kde prebieha nábor, zatiaľ čo zahraniční bojovníci dokážu uskutočniť nábor aj v domovských krajinách.⁹⁰ V prípade žoldnierov je otázka náboru navyše spätá aj s ďalšou podmienkou. Tou je účasť na ozbrojenom konflikte.⁹¹ Okrem toho, v prípade žoldnierov sú skutočnosti týkajúce sa náboru (resp. verbovania) spresnené aj s ohľadom na účel ich činnosti. Medzinárodný dohovor proti verbovaniu, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov (ďalej aj ako Medzinárodný dohovor“)⁹² totiž okrem podmienky účasti na ozbrojenom konflikte⁹³ spresňuje, že žoldnieri musia byť verbovaní za účelom cieleného aktu násilia zameraného na zvrhnutie vlády alebo iného podryvania ústavného zriadenia štátu, alebo podryvania teritoriálnej integrity štátu.⁹⁴

Vyplýva z toho logicky, že sa zahraniční bojovníci môžu zúčastňovať participácií na násilných činoch, ale nemusí ísť vyslovene o ozbrojený konflikt.

⁹⁰ Typickým príkladom je Francúzska zahraničná légia. V rámci nej prebieha nábor vo Francúzsku, pričom jednotlivci, často nevediac, či budú vôbec do légie prijatí, vycestujú do Francúzska. Aj keď Francúzsku légii nie je možné považovať za žoldniersku organizáciu, pre účely priblíženia náboru môže poslúžiť ako príklad. Porovnaj HARRIS, William. How Mercenaries work. [online] [cit. 19.11.2020] Dostupné na:

<https://science.howstuffworks.com/mercenary.htm>

⁹¹ GOMEZ DEL PRADO, Jose L. Whether the Criteria Contained in the 1989 International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries notably motivation apply to today's foreign fighters. *International Community Law Review*. 18 (5). s. 403. [online] heinonline.org [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

https://heinonlineorg.uaccess.univie.ac.at/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/intlfddb18&id=419&men_tab=srchresults

⁹² Aj keď takéto definíčné vymedzenie bolo stanovené v Medzinárodnom dohovore proti verbovaniu, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov, základom, z ktorého vychádza je stále Dodatokový protokol č. 1 k Ženevským dohovorom o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov.

⁹³ Táto podmienka je stanovená vo vyššie spomenutom článku 47, ods. 1 Dodatokového Protokolu č. I k Ženevským dohovorom o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov.

⁹⁴ To všetko platí samozrejme za podmienky, že aj iné kumulatívne prvky definície sú naplnené. Porovnaj definíciu žoldniera podľa článku 1 (2) Medzinárodného dohovoru proti verbovaniu, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov, podľa ktorého „*Mercenary is also any person who, in any other situation:*

(a) Is specially recruited locally or abroad for the purpose of participating in a concerted act of violence aimed at:

(i) Overthrowing a Government or otherwise undermining the constitutional order of a State; or

(ii) Undermining the territorial integrity of a State;

(b) Is motivated to take part therein essentially by the desire for significant private gain and is prompted by the promise or payment of material compensation;

(c) Is neither a national nor a resident of the State against which such an act is directed;

(d) Has not been sent by a State on official duty; and

(e) Is not a member of the armed forces of the State on whose territory the act is undertaken.“ International Convention against the Recruitment, Use, Financing, and Training of Mercenaries. [online] undocs.org 4. december 1989 [cit. 28.11.2020]

Dostupné na:

<https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/RES/44/34>

Z praxe štátov je evidentné, že sa žoldnieri skutočne k takýmto činom uchýľujú.⁹⁵ V prípade zahraničných bojovníkov je takáto činnosť ale nie úplne vyjasnená. Je pravda, že zahraniční bojovníci operujú v rámci povstaní. Často sa do konfliktov zapoja z ideologického presvedčenia. Ich hlavným cieľom by teda nemalo byť napríklad zvrhnutie vlády. Zahraniční bojovníci však môžu prostredníctvom svojich aktivít, t.j. zapojenia sa do ozbrojeného konfliktu, podryvať teritoriálnu integritu štátu, kde prebieha konflikt. Príkladom môže byť súčasný prebiehajúci ozbrojený konflikt na Ukrajine. Na prítomnosť zahraničných bojovníkov na území Ukrajiny upozornila aj Pracovná skupina o využívaní žoldnierov ako prostriedku porušovania ľudských práv a sťažovania výkonu práva na sebaurčenie.⁹⁶ Podľa jej Predbežných zistení (*Preliminary findings*) v dôsledku vyhlásenia samozvanej (*self-proclaimed*) Doneckej ľudovej republiky a Luhanskej ľudovej republiky došlo k prílivu bojovníkov pochádzajúcich zo zahraničia.⁹⁷ Zaujímavosťou však je, že sú zdokumentované správy o pripojení zahraničných bojovníkov na oboch stranách konfliktu.⁹⁸ V dôsledku toho potom v rokoch 2014 a 2015 došlo v rámci vnútroštátnej legislatívy na Ukrajine k zmenám, podľa ktorých môžu byť cudzinci zaradení do oficiálnej armády Ukrajiny ako aj Národnej gardy Ukrajiny (*National Guard of Ukraine*).⁹⁹ V dôsledku toho môžu cudzinci (zahraniční bojovníci) legálne bojovať na strane

⁹⁵ Príkladom sú zdokumentované aktivity žoldnierov na Africkom kontinente. Žoldnieri tam boli aktívni v prípadoch pokusov o destabilizáciu krajín, vrátane prevratov, intervencií v ozbrojených konfliktoch a dokonca aj v prípadoch o získanie neoprávneného prístupu k prírodným zdrojom. Podľa Moussa Faki Mahamata, podpredsedu Komisie pre Africkú úniu sú žoldnieri dokonca takým silným destabilizačným elementom, že práve oni spomaľujú rozvoj Afrického kontinentu. Porovnaj World must do more to tackle „shadowy“ mercenary activities undermining stability in Africa, says UN Chief. UN news. [online] news.un.org 4.februára 2019 [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

<https://news.un.org/en/story/2019/02/1031931>

⁹⁶ Pracovná skupina sa s problematikou výskytu zahraničných bojovníkov na Ukrajine zaoberala v rámci jednej z jej tematických okruhov v rámci Misie k Ukrajine. Porovnaj Preliminary findings by the UN Working Group on the use of mercenaries on his Mission to Ukraine [online] ohchr.org [cit. 20. 11.2020] Dostupné na:

<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=18492&LangID=E>

⁹⁷ Podľa týchto predbežných zistení bolo k 18. 3.2016 na území Doneckej ľudovej republiky a Luhanskej ľudovej republiky priamo identifikovaných 176 zahraničných bojovníkov. Títo pochádzajú najmä z území Ruskej federácie, Srbska, Bieloruska, Francúzska a Talianska. Porovnaj Preliminary findings by the UN Working Group on the use of mercenaries on his Mission to Ukraine. Op. c. 96

⁹⁸ JACKSON, P. Ukraine war pulls in foreign fighters. BBC News. 31.August 2014. [online] bbc.com [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.bbc.com/news/world-europe-28951324>

⁹⁹ Podľa článku 4, bodu 18 Zákon o právnom statuse cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti, cudzinci a osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré bežným spôsobom uzavreli zmluvu s Ozbrojenými silami Ukrajiny za účelom ich vojenskej služby, majú na tieto účely byť podľa platných zákonov považovaní za obyvateľom s prechodným pobytom na území Ukrajiny pre obdobie ich zmluvne ustanovenej služby v Ozbrojených silách Ukrajiny. Porovnaj Information for foreigners who participate in the Anti-Terrorist Operation. State Migration Service of Ukraine. [online] dmsu.gov.ua [cit. 19.11.2020]

Dostupné na:

<https://dmsu.gov.ua/en-home/services/information-for-foreigners-who-participate-in-the-anti-terrorist-operation.html>

štátu.¹⁰⁰ Aký dopad to má vo vzťahu k definíciám zahraničného bojovníka, resp. žoldniera?

Niet pochyb o tom, že za žoldnierov by sme takéto osoby nemohli považovať. Dôvodom je, že nespĺňajú podmienky definície žoldniera ani podľa Dodatkového Protokolu I k Ženevským dohovorom, ani podľa Medzinárodného dohovoru proti verbovaniu, využívaniu, financovaniu a výcviku žoldnierov. Takéto osoby sú totiž začlenené do ozbrojených síl strany v konflikte a zároveň podľa Medzinárodného dohovoru by ich bolo možné začleniť k osobám, ktoré sa ozbrojeného konfliktu zúčastňujú v rámci oficiálnej služby, resp. misie. Cudzincov začlenených do ukrajinskej armády teda nie je možné považovať za žoldnierov. Za akých okolností by ich však bolo možné považovať za zahraničných bojovníkov?

Pokiaľ by sme vzali ako kritérium definíciu zahraničných bojovníkov formulovanú Thomasom Hegghammerom, tieto osoby by taktiež nebolo možné považovať za zahraničných bojovníkov. Takýto záver je možné podporiť viacerými argumentmi.

Podľa prvej podmienky definície T. Hegghammera zahraniční bojovníci „*operujú* (resp. vykonávajú činnosť) *v rámci povstania*“ Pokiaľ však sú tieto osoby začlenené do oficiálnej armády štátu, nie je možné hovoriť o povstaní. Členmi povstaleckých skupín sú totiž zväčša neštátne skupiny, ktoré bojujú proti oficiálnym predstaviteľom štátu. Keďže však armáda štátu reprezentuje štát v obrannom sektore, nemôžu byť príslušníci ozbrojených síl považovaní za povstalcov (*insurgents*).¹⁰¹ Podľa druhej podmienky „*zahraničný bojovník nedisponuje štátnym občianstvom konfliktného štátu alebo príbuzenským prepojením na jej bojujúce frakcie.*“ Zahraniční bojovníci evidentne nedisponujú štátnym občianstvom konfliktného štátu. Nie je však úplne možné vylúčiť, že analogickým výkladom by bolo možné „príbuzenské prepojenie na bojujúce frakcie“ pripodobniť k povoleniu na trvalý alebo prechodný pobyt. Zahraničným osobám regrutovaným do ukrajinskej armády je totiž umožnené získať povolenie na pobyt. V tomto zmysle by to analogicky bolo možné považovať za „príbuzenské prepojenie“.

¹⁰⁰ Porovnaj Preliminary findings by the UN Working Group on the use of mercenaries on his Mission to Ukraine. Op. c. 96

¹⁰¹ Iným, ale podobným prípadom je vzbura (*insurrection*). Vzbura, aj keď má obdobný význam ako povstanie (*insurgency*), je definovaná ako vojna občanov proti štátu za účelom celkového alebo čiastočného získania moci“. V kontexte zahraničných bojovníkov regrutovaných do ozbrojených síl iného štátu je nepravdepodobné, že by tieto osoby zorganizovali vzburu. Nemôžeme však vylúčiť, že by teoreticky takejto vzbure asistovali. Pre problematiku povstaleckých skupín pozri aj MOIR, Lindsay. The Historical Development of the Application of Humanitarian Law in Non - International Armed Conflicts to 1949. The International and Comparative Law Quarterly. Apr. 1988, Vol. 47, No. 2. [online] jstor.org [cit. 26.11.2020] Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/pdf/761344.pdf?refreqid=excelsior%3A5f6056ef8a906ae7051e7eedc2a91a04>

Oveľa podstatnejšie sú však podmienky absencie prvku prepojenia na oficiálnu vojenskú organizáciu a bezodplatnosť týchto aktivít.¹⁰² Tie už z názvu vylučujú akúkoľvek možnosť zahraničných bojovníkov byť členmi armády.

Za vylúčenie zahraničných osôb regrutovaných do ozbrojených síl spod definície zahraničných bojovníkov sa však nepriamo vyslovil aj David Malet. Malet totiž poznamenáva, že cudzinci bojujúci na strane vlády nemôžu byť považovaní za zahraničných bojovníkov.¹⁰³

Je možné teda skonštatovať, že v rámci vedeckej sféry nie je akceptovaný koncept zahraničných bojovníkov začlenených do ozbrojených síl, resp. ako súčasť oficiálnej armády (predstaviteľa štátu).¹⁰⁴

V súvislosti s príslušnosťou k armáde určitého štátu súvisí aj ďalší prvok, na základe ktorého je možné vymedziť rozdiely medzi žoldnieri a zahraničnými bojovníkmi. Totiž práve príslušnosť k oficiálnemu vojenskému zoskupeniu (armáde) je vo väčšine prípadov spojená s finančnou odmenou.¹⁰⁵ Práve prvok finančnej odmeny môže slúžiť ako ďalší prvok, na základe ktorého je možné zdôrazniť rozdiely medzi zahraničnými bojovníkmi a žoldnieri. Podľa článku 47 ods. 2, písm c) Dodatkového Protokolu I je žoldnier osoba, ktorá „*svoju účasť na nepriateľských akciách motivuje hlavne osobným ziskom a stranou v konflikte alebo v jej mene je jej skutočne sľúbená materiálna odmena podstatne prevyšujúca odmenu sľúbenú alebo platenú kombatantom podobných hodností a funkcií v ozbrojených silách tejto strany.*“¹⁰⁶

¹⁰² Členovia ozbrojených síl, resp. profesionálni príslušníci armády by mali dostávať za svoju prácu odplatu a penziu po skončení ich profesionálnej služby. Porovnaj „*Professional members of the armed forces should receive remuneration for their work such as will give them a decent standard of living. This remuneration should be paid on time.*“ Members of the armed forces should have the right to receive fair remuneration and retirement pension. Human rights of members of the members of the armed forces. Recommendation CM/ Rec (2010) 4 of the Committee of Ministers and explanatory memorandum. Directorate General of Human Rights and Legal Affairs. Council of Europe. Strasbourg [online] policehumanrightsresources.org [cit. 28.11.2020] Dostupné na: <https://policehumanrightsresources.org/content/uploads/2016/06/CoE-Guidelines-on-Human-Rights-of-members-of-the-armed-forces.pdf?x96812>

¹⁰³ Takéto vymedzenie má svoje opodstatnenie, pretože zvyčajne sú za zahraničných bojovníkov považovaní jednotlivci, ktorí bojujú na strane nevládných a neštátnych skupín. Ako však správne upozorňuje autorský kolektív publikácie *Foreign Fighters under International Law*, takéto vymedzenie však opomína veľmi dôležitú kategóriu bojovníkov. Tími sú nevládne skupiny bojujúce na strane vlády. Príkladom môže byť zapojenie Hizballáhu, ktorý bojoval po boku Bashara Assada v Sýrii. Porovnaj *Hezbollah Commits to All-Out Fight to Save Assad*. New York Times. [online] [nytimes.com](https://www.nytimes.com) 25 May 2013. [cit. 26.11.2020] Dostupné na: https://www.nytimes.com/2013/05/26/world/middleeast/syrian-army-and-hezbollah-step-up-raids-on-rebels.html?_r=0

¹⁰⁴ Aj samotná definícia zahraničných bojovníkov formulovaná autorským kolektívom publikácie *Foreign Fighters under International Law* definuje zahraničných bojovníkov ako osoby, ktoré sa pripoja k „*neštátnej ozbrojenej skupine v ozbrojenom konflikte.*“ Evidentne sa teda presadzuje koncept zahraničných bojovníkov v rámci nevládného povstania z ideologických dôvodov. Porovnaj *Foreign Fighters under International Law*. Op. c. 29

¹⁰⁵ Members of the armed forces should have the right to receive fair remuneration and retirement pension. Human rights of members of the members of the armed forces. Recommendation CM/ Rec (2010) 4 of the Committee of Ministers and explanatory memorandum. Op. c. 102

¹⁰⁶ Porovnaj znenie čl. 47, ods. 2, písm. c) Dodatkového Protokolu I k Ženevským dohovorom, podľa ktorého „*A mercenary is any person who: is motivated to take part in the hostilities essentially by the desire for private gain and, in fact, is promised, by or on behalf of a Party to the conflict, material compensation substantially in*

Podľa správy Pracovnej skupiny je v súčasnosti najzaužívanejšie chápanie pojmu žoldnier v kontexte „*profesionálnych služieb osôb platených za to, aby zasiahli do ozbrojeného konfliktu v krajine im nie vlastnej.*“¹⁰⁷ Je všeobecne uznávaným faktom (v rámci medzinárodného práva ako aj v praxi), že primárnou motiváciou žoldnierov zúčastniť sa ozbrojeného konfliktu je možnosť finančného zisku.¹⁰⁸ Na druhej strane, motivácie zahraničných bojovníkov sú väčšinou ideologického charakteru. Neplatí to však absolútne. Výrazný podiel na rozhodnutí pripojiť sa k skupine zahraničných bojovníkov zohráva aj prvok finančnej motivácie.¹⁰⁹ Aj keď primárne je motiváciou zahraničných bojovníkov ideológia,¹¹⁰ zahraniční bojovníci sú v mnohých prípadoch za svoje aktivity platení.¹¹¹ Navyše, často je prvok finančnej odmeny spájaný už iba so samotným vycestovaním do zahraničia.¹¹² Zahraniční bojovníci teda často vycestujú do zahraničia práve vďaka tomu, že po svojom

excess of that promised or paid to combatants of similar ranks and functions in the armed forces of that Party“.
PROTOCOL ADDITIONAL TO THE GENEVA CONVENTIONS OF 12 AUGUST 1949,
AND RELATING TO THE PROTECTION OF VICTIMS OF INTERNATIONAL ARMED CONFLICTS
(PROTOCOL I), OF 8 JUNE 1977 . [online] icrc.org [cit. 26.11.2020]

Dostupné na:

https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf

¹⁰⁷ Porovnaj anglické znenie „*The currently accepted meaning of the term mercenary is primarily focused on the professional services of persons paid to intervene in an armed conflict in a country other than their own.*“ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination.. Op.c. 3

¹⁰⁸ Úvahy, ktoré viedli aj ku vzniku definície žoldniera podľa článku 47 Dodatočného Protokolu I., boli ovplyvnené dôrazom na finančný aspekt, ako aj finančnou motiváciou žoldnierov. Prvok finančného zisku je teda popri prvku zahraničia jedným z dvoch základných komponentov definície žoldniera. Porovnaj PERCY, S. V. Mercenaries: strong norm, weak law. Cambridge University Press. New York. USA.2007. International Organization 2007-04. Vol 61 (4). s. 371 [online] cambridge.org [cit. 29.11.2020] Dostupné na:

https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/3810F86F0C6856740A539C5F1A18A22B/S0020818307070130a.pdf/mercenaries_strong_norm_weak_law.pdf

¹⁰⁹ Výrazné rozdiely sú zdokumentované dokonca aj medzi zahraničnými bojovníkmi, ktorí sa pripojili k Islamskému štátu (*Daesh*) a medzi „obyčajnými“, resp. tuzemskými bojovníkmi. Väčšina zahraničných bojovníkov bola totiž až dvojnásobne viac platená, ako v prípadoch „bežných“ bojovníkov bojujúcich v rámci ISIL. Porovnaj The Foreign Fighters Phenomenon and Related Security Trends in the Middle East. Highlights from the workshop 28-29 October 2015. *World Watch: Expert Notes* series publication No. 2016-01-01. Canada. [online] 26. januára 2016 [cit. 29.11.2020] Dostupné na:

<https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/corporate/publications/the-foreign-fighters-phenomenon-and-related-security-trends-in-the-middle-east.html>

¹¹⁰ V inej časti práce bol zdôraznený aj pojem „transnacionálna príčina boja“.

¹¹¹ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. United Nations General Assembly resolution A/71/318. [online] documents – dds-ny.un [cit. 29.11.2020]

Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N16/254/52/pdf/N1625452.pdf?OpenElement>

¹¹² Podľa správy Pracovnej skupiny finančná odmena alebo len samotný prísľub finančnej odmeny môže často slúžiť ako samotná pohnútko vycestovať do zahraničia. Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10 [online] documents-dds.ny [cit. 29.11.2020]

Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/260/14/pdf/N1526014.pdf?OpenElement>

príchode je im prislúbená odmena. Okrem toho aj samotný nábor a presun týchto bojovníkov je finančne podporovaný rôznymi organizáciami (*financial networks*).¹¹³ Na druhej strane, zaujímavým paradoxom je, že mnohí zahraniční bojovníci páchajú protiprávne činy už pred samotným vycestovaním. Je to z dôvodu získania finančných prostriedkov, ktoré im potom umožnia vycestovať do zahraničia.¹¹⁴ V týchto prípadoch je možné predpokladať, že hlavné motivácie spočívajú na ideologickom základe.

Z tohto hľadiska nie je teda možné zaujať jednoznačné stanovisko. Na jednej strane sú bojovníci, ktorí sú finančne motivovaní z hľadiska vycestovania do konfliktnej krajiny, a za tým účelom páchajú protiprávnu činnosť. Na druhej strane v prípade organizovaného náboru sú takéto osoby finančne podporované už pred samotným vycestovaním, avšak najmä aj po príchode do konfliktnej krajiny. Dôsledkom toho môžu vznikať v aplikačnej praxi nepresnosti pri určení charakteru aktivít takýchto bojovníkov.

Aké je z toho možné vyvodit' závery? V prípade zahraničných bojovníkov je finančná motivácia možná, ale nie je podmienkou. V prípade žoldnierov je možnosť odmeny podmienkou, ktorá určuje kritériá žoldniera. Obidve kategórie majú teda väzbu na prvok finančnej odmeny, aj keď možná miera z hľadiska motivácie sa líši. Práve vďaka tomu bývajú zahraniční bojovníci zaraďovaní do jednej skupiny spolu so žoldnieri. Samotné aktivity zahraničných bojovníkov potom zvyknú byť označované ako aktivity príbuzné žoldnierstvu (*mercenary-related activities*) alebo dokonca ako moderná forma žoldnierstva (*contemporary form of mercenarism*).¹¹⁵

Na základe uvedeného je potom možné s názorom Thomasa Hegghammera a Jeffreyho Colgana, že hlavnou motiváciou zahraničných bojovníkov je skôr ideológia než možnosť finančnej odmeny, iba čiastočne súhlasiť. Je to z dôvodu, že motivácie zahraničných bojovníkov sú jednak ideologické, ako aj finančné. V dôsledku toho je ťažké určiť, čo je primárnou motiváciou zúčastniť sa ozbrojeného konfliktu v zahraničí. Vnímanie motivácií

¹¹³ Protiteroristický výbor Bezpečnostnej rady OSN uvádza, že presun zahraničných bojovníkov je v súčasnosti oveľa viac organizovaný, pričom často je podporovaný rôznymi finančnými skupinami. Porovnaj pôvodný text správy: „*It seems clear that departures are now much more organized and are often backed by financial networks.*“ Letter dated 18 February 2015 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1373 (2001) concerning counter-terrorism addressed to the President of the Security Council. United Nations Security Council S/2015/123 [online] documents-dds.ny 18.februára 2015 [cit. 29.11.2020] Dostupné na: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/048/11/PDF/N1504811.pdf?OpenElement>

¹¹⁴ Letter dated 18 February 2015 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1373 (2001) concerning counter-terrorism addressed to the President of the Security Council. Op. c. 113

¹¹⁵ Porovnaj Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10.

zahraničných bojovníkov teda podlieha subjektívnym faktorom. Objektívne posúdenie ich motivácií môže v praxi v dôsledku toho podliehať nepresnostiam a preto nie je ani vhodné.¹¹⁶

Zahraniční bojovníci predstavujú kategóriu, ktorá aj napriek tomu, že má jasne vymedzené črty, býva spájaná s žoldnieri. Ich status v rámci medzinárodného práva, najmä vďaka ich rôznorodým kategóriám a motiváciám nie je ľahké určiť. Navyše, ich aktivity majú často presah na rôzne oblasti medzinárodného práva. V dôsledku ich recentného zapojenia do ozbrojeného konfliktu v Sýrii však začali pútať pozornosť medzinárodného spoločenstva oveľa viac. Je to v dôsledku toho, že ich aktivity začali byť spájané s medzinárodným terorizmom. V dôsledku toho došlo aj k prehodnoteniu ich postavenia v rámci medzinárodného práva. Koncept zahraničných bojovníkov sa aj vplyvom činnosti Bezpečnostnej rady OSN začal chápať v kontexte terorizmu. V dôsledku toho vznikla nová kategória bojovníkov, ktorými sú zahraniční teroristickí bojovníci.

¹¹⁶ E. Karska a K. Karski uvádzajú, že otázka, či je finančná odmena rozhodujúcim faktorom v prípade rozlišovania medzi žoldnieri a zahraničnými bojovníkmi (s ohľadom na ich zahraničné aktivity), je otázkou subjektívneho vnímania. Potvrdenie pravdivosti tohto predpokladu je teda z objektívneho hľadiska veľmi ťažké. Porovnaj pôvodné znenie textu: „*Is the material reward received by such person a deciding factor? This is however a question of subjective perception, which sometimes is very difficult to verify objectively.*“ KARSKA, Elzbieta, KARSKI, Karol. Introduction: The Phenomenon of Foreign Fighters and Foreign Terrorist Fighters. An International Law and Human Rights Perspective. *International Community Law Review*. 2016. s. 379 [online] brill.com 8.decembra 2016 [cit. 29.11.2020] Dostupné na: https://brill.com/view/journals/iclr/18/5/article-p377_1.xml

2 Koncept zahraničných teroristických bojovníkov v medzinárodnom práve

2.1 Zrod konceptu zahraničných teroristických bojovníkov v rámci činnosti Bezpečnostnej rady OSN

Na základe všeobecne načrtnutých charakteristík v predošlej časti práce môžeme zahraničných bojovníkov označiť za osoby, ktoré sa zapoja do ozbrojeného konfliktu v zahraničí, podporujúc tým neštátneho aktéra (resp. stranu v ozbrojenom konflikte), konajúce (väčšinou) z nemateriálnych dôvodov.¹¹⁷ Aj keď boli zahraniční bojovníci predmetom pozornosti medzinárodnej komunity už približne od 80. rokov 20. storočia, medzinárodné znepokojenie nad ich príchodom do konfliktných oblastí sa spája najmä s obdobím poslednej dekády. Táto skutočnosť má priamy súvis s rozmachom Islamského štátu Iraku a Sýrie (*Islamic State of Iraq and Syria*).¹¹⁸ Rozmach Islamského štátu bude zároveň aj tým determinantom, ktorý dopomôže sformovať nové konceptuálne uchopenie aktivít jednotlivcov zúčastňujúcich sa ozbrojených aktivít v zahraničí.

2.1.1 Zmena medzinárodnej bezpečnostnej situácie ako predpoklad vzniku zahraničných teroristických bojovníkov v rozhodovacej činnosti Bezpečnostnej rady OSN

Fenomén zahraničných bojovníkov je možné považovať za vyvíjajúci koncept. Má teda nestálu povahu. Svedčí o tom aj skutočnosť, že za zahraničných bojovníkov bývajú označované rôzne skupiny jednotlivcov, ako aj počet pojmov, ktoré sú chápané ako synonymum pojmu „zahraničný bojovník“. Dôvodom je, že tento fenomén je priamo spätý s aktuálnym dianím v medzinárodných vzťahoch, ako aj s následnou reakciou medzinárodnej komunity.

Vypuknutie občianskej vojny v Sýrii a vznik Islamského štátu v Sýrii a Iraku priamo súvisia s masívnym prúdom zahraničných bojovníkov, avšak aj s následnými ťažkosťami medzinárodnej komunity ako sa vyrovnáť s týmto fenoménom. Snahy riešiť tento problém neboli iba na regionálnej (konfliktom postihnutej) úrovni, ale najmä aj na univerzálnej. Týmto problémom sa totiž intenzívne začala zaoberať aj Bezpečnostná rada OSN.

¹¹⁷ Ako bolo v inej časti práce uvedené, existujú presvedčivé dôvody, ktoré sú zdokumentované aj praxou, že aj zahraniční bojovníci sú často finančne podporovaní alebo ich motiváciou je možnosť finančnej odmeny za akt zapojenia sa do ozbrojeného konfliktu v zahraničí.

¹¹⁸ Počiatky Islamského štátu sa datujú ešte do roku 2004, kedy Abu Musab al-Zarqawi zakladá Al-Kájdú v Iraku. V roku 2006 sa Al-Káida v Iraku premenovala na Islamský štát v Iraku. Následne v Apríli 2013 dochádza k spojeniu Islamského štátu v Iraku s militantnou skupinou v Sýrii, podporovanou Al-Káidou (al-Nusra Front), čím oficiálne vzniká Islamský štát v Iraku a Sýrii, známy aj ako Daesh. ISIS Fast Facts. CNN Editorial Research. [online] edition.com 6. septembra 2020 [cit. 28.11.2020] Dostupné na: <https://edition.cnn.com/2014/08/08/world/isis-fast-facts/index.html>

Snahy Bezpečnostnej rady OSN však v roku 2014, ktorý bol z pohľadu zahraničných bojovníkov kľúčový, narážali na viacero prekážok. Druhá Ženevská konferencia (*Geneva II Conference*), zvolaná za účelom nájsť stratégiu ako nastoliť mier, fatálne zlyhala. Okrem toho, konsenzus medzi sebou nevedelo nájsť ani päť stálych členov Bezpečnostnej rady. V dôsledku toho ani návrh, aby sa s vtedajšou situáciou zaoberal Medzinárodný trestný súd, neprešiel. Miesto hľadania riešení ako ukončiť konflikt a vyriešiť humanitárnu krízu sa pozornosť OSN presunula z možných riešení problému na dôsledky krízy.¹¹⁹

V dôsledku narastajúceho počtu zahraničných bojovníkov prúdiacich do oblastí pod kontrolou Islamského štátu nemohla byť ani Bezpečnostná rada OSN nečinná. V roku 2014 BR OSN vydala dve rezolúcie,¹²⁰ obe podľa kapitoly VII Charty OSN, ktoré riešili problematiku jednotlivcov prekračujúcich hranice štátov za účelom účasti na násilných činoch spáchaných často v súvislosti s Islamským štátom. Bezpečnostná rada však tieto výzvy priamo spojila s medzinárodným terorizmom.¹²¹ Zároveň z toho vyplýva, že boj proti zahraničným teroristickým bojovníkom bol vymedzený v rámci oblasti potierania terorizmu na inštitucionálnej úrovni OSN.¹²² Takéto začlenenie zahraničných bojovníkov do rámca konceptu boja proti terorizmu môže mať viaceré dôvody. Na jednej strane je prirodzené, že v dôsledku nárastu masívneho prílivu jednotlivcov cestujúcich do oblastí pod kontrolou Islamského štátu,

¹¹⁹ K tejto problematike pozri BAXTER, Kylie, DAVIDSON, Renee. Foreign Terrorist Fighters: managing a twenty-first century threat. *Third World Quarterly*. Volume 37.2016 – Issue 8. Taylor&Francis Online. s. 1299 – 1313. 22. [online] tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at 15. apríl 2016 [cit. 08.12.2020]

Dostupné na:

<https://www-tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at/doi/full/10.1080/01436597.2016.1159127>

¹²⁰ V roku 2014 prijala Bezpečnostná rada OSN dve rezolúcie týkajúce sa kritickéj bezpečnostnej situácie vo svete spôsobenej masívnym prúdom zahraničných bojovníkov cestujúcich do oblastí Iraku a Sýrie. Išlo o rezolúciu BR OSN č. 2170 (2014) a rezolúciu BR OSN č. 2178 (2014). UN Documents for Terrorism: Security Council Resolutions. Security Council Report. [online] securitycouncilreport.org [cit. 08.12.2020]

Dostupné na:

https://www.securitycouncilreport.org/un_documents_type/security-council-resolutions/page/2?ctype=Terrorism&cctype=terrorism#038;cctype=terrorism

¹²¹ Z kontextu vtedajšej medzinárodnej bezpečnostnej situácie je evidentne možné predpokladať, že Bezpečnostná rada OSN spojila koncept zahraničných (teroristických) bojovníkov s fenoménom medzinárodného terorizmu v dôsledku rozmachu teroristickej organizácie ISIL. Napríklad Kai Ambos píše, že za prijatím rezolúcie BR OSN č. 2178 (2014) stála „snaha obmedziť narastajúci džihádistský terorizmus“. Evidentne teda Bezpečnostná rada OSN chcela reagovať na jednotlivcov, ktorí vycestovali do konfliktných oblastí Sýrie a Iraku za účelom zapojenia sa do *teroristických* aktivít. Porovnaj AMBOS, Kai Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat „foreign terrorist fighters“, but does not define „terrorism“. *EJIL: Talk! Blog of the European Journal of International Law*. 2. October 2014. [online] ejiltalk.org 2 Októbra 2014 [cit. 30.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.ejiltalk.org/our-terrorists-your-terrorists-the-united-nations-security-council-urges-states-to-combat-foreign-terrorist-fighters-but-does-not-define-terrorism/>

¹²² Svedčí o tom aj skutočnosť, že v rámci Proti-teroristického úradu pod záštitou OSN je ako samostatná oblasť úradu vedená problematika zahraničných teroristických bojovníkov. Porovnaj United Nations. Office of Counter-Terrorism. Foreign Terrorist Fighters. [online] un.org [cit. 01.12.2020] Dostupné na:

<https://www.un.org/counterterrorism/foreign-terrorist-fighters>

ktorý bol považovaný za najnebezpečnejšiu teroristickú organizáciu sveta,¹²³ bolo potrebné adresovať tento problém cez prizmu terorizmu.¹²⁴ Aj keď sa už Bezpečnostná zaoberala prítomnosťou zahraničných ozbrojených skupín na území iného štátu,¹²⁵ ide vôbec o prvé spojenie prítomnosti zahraničných ozbrojených skupín na území iného štátu s medzinárodným terorizmom. Zároveň s tým si aktuálna bezpečnostná situácia vyžadovala efektívny a presný prístup, ako riešiť tento problém.¹²⁶

V dôsledku toho prešiel koncept zahraničných bojovníkov v roku 2014 zmenou. Táto zmena spočíva v prechode z konceptu *zahraničných bojovníkov* na koncept *zahraničných teroristických bojovníkov*.¹²⁷ Tieto výrazné konceptuálne zmeny majú teda priamy súvis s činnosťou Bezpečnostnej rady OSN.

¹²³ V niektorých prípadoch bol dokonca Islamský štát diskutovaný v intenciách štátu z hľadiska medzinárodného práva. Takéto uvažovanie sa však zdá byť objektívne nesprávne, pretože Islamský štát nespĺňal predpoklady, resp. kritériá štátnosti podľa Dohovoru z Montevidea o právach a povinnostiach štátov z roku 1933. Status Islamského štátu ako štátu podľa medzinárodného práva navyše nepodporuje ani vedecká a akademická prax. Pozri TOMUSCHAT, Christian. The Status of the „Islamic State“ under International Law. *Die Friedens- Warte*. 2015. Vol. 90. No. ¾. s. 223-244. [online] jstor.org [cit. 1.12.2020] Dostupné na:

<https://www.jstor.org/stable/pdf/24868695.pdf?refreqid=excelsior%3A6798fd90c5b6e44e66aef0fd60471952>

¹²⁴ Takéto vymedzenie však môže mať negatívny vplyv na jednotlivé súvislosti prameniace z oblasti práca ozbrojených konfliktov. Tomu však bude venovaný priestor v nasledujúcej časti práce.

¹²⁵ V tomto prípade však znenie rezolúcie BR OSN č. 1649 (2005) priamo odkazovalo na prítomnosť zahraničných ozbrojených skupín v Demokratickej republike Kongo. Nešlo teda, na rozdiel od rezolúcií BR OSN 2170 (2014) a 2178 (2014) o výslovnú zmienku jednotlivcov účastniacich sa ozbrojených násilností v zahraničí v kontexte medzinárodného terorizmu. Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie BR OSN č. 1649 (2005), podľa ktorého: „(The Security Council).. Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

1. Deplores the fact that foreign armed groups present in the eastern part of the Democratic Republic of the Congo have not yet laid down their arms, and demands that all such groups engage voluntarily and without any delay or preconditions in their disarmament and in their repatriation and resettlement;“ United Nations Security Council Resolution 1649 (2005). Adopted by the Security Council at its 5340th meeting, on 21 December 2005. [online] unscr.com 21.decembra 2005. [cit. 26.11.2020]

¹²⁶ V prípade vracajúcich sa zahraničných bojovníkov (*returning foreign fighters*) sa hovorí často o tzv. *tailored approach* (šitý na mieru), ktorý by sa mal uplatňovať v prípade kreovania politik jednotlivých štátov, ako riešiť problémy spojené s týmito tzv. navrátilcami (*returnees*). Porovnaj METODIEVA, Asya. *Balkan Foreign Fighters are coming back: What should be done?* Policy Paper. Stratpol. Strategic Policy Institute. s. 2. [online] stratpol.sk [cit. 8.12.2020]

Dostupné na:

https://www.stratpol.sk/wp-content/uploads/2018/01/Metodieva_Returnees_Western_Balkans_Stratpol_FINAL.pdf

¹²⁷ BÍLKOVÁ, Veronika. Foreign Terrorist Fighters and International Law. *Groningen Journal of International Law*, vol 6 (1): Terrorism and International Law. s. 4. Op.c.9

Dostupné na:

<https://ugp.rug.nl/GROJIL/article/view/32071/29485>

2.1.2 Koncept zahraničných bojovníkov v rámci rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2170 (2014)

Prvou rezolúciou, ktorá predstavila koncept zahraničných teroristických bojovníkov, bola rezolúcia BR OSN 2170 (2014).¹²⁸ Táto rezolúcia, podobne ako aj nasledujúca rezolúcia BR OSN č. 2178 (2014), bola prijatá jednohlasne a jej právnym základom je kapitola VII Charty OSN.¹²⁹

Táto rezolúcia je zaujímavá z viacerých dôvodov. Vzhľadom na vtedajšiu aktuálnu bezpečnostnú situáciu sa rezolúcia zameriava na oblasti Iraku a Sýrie.¹³⁰ Tieto oblasti sú však v rezolúcii vyzdvihnuté najmä v dôsledku ich významu ako „destinatárskeho štátu“, do ktorého zahraniční bojovníci pricestujú za účelom participácie na teroristických činoch. V tomto prípade ide teda o „konečný“ stav. Ide o miesto, kde sa aktivity zahraničných bojovníkov naplnia. Na druhej strane, rezolúcia podporuje snahy členských štátov, aby začali svoju pozornosť venovať tým jednotlivcom, ktorí sa môžu stať predmetom náboru a násilnej radikalizácie. Rezolúcia z tohto hľadiska reflektuje aj počiatočný stav, kedy vyzýva štáty k aktívnemu konaniu, ktoré môže byť predpokladom pre vycestovanie zahraničných bojovníkov do konfliktných oblastí Iraku a Sýrie (konečný stav).¹³¹

V tomto smere sa môžu zdať ustanovenia rezolúcie z hľadiska regionálnych aspektov vycestovania zahraničných teroristických bojovníkov komplexné. Je to z dôvodu, že upravujú aj predpoklady ich vycestovania, aj situáciu ich príchodu do konfliktnej oblasti. Je tomu tak preto, že úmyslom rezolúcie je riešiť situáciu v konfliktných oblastiach pod kontrolou Islamského štátu, t.j. Iraku a Sýrie (prípadne ešte susediacich regiónov). Primárna pozornosť je venovaná týmto oblastiam, pričom iné konfliktné oblasti rezolúcia nespomína. Na jednej strane je to logické. Fenomén zahraničných bojovníkov bol vytvorený, aby adresoval problémy spojené s náborom a príchodom cudzincov cestujúcich do Sýrie a Iraku, aby sa pripojili

¹²⁸ Porovnaj United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Adopted by the Security Council at its 7242nd meeting, on 15 August 2014. 15. August 2014. S/RES/2170 (2014). [online] 15. augusta 2014 [cit. 1.12.2020]

Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/508/49/PDF/N1450849.pdf?OpenElement>

¹²⁹ DE GUTTRY, A. The Role Played by the UN in Countering the Phenomenon of Foreign Terrorist Fighters.s. 265. In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond. Op.c.11

¹³⁰ Rezolúcia v druhom odseku ustanovuje, že „znovupotvrďuje nezávislosť, suverenitu, jednotu a teritoriálnu integritu Irackej republiky a Sýrskej arabskej republiky“. Porovnaj pôvodné znenie druhého odseku rezolúcie, podľa ktorého“ (*The Security Council*) „*Reaffirming the independence, sovereignty, unity and territorial integrity of the Republic of Iraq and Syrian Arab Republic, and reaffirming further the purposes and principles of the Charter of the United Nations*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.128

¹³¹ Pod „konečným stavom“ je možné rozumieť krajinu, do ktorej zahraniční bojovníci pricestujú. Ich „misia“ by sa mala účasťou na ozbrojenom násilí v zahraničí skončiť (teda pokiaľ nejde o tzv. navrátilcov (*returnees*), ktorí sa do domovskej krajiny vracajú za účelom participácie na násilných teroristických činoch).

k Islamskému štátu. Aj keď opomenutie iných možných oblastí, kde môžu zahraniční bojovníci vycestovať, môže byť *pro futuro* negatívum, no vzhľadom na vtedajšiu novosť tohto fenoménu to môže byť ospravedlniteľné. Navyše, ako už bolo spomenuté vyššie, Bezpečnostná rada musela bez zdržiavania reagovať na aktuálnu bezpečnostnú situáciu, a to najmä z právneho hľadiska.

Takéto regionálne vymedzenie má vplyv aj na vyčlenenie adresátov, voči ktorým je rezolúcia namierená. Rezolúcia BR OSN č. 2170 (2014) je totiž limitovaná iba na zahraničných bojovníkov, ktorí majú prepojenie na ISIL, Al-Nusra Front a iné teroristické organizácie napojené na Al-Kájdú. Takáto obmedzená miera adresnosti vyplýva priamo zo znenia textu rezolúcie.¹³² Potvrdzujú ju však aj analýzy medzinárodných orgánov na inštitucionálnej úrovni.¹³³

Opomenutie iných teroristických skupín, ako tých, ktoré boli zmienené v rezolúcii, pravdepodobne v danej situácii nemohlo spôsobiť aplikačné problémy. Dôvodom je, že v roku 2014 sa zahraniční bojovníci, ktorí sa zapájali do teroristických aktov, spájali s vyššie zmienenými teroristickými skupinami. Opäť však platí, že *pro futuro* sa takéto vymedzenie môže negatívne odraziť v aplikačnej praxi. Je nespochybniteľné, že prítomnosť zahraničných teroristických bojovníkov bude relevantná aj pre iné konfliktné oblasti. Ako príklad môže poslúžiť recentný konflikt na Ukrajine. Otázkou potom však bude, či pôjde „iba“ o zahraničných bojovníkov, alebo zahraničných teroristických bojovníkov. Tými by mohli byť, ak by na Ukrajine pôsobila teroristická organizácia, alebo by sa títo jednotlivci dopúšťali teroristických činov. V praxi je však veľmi ťažké odlíšiť, či ide o aktivity v rámci povstania, alebo o teroristické činy.¹³⁴

¹³² Znenie textu rezolúcie spomína v rámci viacerých ustanovení teroristické skupiny ISIL, ANF a Al-Kájdú. Napríklad je tomu tak v bode 7, týkajúcom sa zahraničných teroristických bojovníkov. Porovnaj text rezolúcie v pôvodnom znení, podľa ktorého „*Condemns the recruitment by ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida of foreign terrorist fighters, whose presence is exacerbating conflict and contributing to violent radicalisation, demands that all foreign terrorist fighters associated with ISIL and other terrorist groups withdraw immediately, and expresses its readiness to consider listing those recruiting for or participating in the activities of ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida under the Al-Qaida sanctions regime, including through financing or facilitating, for ISIL or ANF, of travel of foreign terrorist fighters*“. United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op. c. 128

¹³³ Na limity rezolúcie BR OSN č. 2170 (2014) upozorňuje aj Správa Pracovnej skupiny, resp. text rezolúcie Valného zhromaždenia č. A/70/330, ktorý konštatuje: „*Security Council resolution 2170 (2014) was limited to foreign fighters linked to ISIL, Al-Nusra and other entities associated with Al-Qaeda.*“ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10

¹³⁴ Napríklad ukrajinský Batalion Azov, ktorý je samostatným oddelením Ukrajinskej národnej gardy a spadá pod ukrajinské Ministerstvo vnútra, bol zo strany FBI označovaný ako „paramilitaristická jednotka“. Keďže je však jeho história spätá aj s viacerými zahraničnými bojovníkmi, z ktorých sa niektorí podieľali na domacom „pravícovom“ terorizme, existujú názory, že ide o zahraničnú teroristickú organizáciu. Tento predpoklad sa však

Okrem toho, vzhľadom na zmienené limity tejto rezolúcie si je potrebné uvedomiť, ako funguje Bezpečnostná rada OSN v prípade situácií podľa článku 39 Charty OSN.¹³⁵ Tieto zahŕňajú situácie špecifické pre jednotlivé krajiny, ako medzištátne alebo vnútroštátne konflikty alebo civilné vojny s regionálnou, alebo subregionálnou dimenziou. Bezpečnostná rada v rámci týchto situácií musí aj identifikovať všeobecné hrozby, resp. situácie ohrozujúce medzinárodný mier, medzi ktoré patria aj teroristické činy.¹³⁶ Bezpečnostná rada, z teoretického ako aj praktického hľadiska musí teda vždy zaujať stanovisko k aktuálnej situácii, ktorá má najčastejšie regionálnu povahu. Väčšinou však takéto lokálne ohniská konfliktu ale môžu ohroziť globálnu bezpečnostnú situáciu. Takéto zdôvodnenie potom môže dať odpoveď na otázku, prečo (aj keď sa to môže zdať nelogicky) má rezolúcia BR OSN č. 2170 (2014) obmedzený, resp. limitujúci charakter.¹³⁷

Rezolúcia 2170 zároveň nadväzuje na „odkaz“ skorších rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN, ktoré sa tematicky týkali medzinárodného terorizmu.¹³⁸ Okrem toho, téma terorizmu (resp. aj teroristických činov) je v určitej forme obsiahnutá takmer v každom odseku rezolúcie. Terorizmus je potom predmetom už tretieho odseku, pričom rezolúcia „*opätovne potvrdzuje, že terorizmus vo všetkých jeho formách a prejavoch predstavuje jednu z najväznejších hrozieb medzinárodnému mieru a bezpečnosti a že akékoľvek činy terorizmu sú trestné a neospravedliteľné bez ohľadu na ich motiváciu, kedykoľvek a kýmkoľvek spáchané.*“¹³⁹

V tomto prípade ide o bežnú, resp. často využívanú formuláciu, ktorej cieľom je morálne odsúdiť činy medzinárodného terorizmu.¹⁴⁰ Takáto formulácia má skôr demonštratívny alebo

zdá byť nesprávny. Porovnaj: SHEKHOVTSOV, Anton. Why Azov should not be designated a foreign terrorist organization. Atlantic Council. [online] atlanticcouncil.org 24. februára 2020 [cit. 1.12.2020] Dostupné na: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/why-azov-should-not-be-designated-a-foreign-terrorist-organization/>

¹³⁵ Ide o situácie ohrozenia mieru, porušenia mieru alebo o akty agresie (útočné činy)

¹³⁶ Actions with Respect to Threats to the Peace, Breaches of the Peace, and Acts of Aggression. United Nations Security Council. [online] un.org [cit. 1.12.2020] Dostupné na: <https://www.un.org/securitycouncil/content/repertoire/actions>

¹³⁷ Tieto limity sa, ako bolo zmienené, najmä prejavujú z hľadiska územia, ako aj jednotlivých teroristických skupín.

¹³⁸ Hneď v prvom odseku rezolúcie BR OSN č. 2170 (2014) sa uvádza, že: „*(The Security Council) Reaffirming its resolutions 1267 (1999), 1373 (2001), 1618 (2005), 1624 (2005), 2083 (2012) 2129 (2013), 2133 (2014), 2161 (2014), and its relevant Presidential Statements,*“ Porovnaj United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹³⁹ Porovnaj pôvodné znenie tretieho odseku rezolúcie: „*Reaffirming that terrorism in all forms and manifestations constitutes one of the most serious threats to international peace and security and that any acts of terrorism are criminal and unjustifiable regardless of their motivations, whenever and by whomsoever committed*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹⁴⁰ Formuláciu odsudzujúca činy terorizmu je možné nájsť nielen v zneniach iných rezolúcií, ale aj v častých tlačových vyhláseniach. Je možné preto konštatovať, že sa stala akýmsi štandardom, ktorý Bezpečnostná rada komunikuje, pokiaľ zaujíma stanovisko k teroristickým činom. Porovnaj UN Security Council Press Statement on Acts of Terrorism in North-East Nigeria. [online] un.mfa.ee 16.6.2020 [cit. 10.12.2020] Dostupné na:

deklaratórny charakter, pretože u adresátov vzbudzuje dojem jednoty a odhodlania bojovať proti medzinárodnému terorizmu. Zároveň vyjadruje, že tieto činy nie sú „neospravedliteľné“ a vyjadruje myšlienku, že voči ich páchatelom musí byť vyvodená (trestnoprávna) zodpovednosť. Činy terorizmu teda nemôžu byť ospravedliteľné s odvolaním sa na rôzne motivácie, ako je náboženstvo, alebo zlá sociálna situácia.

Z týchto dôvodov sa potom v inej časti rezolúcie uvádza „(Bezpečnostná rada) odsudzuje a odmieta v čo najväčšej miere teroristické činy ISIL a jej násilnú extrémistickú ideológiu, a jej pretrvávajúce hrubé, systematické a rozsiahle zneužívanie ľudských práv a porušenia medzinárodného humanitárneho práva.“¹⁴¹

Bezpečnostná rada teda spája „hrubé, systematické a rozsiahle“ porušovanie ľudských práv s medzinárodným terorizmom. Otázkou zostáva, či predpokladom porušovania ľudských práv je medzinárodný terorizmus, alebo je tomu naopak. Na túto zdanlivo jednoduchú otázku však nie je jednoznačná odpoveď.

Ako uvádza Správa Vysokého komisára pre ľudské práva o ochrane ľudských práv a základných slobôd počas potlačovania terorizmu (*Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism*) terorizmu sa darí v prostredí (resp. krajinách), kde prevláda štátom sponzorované násilie a korupcia, pričom voči páchatelom týchto činov nebýva vyvodená zodpovednosť. Zároveň však je to aj v oblastiach, kde vzniká napätie založené na etnickom, kultúrnom, náboženskom alebo jazykovom základe.¹⁴² Takouto oblasťou bola v čase pred a počas masívneho prúdu zahraničných teroristických bojovníkov určite aj oblasť Sýrie a Iraku.¹⁴³ Práve takéto podmienky mohli vytvoriť „živnú pôdu“ pre teroristické bunky, ktoré

<https://un.mfa.ee/un-security-council-press-statement-on-acts-of-terrorism-in-north-east-nigeria/>

¹⁴¹ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie BR OSN č. 2170 (2014), podľa ktorého : „*Deplores and condemns in the strongest terms the terrorist acts of ISIL and its violent extremist ideology, and its continued gross, systematic and widespread abuses of human rights and violations of international humanitarian law*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹⁴² Porovnaj pôvodné znenie upravujúce podmienky prospešné k šíreniu terorizmu a potlačovaniu násilného extrémizmu: „*Terrorism continues to thrive in environments where State-sponsored violence and corruption continues with impunity, in particular where tensions among ethnic, religious and linguistic groups persist and grievances between social groups fester, and where a lack of respect for the rule of law allows a climate of injustice to take root.*“ Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism. Human Rights Council. Twenty-eighth session. Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner and the Secretary-General. 2014. United Nations General Assembly. A/HRC/28/28 [cit. 10.12.2020] Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/247/53/PDF/G1424753.pdf?Open>

¹⁴³ Vzhľadom k vážnym porušeniam ľudských práv a zhoršujúcej sa humanitárnej kríze sa so situáciou v Sýrii zaoberal aj Úrad Vysokého komisára pre ľudské práva, ktorý uviedol, že konflikt v Sýrii sa „*vyvinul z pokojných protestov hľadajúcich politickú reformu na súčasnú konfrontáciu medzi etnickými a náboženskými skupinami. V čase, kedy sa boje medzi vládnymi jednotkami a protivládnymi ozbrojenými skupinami blížia ku koncu druhého*

sa z územia Iraku rozšírili do Sýrie a okolitých regiónov. Možné rozširovanie a podpora terorizmu môže byť teda priamo úmerná vzťahu medzi stavom dodržiavania (resp. porušovania) ľudských práv a bezpečnostnou situáciou v danej krajine alebo regióne.¹⁴⁴

Rezolúcia potom v nadväznosti na „*pretrvávajúce hrubé, systematické a rozsiahle zneužívanie ľudských práv*“ ukladá štátom podľa Kapitoly VII. tri hlavné povinnosti. Ako prvú povinnosť uvádza už povinnosť ustanovenú v rezolúcii 1373 (2001) ohľadom predchádzania a potlačovania financovania terorizmu. Podľa znenia rezolúcie „*(Bezpečnostná rada) potvrdzuje svoju rezolúciu 1373 (2001) a obzvlášť svoje rozhodnutia podľa ktorých majú všetky štáty predchádzať a potlačovať financovanie teroristických činov a zdržať sa poskytovania akejkoľvek formy podpory, aktívnej alebo pasívnej, subjektov alebo osôb zapojených do teroristických činov, vrátane potlačovania náboru členov teroristických skupín a eliminácie dodávok zbraní teroristom.*“¹⁴⁵

Opätovne ide o formuláciu, ktorá našla svoje vyjadrenie už aj v predošlej rezolúcii vydanéj Bezpečnostnou radou OSN. Oproti rezolúcii BR OSN 1373, ktorá mala všeobecnejšiu povahu a vytvárala všeobecný právny rámec, však takáto formulácia mala priamo aj regionálny presah. Totiž zmienka o „predchádzaní a potlačovaní financovania teroristických činov“, ako aj zdržanie sa „poskytovania akejkoľvek formy podpory“ mala svoj strategický význam. V roku 2014 Islamský štát kontroloval väčšinu ropných polí v Sýrii, ako aj niektoré rozlohou menšie v Iraku. Okrem toho musel bojovať aj s teroristickou organizáciou Jabhat al-Nusra, ktorá sa taktiež snažila získať prístup k týmto nerastným komoditám.¹⁴⁶ Práve ropné polia generovali

roka (od začiatku), konflikt začína mať evidentne sektársku povahu.“ Porovnaj pôvodné znenie textu: „*The risk of the Syrian conflict devolving from peaceful protests seeking political reform to a confrontation between ethnic and religious groups has been ever present. As battles between Government forces and anti-Government armed groups approach the end of their second year, the conflict has become overtly sectarian in nature.*“ United Nations High Commissioner for Human rights. Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic established pursuant to United Nations Human Rights Council Resolutions S-17/1, 19/22 and 21/26. Periodic Update. s. 3. 20.decembra 2012. [cit. 10.12.2020]. Dostupné na:

<https://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/ColSyriaDecember2012.pdf>

¹⁴⁴ Vzťah medzi mierom, bezpečnostnou situáciou vo svete a stavom ľudských práv zdôrazňuje aj Globálna Protiteroristická Stratégia OSN, podľa ktorej: „*Recognizing that development, peace and security, and human rights are interlinked and mutually reinforcing*“ The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. 60/288. Resolution adopted by the General Assembly on 8 September 2006. A/RES/60/288. General Assembly. United Nations. [online] documents-dds-ny.un [cit. 10.12.2020] Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/504/88/PDF/N0550488.pdf?OpenElement>

¹⁴⁵ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie: „*Reaffirms its resolution 1373 (2001) and in particular its decisions that all States shall prevent and suppress the financing of terrorist acts and refrain from providing any form of support, active or passive, to entities or persons involved in terrorist acts, including by suppressing recruitment of members of terrorist groups and eliminating the supply of weapons to terrorists.*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.12

¹⁴⁶ Podľa Správy Nezávislej komisie pre vyšetrovanie v Sýrskej arabskej republike počas leta 2014 vypukli boje medzi teroristickými organizáciami Jabhat Al-Nusra a Islamským štátom o kontrolu nad územím, kde sa nachádzali najmä ropné polia. Išlo najmä o východné územia Dayr az Zawr. Porovnaj pôvodné znenie správy: „*In the summer of 2014, fighting broke out between Jabhat Al-Nusra and ISIS over control of territory – and in*

týmto teroristickým skupinám príjmy a v dôsledku toho aj finančnú stabilitu. Keďže mali potom zabezpečený príjem zvnútra (interný príjem), samozrejme vrátane investícií od zahraničných donorov (externý príjem),¹⁴⁷ mohli sa tieto skupiny zameriavať na nábor jednotlivcov. Navyše, priamo úmerne s takouto finančnou podporou rástla aj ich operačná flexibilita organizovať a vykonávať teroristické činy.¹⁴⁸ V dôsledku toho je potom možné pochopiť, čo bolo motiváciou Bezpečnostnej rady pri formulovaní tohto znenia. Takýmto znením chcela Bezpečnostná rada OSN vyjadriť najmä zámer, aby sa predišlo obchodovaniu s nerastnými komoditami pochádzajúcimi z týchto ropných polí.¹⁴⁹

Okrem zmienenej povinnosti potlačovať a predchádzať financovaniu terorizmu Bezpečnostná rada spojila osoby zúčastňujúce sa týchto teroristických činov aj s možnosťou ich pridania na sankčný zoznam¹⁵⁰ osôb naviazaných na Al – Kájdu a hnutie Taliban. Podľa znenia rezolúcie „*(Bezpečnostná rada) vyslovuje svoju pripravenosť zvážiť pridanie tých, ktorí robia nábor alebo sa zúčastňujú na aktivitách ISIL, ANF a všetkých ostatných jednotlivcov, skupín, projektov a entít napojených na Al-Kájdu podľa sankčného režimu Al-Kájdý, vrátane financovania alebo umožnenia, pre ISIL alebo ANF, vycestovanie zahraničných teroristických*

particular, the oilfields – in eastern Dayr az Zawr.” Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic: United Nations General Assembly. A/HRC/28/69. [online] documents-dds-ny.org [cit. 11.12.2020] Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/019/37/PDF/G1501937.pdf?OpenElement>

¹⁴⁷ Jedným z viacerých finančných zdrojov Islamského štátu boli aj dobrovoľné príspevky zo zahraničia. Prispievateľmi boli najmä bohaté a vplyvné osoby pochádzajúce z krajín Perzského zálivu. Ich motiváciou prispievať boli najmä ideologické a náboženské dôvody, pretože podporovali islamský fundamentalizmus. Porovnaj WOERTZ, Eckart. How long will ISIS last economically? CIDOB. Barcelona Centre for International Affairs, 10/2014. [online] cidob.org [cit. 11.12.2020] Dostupné na:

https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/n1_98/how_long_will_isis_last_economically

¹⁴⁸ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie, kde Bezpečnostná rada upozorňuje na tieto následky vyplývajúce z kontroly teroristických skupín Islamského štátu, Jabhat-al Nusra, a skupín spríbuznených s Al-Kájdou, nad ropnými poliami v Sýrii a Iraku. Podľa bodu 13 : „*Notes with concern that oilfields and related infrastructure controlled by ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida, are generating income which support their recruitment efforts and strengthen their operational capability to organise and carry out terrorist attacks;*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹⁴⁹ Foreign Fighters under International Law. Academy Briefing No, 7. Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human rights. s. 41. Op. c. 29. Dostupné na:

https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Publications/Academy%20Briefings/Foreign%20Fighters_2015_WEB.pdf

¹⁵⁰ Tento sankčný zoznam bol prvý krát zriadený rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1267 (1999) po teroristických útokoch na veľvyslanectvá Spojených štátov v Keni a Tanzánii v roku 1998. Touto rezolúciou bol zriadený sankčný režim voči členom Al-Kájdý a hnutia Taliban. V súčasnosti sa tento sankčný režim spravuje rezolúciou BR OSN 2368 (2017). Pozri The Security Council’s ISIL (Da’esh) and Al-Qaida Sanctions Regime: The Human Dimension. Presentation by Natacha Wexels-Riser. Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, Freiburg., s. 2. [online] un.org 2.decembra 2017 [cit. 11.12.2020]

Dostupné na:

https://www.un.org/securitycouncil/sites/www.un.org.securitycouncil/files/presentation_nwr_mpi.pdf

bojovníkov.“¹⁵¹ Rezolúciou sa teda rozširuje možnosť pridania osôb podozrivých z terorizmu aj na členov alebo osoby napojené na ISIL, ANF a Al-Kájdu. Ide teda o extenzívne rozšírenie zoznamu. Zaujímavou skutočnosťou však je, že Bezpečnostná rada nespája možnosť pridania na tento „sankčný zoznam“ iba osoby, ktoré sú „zahraničnými teroristickými bojovníkmi“ alebo „bojovníkmi“ (*fighters*), ale všetky osoby, ktoré sú v určitej forme napojené na ISIL, ANF, alebo Al – Kájdu.¹⁵² V dôsledku tejto možnosti potom bolo v skutočnosti na „sankčný zoznam“ pridaných viacero osôb.¹⁵³

Snahu Bezpečnostnej rady takýmto spôsobom odstrašiť osoby napojené na teroristické skupiny možno vnímať pozitívne. Tieto rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN sa v širšom kontexte potlačovania terorizmu na úrovni OSN zdajú byť koherentné. Napriek tomu však táto „snaha“ môže zostať bez výsledného efektu, pokiaľ jej bude chýbať aj efektívny monitorovací systém.¹⁵⁴ Takýto sankčný systém navyše musí byť pravidelne prehodnocovaný, a to aj s možnosťou prípadného odstránenia osoby z takéhoto zoznamu. Dôvodom je, že samotné pridanie osoby na tento zoznam je možné chápať ako „administratívny proces“. Tie vo všeobecnosti podliehajú politickému tlaku. V prípade, že ide o pridanie osoby na sankčný zoznam z dôvodu „napojenia na teroristickú organizáciu“ však môže byť tento politický tlak oveľa výraznejší. V prípade nedodržania transparentných podmienok, resp. kritérií na pridanie

¹⁵¹ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie BR OSN č. 2170 (2014), ktorá uvádza : „(The Security Council).. and expresses its readiness to consider listing those recruiting for or participating in the activities of ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida under the Al-Qaida sanctions regime, including through financing or facilitating, for ISIL or ANF, of travel of foreign terrorist fighters;“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹⁵² Takýto výklad vychádza aj priamo zo znenia rezolúcie, podľa ktorej: „(The Security Council) expresses its readiness to consider listing those recruiting for or participating in the activities of ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida under the Al-Qaida sanctions regime. United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

Podobný záver však formuloval aj M. Schenin, podľa ktorého povinnosti ustanovené v rezolúcii nie sú limitované len pre bojovníkov ako takých. Porovnaj SCHEININ, Martin A Comment on Security Council Resolution 2178 (Foreign Terrorist Fighters) as a „Form“ of Global Governance“. In: KRÄHENMANN, Sandra. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 239. de GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond (TMC Asser Press 2016), s. 229- 258. Op. c. 11

¹⁵³ K 13.12.2020 bolo na tento sankčný zoznam pridaných 262 jednotlivcov a 89 entít, pričom posledná aktualizácia prebehla 08. 10. 2020. Pozri Sanctions List Materials. ISIL (Da’esh & Al – Qaida Sanctions List). United Nations Security Council. [online] un.org [cit. 13.12.2020] Dostupné na: https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1267/aq_sanctions_list

¹⁵⁴ Podporu pridávania osôb predstavujúcich ohrozenie mieru a bezpečnosti podporujú často aj jednotliví predstavitelia členských štátov OSN. Zdá sa, že podporu požívajú aj jednotlivé sub-orgány Bezpečnostnej rady OSN, v právomoci ktorých je táto problematika. Výbor 1267, ktorý patrí pod Bezpečnostnú radu OSN, sa napríklad podľa predstaviťa Ruskej federácie pri problematike potlačovania terorizmu (špecificky pri zahraničných teroristických bojovníkoch) ukázal ako jeden z najefektívnejších mechanizmov v rámci OSN. Pozri Security Council Members Call for Updating Sanctions Lists to Ensure Constant Vigilance against Threat of Terrorist Attacks. Concerns Include Fear of Returning or Relocating Foreign Terrorist Fighters, Al-Qaida Affiliates Filling Space Vacated by Da’esh, United Nations. Meetings Coverage and Press Releases. [online] un.org 20.máj 2019 [cit. 13.12.2020] Dostupné na: <https://www.un.org/press/en/2019/sc13814.doc.htm>

osoby na takýto zoznam môže dôjsť aj k nespravodlivému pridaniu takejto osoby na sankčný zoznam.¹⁵⁵ Ak je však cieľom sankčného zoznamu „vziať“ teroristom možnosti ako konať, mal by poskytovať legitímne záruky, že nebude zneužitý, alebo nebude dochádzať k omylom.

Práve preskúmvanie takýchto prípadov s možnosťou odstránenia osoby zo „sankčného zoznamu“ patrí pod kompetenciu „Úradu Ombudsmana k Sankčnému výboru pre ISIL a Al-Kájdú.“ (*The Office of the Ombudsperson to the ISIL (Da'esh) and Al-Qaida Sanctions Committee*), ktorý bol zriadený rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1904 (2009). Úloha Ombudsmana spočíva vo vykonávaní nezávislého a nestranného preskúmvania žiadostí od jednotlivcov a skupín, ktoré by z tohto „sankčného zoznamu“ chceli byť odstránené. Jeho úlohou je teda garantovať práva jednotlivcov a skupín, a to aj napriek tomu, že sa s ich menom spája terorizmus.¹⁵⁶

Bezpečnostná rada potom v ďalšom bode „odsudzuje nábor zahraničných teroristických bojovníkov zo strany ISIL, ANF a všetkých ostatných jednotlivcov, skupín, podnikov a entít prepojených s Al-Kájdou.“ Zároveň s tým aj „požaduje, aby sa všetci zahraniční teroristickí bojovníci napojení na ISIL a iné teroristické skupiny okamžite stiahli“.¹⁵⁷

V tejto časti rezolúcie sa bohužiaľ prejavil „demonštratívny duch“ Bezpečnostnej rady OSN. Je to z dôvodu, že z danej časti znenia rezolúcie vyplýva „odhodlanie“ Bezpečnostnej rady OSN riešiť túto situáciu. Vyjadrením takéhoto odhodlania, resp. odsúdenia však Bezpečnostná rada konala iba na morálnej úrovni. Aj keď v ďalšej časti odseku Bezpečnostná rada „zvažuje pridanie osôb na sankčný zoznam Al-Kájdý“, čím prakticky vytvára možný

¹⁵⁵ Podľa viacerých mediálnych zdrojov sa niektorí jedinci zo „západných“ krajín pridali ku kurdským jednotkám, aby bojovali proti Islamskému štátu. Keďže však tieto kurdské jednotky mali napojenie na tureckú teroristickú organizáciu PKK, boli aj niektorí členovia pripájajúci sa ku kurdským jednotkám obvinení z činov podobných terorizmu. Pozri: CHARTER, David. Dutch and German biker gangs join the Kurds in the battle against ISIS. The Australian. 17 October 2014. [online] theaustralian.com [cit. 25.11.2020] Dostupné na: <https://www.theaustralian.com.au/world/the-times/dutch-and-german-biker-gangs-join-the-kurds-in-the-battle-against-isis/news-story/1db5987bd89956ce78f39405a38387e0>

¹⁵⁶ Porovnaj pôvodné znenie komentára, podľa ktorého „*The Ombudsperson conducts an independent and impartial review of requests from individuals and entities seeking to be removed from the United Nations Security Council ISIL (Da'esh) and Al-Qaida Sanctions List... the Ombudsperson's position in the world of targeted sanctions is unique. It fulfils a much-needed role of balancing security and fairness, guaranteeing the rights of individuals and entities.*” Ombudsperson Office to ISIL (Da'esh) and Al-Qaida Sanctions Committee Celebrates Tenth Anniversary on 17 December. Security Council. Press Release. SC/14051. United Nations. [online] 16. decembra 2019 [cit. 25.11.2020] Dostupné na: <https://www.un.org/press/en/2019/sc14051.doc.htm>

¹⁵⁷ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie BR OSN č. 2170 (2014), podľa ktorej: „*Condemns the recruitment by ISIL, ANF and all other individuals, groups, undertakings and entities associated with Al-Qaida of foreign terrorist fighters, whose presence is exacerbating conflict and contributing to violent radicalisation, demands that all foreign terrorist fighters associated with ISIL and other terrorist groups withdraw immediately.*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

sankčný režim, prvá časť daného odseku rezolúcie môže dotvoriť celkový obraz, ktorý Bezpečnostná rada v danej situácii zaujala.

V súvislosti s tým je potrebné zamyslieť sa, aký veľký dosah môže mať výber jednotlivých slov na ďalší vývoj, ako v danej situácii postupovať. Rezolúcia na viacerých miestach pracuje s pojmom „*condemn*“ alebo s inými slovnými tvarmi tohto slova.¹⁵⁸ Výraz „*condemn*“ v zmysle odsúdenia je možné chápať ako výraz reprezentujúci emotívnu stránku veci.¹⁵⁹ Z jazykového hľadiska je možné použitie tohto výrazu chápať ako „silné odmietnutie alebo nesúhlas“. Na jednej strane tento výraz naozaj môže zodpovedať postojom Bezpečnostnej rady k zmenenej bezpečnostnej situácii. Na druhej strane je však možné kriticky poznamenať, že Bezpečnostná rada týmto akoby formálne vyjadrila svoj nesúhlas so súčasnou situáciou, no vyjadrením tohto morálneho postoja by sa akoby chcela zbaviť riešenia situácie. Demonštruje to aj znenie ďalšej vety, v ktorom Bezpečnostná rada „požaduje, aby sa všetci zahraniční bojovníci napojení na ISIL a iné teroristické skupiny okamžite stiahli“. Je ťažké si predstaviť, že na základe „výzvy“ alebo „požiadavky“ Bezpečnostnej rady OSN adresovanej jednotlivým zahraničným teroristickým bojovníkom sa títo aj následne automaticky stiahnu. Takáto výzva môže pôsobiť formálne alebo dokonca demonštratívne, no určite nie efektívne.

Bezpečnostná rada v ďalšom kroku, za účelom „potlačenia náboru zahraničných teroristických bojovníkov“, vyzvala členské štáty k vykonaniu dvoch rôznych druhov opatrení.

Ako prvú povinnosť ustanovuje členským štátom Bezpečnostná rada OSN „*prijat' opatrenia na národnej úrovni smerujúce k potlačeniu prúdu zahraničných teroristických bojovníkov*“,¹⁶⁰ prúdiacich k Islamskému štátu, ANF a iných entít asociovaných s Al-Kájdou. Ako veľké negatívum tohto znenia sa však javí, že rezolúcia vyzýva k „*prijatiu opatrení na národnej úrovni*“, no bližšie ich nešpecifikuje. Nedáva dokonca ani príklady týchto opatrení, ani ďalšie odporúčania, akým spôsobom riešiť tento problém. Z takéhoto znenia rezolúcie môžu vyplývať aj ďalšie dva závery. Bezpečnostná rada OSN buď nechcela, resp. váhala, čo odporučiť štátom, pretože s rozvojom Islamského štátu v roku 2014 došlo naozaj k výraznej zmene v bezpečnostnom prostredí.

¹⁵⁸ V texte rezolúcie sa vyskytujú slová „*condemn*“, „*condemning*“, „*strongly condemns*“, „*condemnation*“. United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

¹⁵⁹ GRUENBERG, Justin S. An Analysis of United Nations Security Council Resolutions: Are All Countries Treated Equally?. Case Western Reserve Journal of International Law. 2009. Volume 41. Issue 2. Article 12. s. 485. [online] scholarlycommons.law[cit. 13.12.2020] Dostupné na: <https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1268&context=jil>

¹⁶⁰ Pre úplnosť porovnaj pôvodné znenie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2170 (2014) : „*Calls upon all Member States to take national measures to suppress the flow of foreign terrorist fighters to, and bring to justice*“ United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Op.c.120

Ako druhá možnosť sa javí, že nebola jednotná politická vôľa v rámci samotnej Bezpečnostnej rady OSN a tým pádom preniesla riešenie tohto problému na jednotlivé štáty. O aké opatrenia však má ísť už nespresnila. Na druhej strane je to však pochopiteľné, pretože Bezpečnostná rada OSN musí zvoliť také jazykové znenie textu rezolúcie, ktoré v istom zmysle musí pôsobiť konsenzuálne, a nie imperatívne. Nemôže teda v samotnom texte rezolúcie štátom predpísať, aké opatrenia má jednotlivý štát prijať. Negatívom však stále zostáva, že nespresnila aspoň jednotlivý druh opatrení, aké majú byť pri potlačovaní zahraničných teroristických bojovníkov, vrátane problematiky ich náboru a financovania, prijaté.

Najväčším nedostatkom rezolúcie sa však zdá byť skutočnosť, že Bezpečnostná rada, aj napriek používaniu pojmu *zahraniční teroristickí bojovníci*, nedospela k jednotnej definícii. V texte rezolúcie teda definícia pojmu absentuje. Je to aj napriek tomu, že práve Bezpečnostná rada OSN tento koncept v tejto rezolúcii uviedla do pozornosti medzinárodnej komunity. Na túto skutočnosť v negatívnom svetle poukazujú aj viaceré odborné publikácie,¹⁶¹ čo možno vnímať voči Bezpečnostnej rade kriticky.

Aj napriek absencii definície zahraničných teroristických bojovníkov je však z textu rezolúcie jasné, že obsahovo odkazuje na zahraničných bojovníkov Islamského štátu, Al-Nusry a entít asociovaných s Al-Kájdou.¹⁶² Jej rozsahové vymedzenie teda bolo limitované na zahraničných teroristických bojovníkov Islamského štátu, al - Nusry a entít asociovaných s Al-Kájdou.¹⁶³ Po rezolúcii Bezpečnostnej rady OSN č. 2170 (2014) však Bezpečnostná rada OSN prijala ďalšiu, významom oveľa dôležitejšiu rezolúciu, ktorá sa však nelimitovala iba na zahraničných teroristických bojovníkov jednotlivých skupín. Touto rezolúciou bola rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014), prijatá 24. septembra 2014. Práve táto rezolúcia bola napísaná vo všeobecnejších kontúrach, a nebola limitovaná prepojením zahraničných bojovníkov na jednotlivé teroristické skupiny.¹⁶⁴

¹⁶¹ Pozri oficiálnu publikáciu OSN zameranú na problematiku zahraničných teroristických bojovníkov, ktorá uvádza: „*The term „foreign terrorist fighter” was first mentioned in the Security Council resolution 2170 (2014)... ..This resolution, however, did not define “foreign terrorist fighter.”* Foreign Terrorist Fighters. Manual for Judicial Training Institutes. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. 2017. Vienna. [online] unodc.org. [cit. 13.12.2020] Dostupné na:

https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/FTF%20manual/000_Final_Manual_English_Printed_Version_-_no_foreword.pdf

¹⁶² Foreign Fighters under International Law. Academy Briefing No, 7. Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human rights. Op. c. 23

¹⁶³ KRÄHENMANN, S. Foreign Fighters under International Law and National Law. Netherlands Military Law Review. Ministerie van Defence. [online] puc.overheid.nl [cit. 13.12.2020] Dostupné na: https://puc.overheid.nl/mrt/doc/PUC_21650_11/1/

¹⁶⁴ KRÄHENMANN, Sandra Foreign Fighters under International Law and National Law. Op. c. 163

2.1.3 Právny rozbor rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)

Dňa 24. septembra 2014, iba niečo vyše mesiac po prijatí prvej rezolúcie¹⁶⁵ uvádzajúcej koncept zahraničných bojovníkov, Bezpečnostná rada OSN v dôsledku zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie prijala ďalšiu rezolúciu o zahraničných teroristických bojovníkoch. Touto v poradí druhou rezolúciou týkajúcou sa zahraničných teroristických bojovníkov bola rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014). Táto rezolúcia, podobne ako aj predchádzajúca rezolúcia BR 2170 (2014), bola prijatá podľa kapitoly VII Charty OSN.¹⁶⁶

Dôležitosť rezolúcie demonštruje skutočnosť, že bola prijatá na samite vysokej úrovne, ktorej predsedal vtedajší prezident Spojených štátov amerických Barack Obama.¹⁶⁷ Rezolúcia bola prijatá navyše jednohlasne, čo demonštruje skutočnosť, že požívala vysokú podporu medzi členskými štátmi. Základom bol návrh rezolúcie pripravenej zo strany USA,¹⁶⁸ ako aj materiál Svetového protiteroristického fóra (*Global Counterterrorism Forum*) Hágske – Marakašské memorandum o dobrých praktikách pre efektívnejšiu odpoveď na fenomén zahraničných teroristických bojovníkov (*The Hague – Marrakech Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the FTF Phenomenon*).¹⁶⁹

Rezolúcia 2178 (2014), na rozdiel od predchádzajúcej rezolúcie BR OSN 2170 (2014), však nebola limitovaná iba na zahraničných teroristických bojovníkov Islamského štátu, Al – Nusry alebo iných entít asociovaných s Al-Kájdou. Namiesto toho „poskytla všeobecný regulačný režim potlačovania fenoménu takzvaných „zahraničných teroristických bojovníkov.““

170

¹⁶⁵ Išlo o rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2170 (2014), ktorá bola prijatá dňa 15.08.2014.

¹⁶⁶ Odkaz na kapitolu VII Charty všeobecne implikuje, že právne znenie rezolúcie je pre členské štáty záväzné. Môžu však byť aj výnimky, kedy niektoré ustanovenia nemusia mať záväznú povahu (*binding nature*). Porovnaj Security Council Report. Special Research Report. Security Council Action under Chapter VII. Myths and Realities. [online] securitycouncilreport.org 23. júna 2008 [cit. 23.12.2020] Dostupné na: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Research%20Report%20Chapter%20VII%2023%20June%202008.pdf>

¹⁶⁷ KRÄHENMANN, Sandra. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter's State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 234. Op. c. 152

¹⁶⁸ U. N. Security Council plans to suppress foreign extremist fighters. [online] de.reuters.com 9. septembra 2014 [cit. 28.11.2020]

<https://de.reuters.com/article/us-iraq-crisis-un/u-n-security-council-plans-to-suppress-foreign-extremist-fighters-idUSKBN0H408E20140909>

¹⁶⁹ Porovnaj Global Counterterrorism Forum. „Foreign Terrorist Fighters“ (FTF) Initiative. The Hague – Marrakech Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the FTF Phenomenon. [online] thegctf [cit. 23.12.2020] Dostupné na:

<https://www.thegctf.org/Portals/1/Documents/Framework%20Documents/2016%20and%20before/GCTF-The-Hague-Marrakech-Memorandum-ENG.pdf?ver=2016-09-01-150615-977>

¹⁷⁰ Porovnaj pôvodné znenie citácie „...Resolution 2178 provides for a general regulatory framework to combat the phenomenon of so-called „foreign terrorist fighters“.“ KRÄHENMANN, Sandra. Op.c.152

Skutočnosť, že sa Bezpečnostná rada neobmedzila iba na partikulárnu skupinu, ale „vyvinula snahu“ riešiť problém ako celok, možno vnímať pozitívne. Dôvodom je, že aplikácia rezolúcie nie je z tohto hľadiska obmedzená, ale jej použiteľnosť *pro futuro* je tým pádom oveľa väčšia. Totiž v snahe poskytnúť všeobecný rámec nového fenoménu, t.j. zahraničných teroristických bojovníkov je potrebné poskytnúť znenie rezolúcie v takej forme, aby nedošlo v budúcnosti k prípadnému obmedzeniu jej aplikácie.¹⁷¹

V súlade s touto snahou vytvoriť všeobecný právny rámec je aj znenie preambuly rezolúcie, ktoré v snahe opätovne potvrdiť vážnosť terorizmu naň poukazuje ako na jednu z hrozieb pre medzinárodný mier a bezpečnosť. Podľa prvého odseku preambuly tejto rezolúcie: „*Opätovne potvrdzujúc, že terorizmus vo všetkých formách a prejavoch predstavuje jednu z najväznejších hrozieb pre medzinárodný mier a bezpečnosť a že akékoľvek činy terorizmu sú trestné a neospravedliteľné bez ohľadu na ich motivácie, kedykoľvek a kýmkoľvek spáchané, a zostávajúc odhodlaná ďalej prispievať k zvyšovaniu efektívnosti všeobecnej snahy bojovať proti tejto pohrome na globálnej úrovni...*“.¹⁷²

Takéto „opätovné znovupotvrdenie“ terorizmu ako jednej z najväznejších hrozieb pre medzinárodný mier a bezpečnosť v preambule rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN nie je nové. Skôr je možné konštatovať, že najmä po teroristických útokoch na Svetové obchodné centrum (*World Trade Center*) sa takéto znenie rezolúcie v zmysle vyzdvihnutia terorizmu ako hrozby pre mier a bezpečnosť stáva bežnou súčasťou preambúl rezolúcií. Samozrejme, týka sa to však iba tých rezolúcií, ktoré reagujú na zmenu bezpečnostnej situácie spôsobenej teroristickými činmi alebo ich prípadnou hrozbou.¹⁷³

¹⁷¹ Príkladom by mohlo byť, keby rezolúcia opätovne upravovala situácie vzťahujúce sa k jednotlivým teroristickým skupinám, ale opomenula by iné teroristické zoskupenia, alebo nezarađených jednotlivcov, ktorí by sa napriek absencii príslušnosti k niektorej skupiny dopúšťali aktov, ktoré by spadali do rámca vyčleneného rezolúciou.

¹⁷² Porovnaj pôvodné znenie prvého odseku rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, podľa ktorého: „...(*The Security Council*)...*Reaffirming that terrorism in all forms and manifestations constitutes one of the most serious threats to international peace and security and that any acts of terrorism are criminal and unjustifiable regardless of their motivations, whenever and by whomsoever committed, and remaining determined to contribute further to enhancing the effectiveness of the overall effort to fight this scourge on a global level.*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Adopted by the Security Council at its 7272nd meeting, on 24 September 2014. [online] documents-dds.ny.un [cit. 20.12.2020] Dostupné na:

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/547/98/PDF/N1454798.pdf?OpenElement>

¹⁷³ Príkladom môže byť rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 1368 (2001), ktorá v preambuli uvádza: „*Determined to combat by all means threats to international peace and security caused by terrorist acts.*“ Rezolúcia potom v operatívnom paragrafe 1. ďalej uvádza: „*Unequivocally condemns in the strongest terms the horrifying terrorist attacks which took place on 11 September 2001 in New York, Washington, D.C. and Pennsylvania and regards such acts, like any act of international terrorism, as a threat to international peace and security.*“ United Nations Security Council Resolution 1368 (2001). Adopted by the Security Council at its 4370th meeting, on 12 September 2001. [online] documents-dds.ny.un.org [cit. 20.12.2020] Dostupné na: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/533/82/PDF/N0153382.pdf?OpenElement>

Preambula rezolúcie však zároveň upozorňuje na typologicky novú hrozbu, ktorú predstavujú zahraniční teroristickí bojovníci. Táto „nová“ hrozba potom zahŕňa jednotlivcov, ktorí v určitej forme podporujú alebo sú napojení na al-Kájdu alebo jej jednotlivé súčasti.¹⁷⁴ V tomto smere možno vidieť typologický posun. Zatiaľ čo v predchádzajúcich rezolúciách Bezpečnostnej rady bol ako hrozba pre medzinárodný mier a bezpečnosť označený (medzinárodný) terorizmus, v tomto prípade už samotnú hrozbu nepredstavuje iba terorizmus, ale aj fenomén zahraničných teroristických bojovníkov. Je to z dôvodu, aby bola zabezpečená lepšia adresnosť problému, ktorý Bezpečnostná rada OSN spojila s ohrozením medzinárodného mieru a bezpečnosti.

Preambula rezolúcie okrem toho zdôrazňuje aj inú, veľmi dôležitú skutočnosť. Rezolúcia totiž „*explicitne uznáva, že medzinárodný terorizmus nemôže byť porazený iba vojenskými alebo inými represívnymi opatreniami.*“¹⁷⁵ Podľa znenia preambuly rezolúcie teda „(Bezpečnostná rada) *Uznávajúc taktiež, že terorizmus nebude porazený len vojenskou silou, donucovacími opatreniami prostredníctvom práva, ako aj operáciami spravodajských služieb, a zdôrazňujúc potrebu určiť podmienky napomáhajúce rozširovaniu terorizmu, tak ako je to zdôraznené v Stĺpci I Globálnej Protiteroristickej Stratégie Spojených národov.*“¹⁷⁶ V danom Stĺpci I tejto Globálnej Protiteroristickej Stratégie je potom spresnené, čo sú jednotlivé podmienky napomáhajúce rozširovaniu terorizmu.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014), podľa ktorého: „*recognizing that the foreign terrorist fighter threat includes, among others, individuals supporting acts or activities of Al-Qaida and its cells, affiliates, splinter groups, and derivative entities, including by recruiting for or otherwise supporting acts or activities of such entities, and stressing the urgent need to address this particular threat.*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op. c. 172, Pozri aj PETERS, Anne. Security Council Resolution 2178 (2014): The „Foreign Terrorist Fighter“ as an International Legal Person, Part I. EJIL:Talk. Blog of the European Journal of International Law. 2014. [online] ejiltalk.org 20.novembra 2014 [cit. 20.12.2020] Dostupné na: <https://www.ejiltalk.org/security-council-resolution-2178-2014-the-foreign-terrorist-fighter-as-an-international-legal-person-part-i/>

¹⁷⁵ Porovnaj pôvodné znenie citácie: „*In its preamble, the eight-page Resolution explicitly recognises that international terrorism cannot be defeated through military and other repressive measures alone.*“ AMBOS, Kai. Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat „foreign terrorist fighters“, but does not define „terrorism“. EJIL: Talk. Blog of the European Journal of International Law. 2014. [online] ejiltalk.org 2. októbra 2014 [cit. 20.12.2020] Dostupné na: <https://www.ejiltalk.org/our-terrorists-your-terrorists-the-united-nations-security-council-urges-states-to-combat-foreign-terrorist-fighters-but-does-not-define-terrorism/>

¹⁷⁶ „*Recognizing also that terrorism will not be defeated by military force, law enforcement measures, and intelligence operations alone, and underlining the need to address the conditions conducive to the spread of terrorism, as outlined in Pillar I of the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy.*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

¹⁷⁷ Globálna Protiteroristická Stratégia medzi ne zaraďuje napríklad predlžujúce sa nevyriešené konflikty, dehumanizáciu obetí terorizmu, nedostatok vlády práva a porušovanie ľudských práv, politické vylúčenie alebo socio-ekonomickú marginalizáciu, a iné. Pozri rezolúciu Valného zhromaždenia A/RES/60/288. United Nations General Assembly. Resolution adopted by the General Assembly on 8 September 2006. A/RES/60/288. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. [online] unispal.un.org 8. septembra 2006 [cit. 28.11] Dostupné na: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/1EF6E139F9F1786F852571FE0069FF46>

Takéto zdôraznenie potreby riešiť problematiku terorizmu nevojenskými prostriedkami je možné vnímať pozitívne. Dôraz na iné spôsoby riešenia tohto problému reprezentuje pozitívny trend, kedy OSN vyzdvihuje potrebu riešiť aj iné faktory, ktoré prispievajú k terorizmu. Riešenie podmienok napomáhajúcich terorizmu reprezentuje zároveň trend, ktorý je v rámci Spojených národov často komunikovaný.¹⁷⁸ Je teda v súlade s jej politikou. Aby však došlo k účinnej zmene na globálnej úrovni, je potrebné vyvinúť aj patričné aktivity. Samotné prehlásenia demonštrujúce odhodlanie nemôžu byť dostatočným aktom, ako potlačovať terorizmus.

Pozornosť medzinárodnej komunity však rezolúcia získala najmä tým, že na rozdiel od predchádzajúcej rezolúcie dospela k definícii zahraničných teroristických bojovníkov.

2.1.3.1 Právny rozbor definície zahraničných teroristických bojovníkov v rámci rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)

Najväčšiu pozornosť si rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) získala, pretože v rámci textu rezolúcie uviedla aj definíciu *zahraničných teroristických bojovníkov*. Definícia zahraničných teroristických bojovníkov je obsiahnutá v ôsmom odseku preambuly. Podľa daného odseku sú zahraniční teroristickí bojovníci „*jednotlivci, ktorí vycestujú alebo sa pokúsia vycestovať do štátu iného ako je štát ich pobytu alebo príslušnosti za účelom páchania, plánovania, prípravy, alebo participácie na teroristických činoch alebo poskytovaní alebo prijímaní teroristického výcviku.*“¹⁷⁹

Táto definícia slúži ako základ pre vymedzenie ďalšieho právneho rámca. Definícia zahraničných teroristických bojovníkov má okrem toho kvalitatívne iný význam, ako mali definície zahraničných bojovníkov, prijaté na akademickej alebo inštitucionálnej úrovni. Na rozdiel od definícií zahraničných bojovníkov ide však v prípade definície zahraničných teroristických bojovníkov o právny pojem. Jeho zamýšľaným účelom je navyše vyvolávať právne dôsledky (*legal consequences*). Definícia zahraničných teroristických bojovníkov má teda na rozdiel od definícií zahraničných bojovníkov *preskriptívne* ambície.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Pozri vyhlásenie Generálneho tajomníka OSN Antónia Guterresa, ktorý vyzdvihol potrebu potlačovať terorizmus práve prostredníctvom nevojenských riešení. GUTERRES, Antonio. Uniting the world against terrorism. United Nations Secretary – General. 2018. [online] un.org 26. júna 2018 [cit. 20.12.2020] Dostupné na: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/articles/2018-06-26/uniting-world-against-terrorism>

¹⁷⁹ Porovnaj pôvodný text Rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) „*Expressing grave concern over the acute and growing threat posed by foreign terrorist fighters, namely individuals who travel to a State other than their States of residence or nationality for the purpose of the perpetration, planning, or preparation of, or participation in, terrorist acts or the providing or receiving of terrorist training, including in connection with armed conflict...*“. United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

¹⁸⁰ Porovnaj právnu analýzu Veroniky Bílkovej, ktorá k definícii zahraničných teroristických bojovníkov uvádza: „*This definition serves as the basis for the whole regime against foreign terrorist fighters and is taken over by*

Definícia zahraničných teroristických bojovníkov obsahuje tri dôležité elementy. Ide o prvok zahraničiac (foreign), prvok terorizmu (terrorist) a prvok bojovania (fighter). Keďže tieto prvky tvoria konštitutívne elementy definície a rámca pojmu zahraničný teroristický bojovník, budú v nasledujúcej časti práce podrobené analýze.

2.1.3.2 Prvok zahraničiac v kontexte definície zahraničného teroristického bojovníka podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)

Pojem zahraničný teroristický bojovník vyjadruje myšlienku, že títo bojovníci sú „zahraniční“. Je tomu tak preto, že ide o osoby, ktoré vycestujú do štátu iného ako je štát ich štátnej príslušnosti (*State of nationality*)¹⁸¹ alebo štát ich pobytu (*State of residence*). Vymedzenie štátu štátnej príslušnosti jednotlivých zahraničných teroristických bojovníkov nie je zložité. Ide o štát, ktorého štátnym príslušníkom je daný jednotlivec. Oveľa problematickejšie sa však javí vymedzenie štátu pobytu. Je to aj z dôvodu, že rezolúcia neposkytuje návod ako interpretovať koncept „štátu pobytu“. Význam pojmu „pobyt“ totiž môže byť rôzny, najmä v závislosti od toho, ako je koncept pobytu chápaný v rámci pravidiel národného práva.¹⁸² V dôsledku toho je potrebné zodpovedať otázku, vlastne na základe akých kritérií môžeme osobu považovať za „zahraničnú“, a to najmä vo vzťahu k jej „štátu pobytu“.

Znenie rezolúcie teda nedáva návod, ako interpretovať pojem „pobyt“, resp. „štát pobytu“. Štát pobytu totiž môže zahŕňať viaceré pojmy. Pobyt môže byť interpretovaný ako trvalý pobyt, prechodný pobyt, alebo aj obvyklý pobyt.¹⁸³ Z rezolúcie však nevyplýva, či uprednostňuje určitú formu pobytu. Zároveň nie je jasné, či sem spadajú iba legálne, povolené a zdokumentované pobyty, ktoré podliehajú prísnemu administratívne režimu, alebo sem spadajú prípady aj nelegálnej, resp. nezdokumentovanej migrácie.¹⁸⁴

Rezolúcia z tohto hľadiska nie je dostatočne určitá. Je ťažké si predstaviť, že jednotlivci, ktorí plánujú spáchať teroristické činy, budú vždy starostlivo dodržiavať jednotlivé administratívne náležitosti týkajúce sa predpisov o pobyte cudzincov. Z tohto hľadiska je

most other instruments. “.....”, *Whereas that of foreign fighters serves as a merely descriptive category, that of foreign terrorist fighters has prescriptive ambitions – it is meant to be a legal term of art and to entail legal consequences.*“ BÍLKOVÁ, Veonika Foreign Terrorist Fighters and International Law. Groningen Journal of International Law. s.5 Op. c. 9

¹⁸¹ Vymedzeniu prvku zahraničiac z hľadiska kontextu štátneho občianstva, resp. štátu príslušnosti v súvislosti so zahraničnými (teroristickými) bojovníkmi bol venovaný priestor v prvej kapitole práce. Analýze preto bude podrobený prvok zahraničiac najmä z hľadiska štátu pobytu zahraničného teroristického bojovníka.

¹⁸² KRÄHENMANN, Sandra. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 235. Op. c. 152

¹⁸³ „Obvyklý pobyt“ je zaujímavou kategóriou, pretože odkazuje na *factum*, teda skutočné miesto, kde sa osoba zdržuje. Naproti tomu v prípade trvalého alebo prechodného pobytu ide o právne pojmy, ktoré sú ustanovené vo vnútroštátnom právnom poriadku jednotlivých štátov.

¹⁸⁴ KRÄHENMANN, Sandra Op. c. 152

migrácia, najmä pokiaľ ide o väčšie masy jednotlivcov, pre účely posúdenia vplyvu na fenomén zahraničných teroristických bojovníkov problematická. Okrem toho treba zohľadniť aj druhý aspekt problému, a to, že nelegálni migranti sú oveľa viac ovplyvňiteľní rôznymi teroristickými skupinami. Podľa správy Proti – Teroristického Centra (*UN Counter – Terrorism Centre*) totiž práve skupiny neregulovaných migrantov a žiadateľov o azyl sú ohrozenou skupinou, ktorá môže byť ľahko zneužitelná zo strany zahraničných teroristických organizácií.¹⁸⁵ Mimo iného, mnohé osoby, ktoré sa chcú pridať ku skupinám zahraničných teroristických bojovníkov, napríklad do Sýrie, často nelegálne migrujú, aby za sebou nenechali žiadne stopy na ich prípadné prepojenie na tieto skupiny. Krajinou tranzitu pre tieto osoby cestujúce do Sýrie je často Turecko,¹⁸⁶ ktoré pravdepodobne aj v dôsledku tohto fenoménu registrovalo v posledných rokoch zvýšenú mieru nelegálnej migrácie.¹⁸⁷

Znenie rezolúcie je problematické aj z iného dôvodu. Samotný text rezolúcie opakovane odkazuje na „štát príslušnosti alebo štát pobytu.“¹⁸⁸ Takéto znenie, ktoré zahŕňa v podstate tri možnosti,¹⁸⁹ môže spôsobovať v aplikačnej praxi viaceré problémy. Môžu totiž vzniknúť situácie, na ktoré takéto znenie rezolúcie nemusí dať jasnú odpoveď. Ako príklad môže poslúžiť situácia, kedy ide o osoby s dvojitým občianstvom alebo o osoby, ktoré sa zúčastnili diaspóry.¹⁹⁰ Jednoznačnú odpoveď na takéto situácie teda rezolúcie nedáva. Odpoveď na

¹⁸⁵ Pozri správu Proti-Terroristického Centra, ktorá uvádza: „*While it is important to note that migrants, asylum seekers, and refugees are more likely to be the victims of violent extremism than the perpetrators, there is nevertheless the potential for exploitation of large flows of asylum seekers and migrants by terrorists, including foreign terrorist fighters (FTFs) and their networks.*“ UNCCCT and INTERPOL Share Details on Project ‘HOTSPOT’ To Mobilize Resources. UN Counter – Terrorism Centre (UNCCCT). Office of Counter – Terrorism. United Nations. [online] un.org 24.novembra 2020 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:

<https://www.un.org/counterterrorism/events/uncct-interpol-share-details-project-hotspot-to-mobilize-resources>

¹⁸⁶ Podľa správy, resp. vysvetľujúceho memoranda (*explanatory memorandum*) je Turecko hlavnou tranzitnou krajinou pre zahraničných teroristických bojovníkov cestujúcich do Iraku a Sýrie. Porovnaj pôvodné znenie správy, podľa ktorej: „*As regards European foreign terrorist fighters, Turkey has been the main transit hub for travel to, and return from Syria and Iraq.*“ Explanatory Memorandum. Recommendation for a Council Decision authorising the opening of negotiations for an agreement between the European Union and the Republic of Turkey on the exchange of personal data between the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) and the Turkish competent authorities for fighting serious crime and terrorism European Commission. 2017. Brussels.. [online] eur-lex.europa.eu 20.decembra 2017 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0799&from=sk>

¹⁸⁷ Na druhú stranu, bolo by neobjektívne tvrdiť, že na zvýšenom vplyve migrácie v Turecko nemala veľký podiel aj migračná kríza.

¹⁸⁸ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie, podľa ktorého: „.....*their nationals who travel or attempt to travel to a State other than their States of residence or nationality, and other individuals who travel or attempt to travel from their territories to a State other than their States of residence or nationality, for the purpose of the perpetration, planning, or preparation of, or participation in, terrorist acts, or the providing or receiving of terrorist training;*...“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

¹⁸⁹ Môže ísť totiž o situáciu, že daný jednotlivec vycestuje do štátu iného ako je jeho štát pobytu, alebo štát jeho príslušnosti, alebo obe možnosti, totiž že daný jednotlivec vycestuje do štátu, ktorý nie je štátom jeho pobytu ani príslušnosti.

¹⁹⁰ Príkladom môžu byť jednotlivci, ktorí sa pridali k teroristickej organizácii Al-Shabab, pričom zároveň boli členmi somálskej diaspóry. Pozri Správu Pracovnej skupiny, ktorá uvádza: „*Reportedly, many of the foreign fighters who joined Al-Shabaab in Somalia were members of the Somali diaspora.*“ Report of the Working Group

otázku, či budú pod tieto situácie spadať osoby s dvojitým občianstvom alebo členovia diaspóry, bude teda v konečnom dôsledku závisieť iba od pravidiel národného práva.¹⁹¹ Takúto skutočnosť však možno vnímať negatívne. Aj keď je pravdou, že znenie rezolúcie pravdepodobne v praxi nemôže pokryť všetky situácie,¹⁹² nie je pozitívnym trendom, ak zo znenia rezolúcie nepriamo vyplýva, aby vzniknutú situáciu ďalej riešili iba ustanovenia vnútroštátneho práva. Takýto prístup totiž môže byť v značnej miere diskriminačný a môže podliehať rôznym, najmä politickým tlakom. Navyše, treba vziať do úvahy veľké rozdiely, ktoré môžu mať jednotlivé vnútroštátne právne poriadky vo vzťahu k úprave cudzincov.

Rezolúcii však nemožno odoprieť jej účel, kvôli ktorému bola prijatá. Tým bola snaha obmedziť pohyb špecifickej kategórie osôb a prijať opatrenia, ktorými by sa predišlo vycestovaniu osôb do zahraničia na miesta, kde obvykle nežijú, resp. sa nezdržujú. Je pochopiteľné, že v súlade s definíciou zahraničných teroristických bojovníkov, ktorá sa zameriava na vycestovanie do štátu iného ako je štát pobytu alebo príslušnosti, sa pozornosť Bezpečnostnej rady automaticky zameria na reguláciu pohybu týchto osôb.¹⁹³ V súvislosti s tým je však potrebné upozorniť na jednu možnú situáciu, s ktorou autori rezolúcie pravdepodobne opätovne nerátali. Tým je skutočnosť, že pod definíciu zahraničných teroristických bojovníkov spadajú aj osoby, ktoré žijú v zahraničí už roky. Týka sa to najmä

on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10

¹⁹¹ KRÄHENMANN, Sandra Foreign Fighters under International Law and National Law. Op. c. 163

¹⁹² Nemožnosť pokryť všetky situácie a možné nejasnosti môžu vzniknúť aj na základe operatívneho paragrafu 6 (a) rezolúcie BR OSN č. 2178 (2014), podľa ktorého: „*all States shall ensure that their domestic laws and regulations establish serious criminal offenses sufficient to provide the ability to prosecute and to penalize in a manner duly reflecting the seriousness of the offense: (a) their nationals who travel or attempt to travel to a State other than their States of residence or nationality, and other individuals who travel or attempt to travel from their territories to a State other than their States of residence or nationality, for the purpose of the perpetration, planning, or preparation of, or participation in, terrorist acts, or the providing or receiving of terrorist training;*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172., Ako správne uvádza Sandra Krähenmann, príkladov, ktoré na základe takéhoto znenia môžu vzniknúť, je viacero. Zodpovedanie otázky, ktoré situácie spadajú pod takto vymedzené znenie rezolúcie, bude závisieť aj od danej formy interpretácie rezolúcie. Pre bližšie objasnenie problematiky novej interpretácie daného paragrafu pozri KRÄHENMANN, S. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter's State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 236. Op. c. 152

¹⁹³ Nie je ojedinelé, že Bezpečnostná rada OSN spája obmedzenie pohybu osôb s teroristickou hrozbou. Napríklad v rámci otvorených diskusií (*open debate*) o terorizme v Novembri 2014 Bezpečnostná rada zdôraznila rozširujúcu sa hrozbu terorizmu, a to kvôli „*globálnym náborovým sieťam, rozširovaniu násilných extrémistických ideológií ktoré môžu napomáhať terorizmu, ľahkosť pohybu teroristov, vrátane zahraničných teroristických bojovníkov.*“ Evidentne teda „lahkosť pohybu teroristov“ patrí k rizikovým faktorom, ktoré napomáhajú rozširovaniu teroristickej hrozby. Pozri pôvodné znenie Správy Vysokého Komisára, ktorá uvádza: „*At its open debate on terrorism in November 2014, the Security Council emphasized the expanding threat of terrorism due to „global recruitment networks, the spread of violent extremist ideologies that can be conducive to terrorism, ease of movement of terrorists, including foreign terrorist fighters,...*“ Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism. Op. c. 142

Sýrčanov, ktorí žili v zahraničí dlhé obdobie, avšak chcú sa vrátiť do Sýrie.¹⁹⁴ V tomto smere to môže v aplikačnej praxi predstavovať problém, najmä vo vzťahu k ich ďalšiemu právnemu statusu. So situáciou týchto osôb, ktoré sa právom chcú vrátiť do svojej krajiny pôvodu, súvisí aj ďalšia skutočnosť. Pri ich takomto obmedzení, alebo dokonca postihu za to, že sa chcú vrátiť do svojej domovskej krajiny, treba vziať do úvahy aj ľudské právo jednotlivca vrátiť sa do svojej domovskej krajiny.¹⁹⁵ To totiž v istom zmysle ponúka protiváhu, resp. balans k reštrikciám, ktoré uvádza rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014).

Tieto práva slobody pohybu, vrátane výberu miesta svojho pobytu, však nie sú absolútne. Podľa článku 12, ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických práv „*Vyššie-zmienené práva nemôžu podliehať akýmkoľvek obmedzeniam, okrem tých, ktoré sú stanovené právom, sú potrebné na udržanie národnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky, práv alebo slobôd ostatných, a sú v súlade s ostatnými právami stanovenými v tomto Pakte.*“¹⁹⁶

Výnimočne teda môže dôjsť k obmedzeniu týchto práv, no musí ísť o situácie napríklad ohrozenia národnej bezpečnosti. Za takúto situáciu by v každom prípade mohla byť považovaná aj situácia spôsobená prúdom alebo skupinami zahraničných teroristických bojovníkov. Práve títo sú totiž často vyhodnotení ako hrozba pre svoje domovské štáty, a to najmä z dôvodu ohrozenia národnej bezpečnosti.¹⁹⁷

¹⁹⁴ Pozri pôvodné znenie komentára Sandry Krähenmann, ktorá uvádza: „The concept of „foreign terrorist fighters“ intends to convey the idea that these are persons who travel abroad to a place where they do not habitually live (i.e. their State of nationality or residence), but does not intend to exclude nationals who have been living abroad for years. In other words, Syrian nationals who have been living abroad for years and are trying to return to Syria would be covered. KRÄHENMANN, S. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 236. Op. c. 163

¹⁹⁵ Právo jednotlivca na návrat, resp. vstup do svojej domovskej krajiny je považované za jedno zo základných ľudských práv. Porovnaj pôvodné znenie článku 12, ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, podľa ktorého: „*No one shall be arbitrarily deprived of the right to enter his own country.*“ Article 12 (4) International Covenant on Civil and Political Rights. Op. c. 23

¹⁹⁶ Porovnaj pôvodné znenie článku 12, ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý ustanovuje: „*The above-mentioned rights shall not be subject to any restrictions except those which are provided by law, are necessary to protect national security, public order (ordre public), public health or morals or the rights and freedoms of others, and are consistent with the other rights recognized in the present Covenant.*“ 12 (3) International Covenant on Civil and Political Rights. Op. c. 23

¹⁹⁷ Zahraniční teroristickí bojovníci pritom často nepredstavujú hrozbu iba pre krajiny, kde vycestujú, ale najmä v posledných rokoch, práve s postupným kolapsom Islamského štátu, štáty začali čoraz viac vnímať zahraničných teroristických bojovníkov ako hrozbu pre národnú bezpečnosť v prípadoch, kedy sa majú vrátiť do domovských krajín. Pozri komentár Toma Keatingea, ktorý uvádza nasledovné: „*The stream of European citizens travelling to Syria to fight for Daesh has clearly caught national security authorities off guard. Although the identification and disruption of travellers is beginning to occur more regularly, thousands have already made the journey and many hundreds have also now returned home where (in some cases), radicalised, they may pose a threat to national security.*“ KEATINGE, Tom. Identifying Foreign Terrorist Fighters. The Role of Public-Private Partnership, Information Sharing and Financial Intelligence. International Centre for Counter – Terrorism- The Hague. Royal United Services Institute (RUSI). [online] icct.nl [cit. 20.12.2020] Dostupné na: https://www.icct.nl/app/uploads/2015/07/OP-FININT_web_low-res.pdf

V prípade takýchto zásahov v dôsledku protiteroristických opatrení treba však do úvahy vziať aj druhý aspekt veci. Aj napriek tomu, že ide o obmedzenia práv v dôsledku ochrany národnej bezpečnosti, tieto obmedzenia nemôžu byť arbitrárne. Táto premisa vychádza z princípu, podľa ktorého obmedzenia práva (*restrictions of a right*) nesmú ohroziť alebo uškodiť samotnej podstate daného práva.¹⁹⁸ Aby tieto obmedzenia práva mohli byť považované za prípustné, musia byť ustanovené právom, musia byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre ochranu týchto účelov a musia byť konzistentné so všetkými ostatnými právami uznanými v Dohovore.¹⁹⁹ Ani v prípadoch, kedy ide o ohrozenie národnej bezpečnosti zahraničnými teroristickými bojovníkmi, nie je možné teda arbitrárne obmedziť ich práva vo vzťahu k slobode pohybu. Je tomu aj v prípade, že právnym základom je text rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN.

Ako je vidieť, prvok zahraničia, aj keď sa to na prvý pohľad nemusí javiť, pokrýva vo vzťahu k textu rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) veľké spektrum komplexných situácií. Ako bolo vyššie uvedené, aj napriek tomu sa Bezpečnostnej rade OSN nepodarilo upraviť všetky situácie, ktoré môžu vo vzťahu k zahraničným teroristickým bojovníkom prichádzať do úvahy. Prvok zahraničia však nie je jediným výrazným prvkom definície poskytnutej Bezpečnostnou radou OSN. Problematickým sa javí aj prvok terorizmu, ktorý je podstatnou časťou definície zahraničných teroristických bojovníkov.

2.1.3.2.1 Prvok terorizmu v kontexte definície zahraničného teroristického bojovníka podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014)

Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) je špecifická tým, že aj v rámci samotnej definície zahraničných teroristických bojovníkov spája koncept zahraničného bojovania s fenoménom terorizmu. Vyplýva to zo samotného textu rezolúcie, ktorá sa na viacerých miestach zmieňuje o „zahraničných teroristických bojovníkoch“.²⁰⁰ Rezolúcia

¹⁹⁸ Porovnaj pôvodné znenie Všeobecného komentára č. 27 k čl. 12 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý v bode 13. uvádza: „*In adopting laws providing for restrictions permitted by article 12, paragraph 3, States should always be guided by the principle that the restrictions must not impair the essence of the right (cf. article 5, paragraph 1); the relation between right and restriction, between norm and exception, must not be reversed.*“ CCPR General Comment No. 27: Op. c. 24

¹⁹⁹ Porovnaj pôvodné znenie Všeobecného komentára č. 27 k čl. 12 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý v bode 11. uvádza: „*To be permissible, restrictions must be provided by law, must be necessary in a democratic society for the protection of these purposes and must be consistent with all other rights recognized in the Covenant.*“ Tamtiež

²⁰⁰ Rezolúcia takmer v celom texte pracuje s pojmom „zahraniční teroristickí bojovníci“. Porovnaj pôvodné znenie textu rezolúcie, ktorá v 10. odseku preambuly uvádza: „*Concerned that foreign terrorist fighters increase the intensity, duration and intractability of conflicts, and also may pose a serious threat to their States of origin, the States they transit and the States to which they travel, as well as States neighbouring zones of armed conflict in which foreign terrorist fighters are active and that are affected by serious security burdens, and noting that the*

okrem toho pracuje aj so všeobecnejším pojmom terorizmu, ktorý konceptuálne spája s ohrozením medzinárodného mieru a bezpečnosti.²⁰¹ Rezolúcia BR OSN č. 2178 teda viackrát odkazuje na terorizmus, teroristov, teroristické činy a teroristický výcvik. Na tom by nebol žiadny problém, pokiaľ by uviedla aj definíciu terorizmu alebo aspoň limitovala svoju pôsobnosť na *medzinárodný terorizmus (international terrorism)*.²⁰² To však v rezolúcii Bezpečnostnej rady nenájdeme. Z daného možno usúdiť, že Bezpečnostná rada zvolila určité návrhy riešení, avšak v konečnom dôsledku sa akoby vyhla definovaniu kritérií, na základe akých by mali štáty v potlačovaní fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov postupovať. Reprezentuje to dlhodobý trend, podľa ktorého na medzinárodnej úrovni akoby chýbalo odhodlanie prijať, a to napríklad aj v rezolúcii Bezpečnostnej rady, jednotnú definíciu terorizmu.

V dôsledku absencie takejto definície terorizmu, resp. teroristických činov budú nakoniec jednotlivé povinnosti ustanovené vo vzťahu k zahraničným teroristickým bojovníkom závisieť od definícií terorizmu, ktoré prijali jednotlivé štáty. To, ako už bolo zmienené, môže byť z veľkej miery zneužívané, a to napríklad za účelom potlačenia politickej opozície.²⁰³ Takýto prístup umožňuje štátom aplikovať „priveľmi široké“, vágne alebo ľahko zneužiteľné definície terorizmu. To môže v dôsledku predstavovať priveľké riziko zneužitia, a to najmä na represívne účely.²⁰⁴

threat of foreign terrorist fighters may affect all regions and Member States, even those far from conflict zones, and expressing grave concern that foreign terrorist fighters are using their extremist ideology to promote terrorism“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

²⁰¹ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, podľa ktorého: „*Reaffirming that terrorism in all forms and manifestations constitutes one of the most serious threats to international peace and security and that any acts of terrorism are criminal and unjustifiable regardless of their motivations, whenever and by whomsoever committed.*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

²⁰² Sandra Krähenmann pritom explicitne spomína obmedzenie pôsobnosti na činy „medzinárodného terorizmu“. Ten totiž chápe v porovnaní so všeobecným pojmom „terorizmus“ chápe ako inú kategóriu. Pozri pôvodný komentár Sandry Krähenmann, ktorá uvádza: „*Second, the old problem of the definition of terrorism and ‘terrorist’ resurfaces: Security Council Resolution 2178 generically refers to ‘terrorism’, ‘terrorists’, ‘terrorist acts’, and ‘terrorist training,’ yet does not provide a definition of terrorism nor limit its reach to international terrorism.*“ KRÄHENMANN, Sandra. Foreign Fighters under International Law and National Law. Op. c. 46.,

Pozri aj: SCHEININ, Martin. A Comment on Security Council Resolution 2178 (Foreign Terrorist Fighters) as a „Form“ of Global Governance“.2014. Just Security. [online] justsecurity.org [cit. 20.12.2020] Dostupné na: <https://www.justsecurity.org/15989/comment-security-council-res-2178-foreign-fighters-form-global-governance/>

²⁰³ Je to v dôsledku možného ohrozenia legitimacy politickej opozície v rámci daného štátu, pretože jej činy môžu byť v dôsledku toho označené za „teroristické“. Platí to najmä v prípade niektorých skupín, ktoé často predstavujú opozíciu utláčateľským režimom (*oppressive regimes*).

²⁰⁴ Pozri aj komentár Martina Scheinina, ktorý trefne uvádza: „*This approach carries a huge risk of abuse, as various states apply notoriously wide, vague or abusive definitions of terrorism, often with a clear political or oppressive motivation.*“ SCHEININ, Martin. Back to post-9/11 panic? Security Council resolution on foreign terrorist fighters. [online] justsecurity.org 23. Septembra 2014. [cit. 20.decembra. 2020]

Dostupné na:

<https://www.justsecurity.org/15407/post-911-panic-security-council-resolution-foreign-terrorist-fighters-scheinin/>

Tento problém absencie definície terorizmu sa v konečnom dôsledku prejavuje nepriamo aj pri definícií zahraničných teroristických bojovníkov. Tá totiž spája prvok vycestovania do zahraničia, „rutinnej“ aktivity, ktorú denno-denne absolvujú tisícky ľudí, s teroristickým úmyslom. Takéto „profilovanie“ jednotlivca však v praxi nie je ľahké. Je to z dôvodu, že v praxi nie je ľahké rozlíšiť osobu, ktorá legítimne vycestuje do zahraničia, od osoby, ktorá tam vycestuje „s teroristickým úmyslom“. Navyše, treba zohľadniť aj skutočnosť, že posúdenie osoby, či zamýšľa vycestovať, resp. aj vstúpiť do krajiny s „teroristickým úmyslom“, nemôže podliehať diskriminácii.²⁰⁵ Práve tá totiž býva v tejto súvislosti založená na určitých vrodených znakoch, čo v negatívnom zmysle môže byť vyhodnotené ako tzv. etnické profilovanie.²⁰⁶ Preukazovanie „vnútorného“ teroristického úmyslu teda nemôže byť založené na externých faktoroch.²⁰⁷

Tieto skutočnosti majú význam najmä v súvislosti so zamýšľaným účelom rezolúcie, ktorým bolo kriminalizovať vycestovanie alebo snahu vycestovať týchto zahraničných bojovníkov do zahraničia²⁰⁸ za účelom páchania teroristických činov. Išlo o situácie, kedy sa títo jednotlivci, „kvôli teroristickým účelom“, snažili pripojiť k neštátnym ozbrojeným skupinám, ktoré Sankčný výbor pre Al-Kájdú (*AL-Qaida Sanctions Committee*) asocioval s terorizmom. Evidentne mal teda prvok, resp. fenomén terorizmu priamu spojitosť s kriminalizáciou vycestovania do zahraničia.

V tejto súvislosti však takáto formulácia textu rezolúcie opäť naráža na viacero úskalí. O jej účelnosti možno pochybovať, pretože nie je jasné, na základe akých kritérií je možné splniť predpoklady stanovené v rezolúcii. Podstata tohto problému totiž opäť spočíva

²⁰⁵ Kai Ambos píše veľmi trefne o situácii, kedy napríklad úradník počas kontroly na hranici posudzuje osobu z hľadiska jej vonkajších znakov, ako napríklad dlhá brada, dlhé vlasy alebo knižka Koránu v batožine. V takýchto prípadoch ide evidentne o prístup založený na diskriminácii. Pozri pôvodný text komentára autora Kai Ambosa, ktorý uvádza: „*How is a border official to recognise inner terrorist intent if not on the basis of certain external features (long beard, long gown, the Qur'an in the individual's luggage), that is, on the basis of offender-focused discrimination?*“ AMBOS, Kai. Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat “foreign terrorist fighters”, but does not define “terrorism”. [online] ejiltalk.org 2. Októbra 2014. [cit. 21.decembra. 2020]

²⁰⁶ Porovnaj pôvodné znenie komentára: „*Yet, it is unclear how one is to distinguish a person who travels abroad for legitimate purposes from a person who travels abroad with a yet to manifest terrorist purpose, without resorting to ethnic profiling.*“ AMBOS, Kai. Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat “foreign terrorist fighters”, but does not define “terrorism”. In KRÄHENMANN, Sandra. Foreign Fighters under International Law and National Law. Op. c. 163.,

²⁰⁷ Tamtiež, Op.c. 163

²⁰⁸ Išlo o entity asociované s Al-Kájdou, avšak ako vyplýva z ďalšieho textu rezolúcie, aj o teroristické skupiny Islamského štátu a Al-Nusry. Porovnaj pôvodné znenie Správy Pracovnej skupiny, ktorá uvádza: „*Adopted against the background of the influx of foreign fighters into the Syrian Arab Republic and Iraq, the intended effect of the resolution is to criminalize travel or attempted travel abroad of foreign fighters for terrorist purposes, namely when they intend to join non-State armed groups that are listed as Al-Qaida associates by the Security Council Al-Qaida Sanctions Committee.*“ Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10

v desaťročia trvajúcim probléme vytvorenia jednotnej, všeobecne uznanej definície terorizmu. Hlavným problémom vo vzťahu ku kriminalizácii cestovania zahraničných teroristických bojovníkov teda je skutočnosť, že „bez univerzálnej dohody o definícii terorizmu, neexistuje dohoda o tom, ktoré činy alebo skupiny je možné kvalifikovať ako teroristické.“²⁰⁹ To, aký postup bude voči týmto osobám vyvodený na národnej úrovni, bude teda závisieť od toho, akú definíciu terorizmu jednotlivé štáty na domácej pôde prijmú. V dôsledku toho však Bezpečnostná rada „akoby“ dala štátom možnosť selektívne implementovať predmetnú rezolúciu. Opätovne to treba vnímať aj v kontexte potlačovania politicky nepohodlných skupín, a to aj v prípade, že ide o teroristické alebo terorizmu blízke skupiny. Selektívnosť implementácie rezolúcie je potrebné totiž vnímať v kontexte prijímania opatrení voči osobám, ktoré vycestujú do zahraničia, avšak pridajú sa napríklad k skupine, ktorá je pre daný štát nepohodlná.²¹⁰

Ďalším negatívnym aspektom, ktorý z týchto skutočností vyplýva, je možnosť *de facto* zákazov vycestovať do určitých krajín, alebo zón, resp. regiónov. Túto hypotézu demonštruje aj následné prijatie zákona o zahraničných bojovníkoch (*Foreign Fighter Bill*) v Austrálii. Predmetná úprava práve reagovala na hrozbu vycestovania austrálskych štátnych občanov do oblastí pod kontrolou Islamského štátu. Podľa predmetného zákona sa osoba dopustí „protiprávneho činu vstupu a zotrvania vo vyhlásených oblastiach, ak osoba vstúpi a zostane, v oblasti zahraničnej krajiny²¹¹ a ak táto oblasť je oblasťou vyhlásenou Ministrom zahraničných vecí podľa sekcie 119.3.“²¹² Takými oblasťami sú napríklad provincia Al-Raqqa v Sýrii a provincia Ninewa v Iraku.²¹³ Takáto úprava je však nepochybne v rozpore s viacerými ľudsko-právnymi dohovormi.²¹⁴ Je to najmä z dôvodu, že ustanovuje zákaz vycestovať do

²⁰⁹ Porovnaj pôvodné znenie citácie Správy Pracovnej krajiny, podľa ktorého: „Without a universally agreed upon definition of terrorism, there is no agreement on which acts or which groups qualify as terrorist.“ Tamtiež, Op. c. 10

²¹⁰ Porovnaj pôvodné znenie textu Správy Pracovnej krajiny, podľa ktorého: „States may selectively implement the resolution and take measures against foreign fighters who are travelling to or attempting to travel to join groups that are not, or are no longer, supported by them.“ Tamtiež, Op. c. 10

²¹¹ Jedinými prípadmi, kedy v takýchto oblastiach môžu osoby legítimne zotrvať, sú osoby poskytujúce humanitárnu pomoc, žurnalisti alebo príbuzné osoby a členovia rodín. Tamtiež, s. 11.

²¹² Porovnaj pôvodné znenie zákona o zahraničných bojovníkoch, podľa ktorého:

„(1) A person commits an offence, if:

a) the person enters, or remains in, an area in foreign country,

b) the area is an area declared by the Foreign Affairs Minister under section 119.3. Counter-Terrorism Legislation Amendment (Foreign Fighter) Act 2014, No.116, Section 119.2 (1) (a) and (b). [online] legislation.gov.au 30. Október 2014. [cit. 21.decembra. 2020] Dostupné na:

<https://www.legislation.gov.au/Details/C2014A00116>

²¹³ Pozri zoznam „vyhlásených zón“ na stránke národnej bezpečnosti. Pozri Australian National Security.

Declared area offence. Declared areas. [online] nationalsecurity.org [cit. 21.decembra. 2020] Dostupné na:

<https://www.nationalsecurity.gov.au/WhatAustraliaIsDoing/Pages/DeclaredAreaOffence.aspx>

²¹⁴ Porovnaj pôvodné znenie Správy Pracovnej skupiny, ktorá uvádza: „Such legislation potentially violates a number of international human rights protections.“ Tamtiež, s. 16, Op. c. 10

týchto oblastí aj bez toho, aby vôbec u osoby bolo aspoň podozrenie, že má kriminálny úmysel (*criminal intent*). Okrem takej negatívnej povinnosti, teda zdržať sa konania, ktorým je vycestovanie do vyhlásených oblastí, navyše táto úprava vyžaduje aj pozitívne povinnosti. Tými je preukázanie legitímnosti cesty, napríklad pracovnou zmluvou, v prípade, že je osoba napríklad žurnalistom.²¹⁵ Na otázku, či prijímanie takýchto zákonov, ktoré boli prijaté aj v dôsledku prijatej rezolúcie Bezpečnostnej rady spôsobí zlepšenie situácie, nie je jasná odpoveď. Minimálne tým však môže dôjsť, ako demonštruje vnútroštátna úprava v Austrálii, k ďalším pochybnostiam v korelácii medzi prijatými opatreniami a dodržiavaním ľudských práv.

Vzťah práva upravujúceho aspekty terorizmu a medzinárodného práva ľudských práv bohužiaľ nie je jediným problematickým vzťahom, ktorý vyplýva z textu rezolúcie. Veľkú pozornosť si rezolúcia získala pre „zmiešavanie“ režimu terorizmu a práva ozbrojených konfliktov.

2.1.3.2.1.1 Analýza vzťahu terorizmu k právu ozbrojených konfliktov načrtnutého v rezolúcii BR OSN č. 2178 (2014)

Rezolúcii BR OSN č. 2178 (2014), vrátane definície zahraničných teroristických bojovníkov, bola v medzinárodnej komunite venovaná veľká pozornosť. Je tomu tak prekvapujúco až dodnes. Je to z dôvodu, že z textu rezolúcie vyplýva viacero právnych otázok, na ktoré však nemusí byť vždy jasná odpoveď.

Jedným z problematických aspektov obsiahnutých aj v definícii zahraničných bojovníkov je nepresné „spájanie režimu terorizmu a práva ozbrojených konfliktov.“ Vyplýva to priamo z textu preambuly rezolúcie, ktorá nejasne uvádza „*vrátane v spojení s ozbrojeným konfliktom.*“²¹⁶ Takéto znenie vyvolalo v komunite medzinárodného práva vlnu kritiky. Je to z dôvodu, že rezolúcia „*podstatne zmiešava deliacu čiaru medzi terorizmom a ozbrojeným konfliktom, nie iba rétoricky, ale vytváraním právnych dôsledkov pre zahraničných*

²¹⁵ Porovnaj pôvodné znenie Správy Pracovnej skupiny, ktorá uvádza: „*It criminalizes travel to and presence in declared areas without regard to any criminal intent and requires individuals to show that their travel and presence in declared areas is for “legitimate purposes”.*“ Tamtiež, s. 16.

²¹⁶ Pozri pôvodné znenie 8. odseku preambuly rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, podľa ktorého: „*Expressing grave concern over the acute and growing threat posed by foreign terrorist fighters, namely individuals who travel to a State other than their States of residence or nationality for the purpose of the perpetration, planning, or preparation of, or participation in, terrorist acts or the providing or receiving of terrorist training, including in connection with armed conflict.*“ United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Op.c.172

teroristických bojovníkov, ktorý zamýšľajú vycestovať do zahraničia.“²¹⁷ V tomto zmysle teda nepremyslene rozširuje koncept terorizmu na situácie ozbrojeného konfliktu.²¹⁸

Z takéhoto znenia rezolúcie vyplývajú viaceré závery. Ako vyplýva z danej vetnej konštrukcie, prítomnosť ozbrojeného konfliktu je možná, ale nie vylúčená.²¹⁹ Napriek tomu však nie je pochýb, že rezolúcia spája právny režim terorizmu s režimom ozbrojeného konfliktu. V tomto smere je inovatívna, aj keď v negatívnom zmysle. Je to preto, že na rozdiel od „všeobecných“ univerzálnych dohovorov proti terorizmu, z ktorých kontextu aspoň „pravdepodobne“ vyplýva vylúčenie režimu ozbrojeného konfliktu, rezolúcia tento režim explicitne zahŕňa.²²⁰ Spájanie týchto dvoch režimov však nie je z hľadiska medzinárodného práva ani vhodné, ani želané. Ide totiž o dva konceptuálne odlišné režimy. Potvrďuje to aj aj Príručka o medzinárodnej spolupráci v kriminálnych záležitostiach voči terorizmu (*International cooperation in criminal matters: counter-terrorism*), v ktorej bola spĺvaniu a rozdielom v rámci daných režimov venovaná pozornosť.

Podľa danej príručky „univerzálne proti-teroristické dohovory a protokoly sa neaplikujú v situáciách ozbrojeného konfliktu. Dohovor OSN o potláčaní teroristického bombardovania a ďalšie nástroje spresňujú, že sa neaplikujú na činy spáchané ozbrojenými silami počas ozbrojeného konfliktu. Oblasť medzinárodného práva, ktorá sa uplatňuje, keď sa situácia ozbrojeného násilia vystupňuje až na úroveň ozbrojeného konfliktu, je medzinárodné humanitárne právo, či už ide o medzinárodný konflikt alebo nie.“²²¹ Ako si je však možné všimnúť, daná publikácia však pracuje s „činmi spáchanými ozbrojenými silami počas

²¹⁷ Porovnaj pôvodné znenie citácie publikácie Ženevskej akadémie, podľa ktorej: „*The resolution significantly blurs the lines between terrorism and armed conflicts, not just rhetorically, but by creating legal consequences for 'foreign terrorist fighters' who intend to travel abroad.*“ Foreign Fighters under International Law. Op. c. 29

²¹⁸ Porovnaj pôvodné znenie komentára od Sandry Krähenmann, ktorá uvádza: „*In doing so, the Resolution unreflectively extends the concepts of 'terrorism' to situations of armed conflict.*“ KRÄHENMANN, Sandra. Foreign Fighters under International Law and National Law. Op. c. 163

²¹⁹ Pozri komentár Veroniky Bílkovej, ktorá uvádza: „*The presence of an armed conflict is thus possible but not necessary.*“ BÍLKOVÁ, Veronika. Foreign Terrorist Fighters and International Law. Op. c. 9

²²⁰ Pozri pôvodný komentár Sandry Krähenmann, ktorá uvádza: „*UNSC Resolution 2178 (2014) explicitly includes situations of armed conflict, in contrast to the universal terrorist acts treaty, which provide at least an arguable exclusion.*“ KRÄHENMANN, Sandra. The Interplay between international humanitarian law, terrorism and the „foreign terrorist fighter“ regime. Foreign Fighters: Looking Beyond Counterterrorism Laws. Proceedings of the Annual Meeting-American Society of International Law. (Vol. 112) Cambridge University Press. s. 309 [online]. cambridge-org. 2018. [cit. 24.12.2020] Dostupné na: <https://www.cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/journals/proceedings-of-the-asil-annual-meeting>

²²¹ Porovnaj pôvodné znenie citácie: „*The universal counter-terrorism conventions and protocols do not apply in situations of armed conflict. The International Convention for the Suppression of Terrorist Bombings (1997) and subsequent instruments specify that they are not applicable to acts committed by armed forces during an armed conflict. The branch of international law that is applicable when a situation of armed violence escalates into an armed conflict is that of international humanitarian law, whether the conflict is international or not.*“ International cooperation in criminal matters: counter-terrorism. Counter Terrorism. Legal Training Curriculum. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. [online] unodc.org [cit. 24.12.2020] Dostupné na: https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/Training_Curriculum_Module3/Module3_EN.pdf

ozbrojeného konfliktu.“ V prípade zahraničných teroristických bojovníkov však ide o osoby, ktoré nie sú členmi oficiálnej armády štátu. Takýto záver je možné vyvodiť aj napriek nie úplne ustálenej doktríne na to, či môžu byť členmi ozbrojených síl neštátne skupiny.²²²

V súvislosti s otázkou koexistencie týchto dvoch režimov sa je však možné stretnúť aj s iným názorom. Paradoxne, tá istá medzinárodná inštitúcia,²²³ ktorá vyslovila iný názor v predošlej publikácii, uvádza v Príručke kriminálnych odpovedí na terorizmus (*Handbook on Criminal Justice Responses to Terrorism*), že „je potrebné chápať, že aplikácia medzinárodného humanitárneho práva žiadnym spôsobom nebráni alebo neprekáča adekvátnej odpovedi trestnej spravodlivosti na teroristické činy. Rovnako to nezamedzuje páchatelom čeliť zodpovednosti systémom trestnej zodpovednosti.“²²⁴ V tejto súvislosti však táto príručka nastoľuje hypotézu, podľa ktorej humanitárne právo nemusí byť prekážkou pre spravodlivé potrestanie teroristických bojovníkov. Neporovnáva však samotný právny režim regulujúci terorizmus s režimom humanitárneho práva, ale iba „odpoveď trestnej spravodlivosti na teroristické činy.“

Aký je teda vzťah medzi právnym režimom regulujúcim terorizmus a právnym režimom ozbrojeného konfliktu? Najsignifikantnejší rozdiel spočíva v tom, že ozbrojený konflikt predstavuje situáciu, počas ktorej sú niektoré činy dovolené a iné zakázané. Počas ozbrojeného konfliktu je zároveň ultimátnym cieľom druhej strany zvíťaziť nad druhou, nepriateľskou stranou. Práve z tohto dôvodu je legitímne útočiť na vojenské ciele druhej strany. Podľa noriem medzinárodného humanitárneho práva nie je teda zakázané útočiť na vojenské ciele, a je jedno, či útok bude viesť štát alebo neštátna skupina. Na druhej strane, podľa týchto istých noriem nie je možné útočiť na civilné objekty a civilistov. Na rozdiel od toho, teroristické činy sú charakteristické tým, že sú protiprávne za každých okolností.²²⁵ Teroristi zároveň nerobia

²²² Pozri komentár Sandry Krähenmann, ktorá sa zaoberá vylúčením činov členov ozbrojených síl počas ozbrojeného konfliktu z rámca pôsobnosti univerzálnych protiteroristických dohovorov. Sandra Krähenmann uvádza: „*The scope of these provisions is subject to debate; in particular because there remains disagreement whether the term “armed forces” includes members of non-state armed groups.*“ KRÄHENMANN, Sandra. The Interplay between international humanitarian law, terrorism and the „foreign terrorist fighter“ regime. Op. c. 152

²²³ Ide o Úrad Spojených národov pre drogy a zločin (*United Nations Office on Drugs and Crime*).

²²⁴ Porovnaj pôvodné znenie komentára Príručky kriminálnych odpovedí na terorizmus, ktorá uvádza: „*It should be understood that the application of international humanitarian law does not in any way prevent or obstruct a criminal justice response to terrorist acts, including the criminalization of incitement, conspiracy and the financing of terrorist acts. It does not prevent offenders from being held accountable by the criminal justice system.*“ Handbook on Criminal Justice Responses to Terrorism. Criminal Justice Handbook Series. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. [online] unodc.org [cit. 24.12.2020] Dostupné na: https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/Training_Curriculum_Module3/Module3_EN.pdf

²²⁵ Pozri pôvodné znenie komentára správy publikovanej Medzinárodným výborom Červeného kríža: „*A crucial difference is that, in legal terms, armed conflict is a situation in which certain acts of violence are considered lawful and others are unlawful, while any act of violence designated as “terrorist” is always unlawful.*“ 32nd International Conference of the Red Cross and Red Crescent. International humanitarian law and the challenges

rozdiel medzi civilnými alebo vojenskými, prípadne aj diplomatickými objektmi. Paradoxne, ich cieľom sú často práve útoky na civilné objekty a obyvateľstvo.

S útokmi na civilné obyvateľstvo súvisí navyše aj ďalšia skutočnosť. Medzinárodné humanitárne právo totiž zakazuje činy, ktorých spáchanie mimo ozbrojeného konfliktu by bolo možné označiť za „teroristické“. Príkladom sú zmienené úmyselne mierené útoky voči civilistom, alebo branie rukojemníkov.²²⁶ Medzinárodné humanitárne právo ich však výslovne za „teroristické činy“ neoznačuje.

Medzinárodné humanitárne právo však kvalifikuje ako „teroristické“ konanie v dvoch prípadoch. Jednak je to v prípadoch páchania ozbrojených nepriateľských akcií, kedy medzinárodné humanitárne právo zakazuje „činy alebo hrozbu násilím, ktorej primárnym účelom je rozširovať teror medzi civilným obyvateľstvom.“²²⁷ Po druhé, humanitárne právo zakazuje ako činy terorizmu činy spáchané voči osobám, ktoré sa nezúčastňujú, alebo sa prestali zúčastňovať nepriateľských, bojúcich akcií, resp. bojov (*hostilities*).²²⁸ Explicitné zákazy týchto činov, kvalifikovaných ako vojnové zločiny v Rímskom štatúte však nenájdeme.²²⁹ Aj napriek tomu, že ich právna kvalifikácia nemusí byť vždy jasná,²³⁰ prax Medzinárodného trestného tribunálu pre krajinu bývalej Juhoslávie (ICTY) a Špeciálny súd pre Sierra Leone (SCSL) poukazuje, že tieto činy môžu byť kvalifikované ako vojnové zločiny.²³¹

of contemporary armed conflicts. Report. Document prepared by the International Committee of the Red Cross. Geneva. October 2015. [online] 31. októbra 2015 [cit. 28.11.2020] Dostupné na:

<https://www.icrc.org/en/document/international-humanitarian-law-and-challenges-contemporary-armed-conflicts>

²²⁶ Pozri pôvodné znenie komentára: „Without necessarily labeling them as “terrorist,” IHL prohibits all acts that one normally qualifies as “terrorist” if committed outside an armed conflict, such as hostage taking, or direct and deliberate attacks against civilians or civilian objects.“ KRÄHENMANN, Sandra. The Interplay between international humanitarian law, terrorism and the „foreign terrorist fighter“ regime. Op. c. 220

²²⁷ Porovnaj čl. 51, ods. 2 Dodatkového protokolu č. I k Ženevským dohovorum, podľa ktorého: „The civilian population as such, as well as individual civilians, shall not be the object of attack. Acts or threats of violence the primary purpose of which is to spread terror among the civilian population are prohibited.“ Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and Relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (AP I), Art. 51(2), June 8, 1977,. Pozri aj KRÄHENMANN, Sandra. Op. c. 102

²²⁸ Porovnaj článok 33 Ženevského dohovoru o ochrane civilných osôb počas vojny, ktorý ustanovuje: „No protected person may be punished for an offence he or she has not personally committed. Collective penalties and likewise all measures of intimidation or of terrorism are prohibited.....“ Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (GC IV), Art. 33, Aug. 12, 1949

²²⁹ Treba však zohľadniť, že tieto činy môžu spadať pod iné, špecifické činy neteroristického charakteru, ktoré však zároveň môžu byť vojnovými zločinmi. Porovnaj pôvodné znenie komentára: „Neither of these prohibitions is included among the war crimes listed in the 1998 Rome Statute, though such acts may fall within other non-terrorism- specific war crimes.“ Foreign Fighters under International Law. Op.c.29

²³⁰ Pozri príspevok od Roberty Arnold, ktorá skúma možné kvalifikácie teroristických činov aj počas ozbrojeného konfliktu. ARNOLD, Roberta. Terrorism, war crimes and the International Criminal Court. In SAUL, Ben (ed). Research Handbook on International Law and Terrorism, Research Handbooks in International Law. Cheltenham. UK. Edward Elgar Publishing, Inc.2014. s. 282-298

²³¹ Foreign Fighters under International Law Op.c. 29, s. 24

V súvislosti s takýmto „zmiešaným“ režimom a možnou aplikáciou medzinárodného humanitárneho práva však súvisí aj ďalšia nevyjasnená skutočnosť. Rezolúcia totiž označuje tieto osoby za „bojovníkov“, no explicitne s tým ich spája aj s právnym režimom terorizmu.

2.1.3.2.2 Analýza pojmu „bojovník“ z hľadiska medzinárodného humanitárneho práva v špecifickom vzťahu k terorizmu

Rezolúcia BR OSN č. 21780 (2014) evidentne priniesla inováciu v tom, že možno nepremyslene spojila viacero právnych prvkov do jednej definície. Tretím podstatným prvkom definície pritom je pojem „bojovník“ (*fighter*). V súvislosti s tým ale vzniká otázka, koho vlastne môžeme považovať za „bojovníka“.

Pojem „bojovník“ sa kvalitatívne spája s medzinárodným humanitárnym právom. Použitie tohto pojmu v rámci definície obsiahnutej v rezolúcii BR OSN č. 2178 (2014) však vyvoláva zvláštny dojem, že účelom rezolúcie je opätovne rozšíriť akúsi predstavu o terorizme ako o integrálnej súčasť práva ozbrojených konfliktov. Takáto hypotéza však nie je správna. Z použitia tohto pojmu explicitne a priamo v definícii navyše vyplýva, že ide o osoby, ktoré vycestujú za účelom zapojenia sa do ozbrojeného povstania, avšak už samotným priamym zapojením sa do ozbrojených bojov (*direct participation in hostilities*) sa dopustia spáchania protiprávneho teroristického činu (*terrorist offence*).²³²

Termín „bojovník“ je však právna kvalifikácia typická pre medzinárodné humanitárne právo.²³³ Keďže v ozbrojenom konflikte nemedzinárodnej povahy (*non-international armed conflict*) nenájdeme odkaz na pojem „kombatant“ (*combatant*) alebo „zajatec“ (*prisoner of war*), v dôsledku praxe sa rozšírilo použitie pojmu „bojovník“ na členov ozbrojených skupín. Je to najmä v prípadoch, kedy vykonávajú „nepretržité bojové funkcie“ (*continuous fighting function*).²³⁴ Na druhej strane, pre účely vykonávania bojových akcií v rámci medzinárodného

²³² Porovnaj pôvodné znenie komentára Sandry Krähenmann, podľa ktorého: „*The usage of the term ‘fighter’ confirms that the Resolution intends to extend the notion of terrorism to acts committed during an armed conflict. Indeed, the term ‘fighter’ is used to convey the idea that these are people who travel abroad to join an armed insurgency and reinforces the problematic assumption, explained above, that these people are committing a terrorist offense by their mere participation in an armed conflict.*“ KRÄHENMANN, Sandra. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. s. 240. Op. c. 152

²³³ Pozri Fighters. How does law protect in war? [online] casebook.icrc.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://casebook.icrc.org/glossary/fighters>

²³⁴ Pozri pôvodné znenie komentára, podľa ktorého: „*International humanitarian law of non-international armed conflicts contains no reference to combatants or prisoners of war. Rather, the term „fighters“ is used by scholars and practitioners to refer to members of armed groups, often only if they perform a continuous fighting function.*“ Tamtiež

ozbrojeného konfliktu tento termín reflektuje pojem „kombatant“. Bojovníci môžu byť navyše v súlade s princípom vojenskej účelnosti predmetom vojenských útokov.²³⁵

Použitie tohto pojmu sa však bežne nespája s možnými páchatel'mi teroristických činov, navyše bez priameho prepojenia na ozbrojený konflikt. Bezpečnostná rada OSN v rámci predmetnej rezolúcie však nelimitovala použitie tohto pojmu iba na situáciu ozbrojeného konfliktu. Z už vyššie zmieneného slovného spojenia „vrátane v spojení s medzinárodným ozbrojeným konfliktom“ vyplýva, že môžu byť zahraniční teroristickí bojovníci aj bez prepojenia na ozbrojený konflikt.²³⁶ V dôsledku toho sa však môže zdať, že systematické začlenenie používania pojmu „bojovník“ nemá prakticky význam, pretože v konečnom dôsledku sa nemusí vzťahovať na režim ozbrojeného konfliktu, ale na právny režim upravujúci terorizmus.

Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 je teda z viacerých aspektov problematická. Slovným spojením „bojovník“ dochádza k príliš extenzívnu rámcu pôsobnosti medzinárodného humanitárneho práva. Ide najmä o pravidlá týkajúce sa väzby a výberu možných cieľov útoku (*targeting*), ktorých aplikácia sa týmto môže rozšíriť aj na oblasti mimo ozbrojeného konfliktu (*non-conflict zones*). Z hľadiska medzinárodného humanitárneho práva navyše pojem „bojovník“ býva zvyčajne nahradený rôznymi inými názvosloviami. Často ide o „osoby disidentských ozbrojených skupín alebo iných organizovaných ozbrojených skupín“ alebo o osoby (prípadne civilistov) priamo sa účastniace na nepriateľských akciách.²³⁷ Okrem toho, osoby priamo sa nezúčastňujúce ozbrojených akcií, ale ktoré zastávajú napríklad funkciu „rozširovania politickej propagandy“, ako tomu v prípade teroristických skupín môže byť, nemôžu byť označené za „bojovníkov“ práve kvôli skutočnosti, že sa do bojov nezapájajú.²³⁸

²³⁵ Pozri pôvodné znenie komentára: „*For the purpose of conduct of hostilities, the term reflects a status-based equivalent of the notion of combatants in international armed conflicts. ‘Fighters’ may thus be targeted at all times, subject, according to some, to the principle of military necessity.*“ Tamtiež

²³⁶ Pozri pôvodné znenie komentára: „*Yet, the Security Council Resolution does not limit the term to an armed conflict context. Instead, the definition of ‘foreign terrorist fighter’ refers to acts of terrorism ‘including in connection with an armed conflict’, implying that there may be ‘foreign terrorist fighters’ without a connection to an armed conflict.* KRÄHENMANN, Sandra. *The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination.* s. 240. Op. c. 152

²³⁷ Porovnaj pôvodné znenie komentára, ktorý uvádza: „*Treaty provisions use different designations that can apply to ‘fighters’ in the context of non-international armed conflicts, including: persons taking active part in the hostilities; members of dissident armed forces or other organized armed groups; persons who take a direct part in hostilities; civilians who take a direct part in hostilities; civilians taking direct part in hostilities; and combatant adversary.*“ Rule 3. Definition of Combatants. IHL Database. Customary IHL. [online] ihl-databases.icrc.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na: https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter1_rule3

²³⁸ Porovnaj pôvodné znenie komentára: „*Persons who assume exclusively non-combat functions, such as for example administrative, political or propaganda functions, do not directly participate in hostilities under international humanitarian law.*“ KRÄHENMANN, Sandra. *The Obligations under International Law of the Foreign Fighter’s State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination.* s. 241. Op. c. 152

Ak by sme teda zahraničných teroristických bojovníkov posudzovali z hľadiska ich možných funkcií a rôznych rolí, ktoré zastávajú, bolo by možné dôjsť k záveru, že niektorí z hľadiska priamej účasti na nepriateľských akciách ani bojovníkmi nie sú. Okrem toho, treba zohľadniť aj význam a aplikáciu pojmu z hľadiska rodovej perspektívy.²³⁹ Gramatickým výkladom pojmu „bojovník“ možno predpokladať, že ide výhradne o mužov, prípadne mladých chlapcov. Paradoxne, v rámci Islamského štátu boli často ženy aj bojovníčkami, ktoré zastávali bojové funkcie.²⁴⁰ Zaujímavou skutočnosťou je, že do bojov sa zapájali aj veľké množstvá kurdských bojovníčok, ktoré bojovali práve proti Islamskému štátu.²⁴¹

Ako je vidieť, aby bolo možné pochopiť v komplexnosti význam pojmu zahraničný teroristický bojovník, je potrebné zohľadniť veľa právnych, ale aj mimoprávných skutočností. Napriek tomu však môže v určitých prípadoch táto snaha výjsť márna.

2.1.4 Normatívna činnosť Bezpečnostnej rady OSN po prijatí rezolúcie č. 2178 a recentný vývoj

Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) nebola poslednou rezolúciou, v ktorej Bezpečnostná rada venovala pozornosť zahraničným teroristickým bojovníkom. Skôr je možné tvrdiť, že zadefinovala nový koncept zahraničného boja, ktorý prepojila s terorizmom a vytvorila aj nasledujúci právny režim. V tomto zmysle bola skôr začiatkom novej tematickej kategórie rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN, ktoré sa viažu na aktivity zahraničných teroristických bojovníkov.

Od roku 2014 bolo prijatých už vyše desať rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN, ktoré sa úplne alebo aspoň čiastočne tematicky dotýkali zahraničných teroristických bojovníkov. Dve rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN sú však podstatne zaujímavejšie ako tie zvyšné. Ide o rezolúciu č. 2368 (2017) a rezolúciu č. 2396 (2017). Tieto rezolúcie sú zaujímavé z dvoch hľadísk. Jednak predstavujú všeobecný právny rámec, a teda nie sú limitované na krajiny Blízkeho východu. Na druhej strane, ich primárnym cieľom nie je regulovať osoby, ktoré do konfliktných oblastí vycestujú, ale práve osoby vracajúce sa z oblastí pod kontrolou Islamského

²³⁹ Tamtiež

²⁴⁰ Bojové funkcie boli ženám často pridelené, keď Islamský štát začal strácať svoje územia. Porovnaj pôvodné znenie: „*And especially as the group becomes desperate to hold on to territory following campaigns by the global coalition, women have been increasingly featured in ISIS propaganda as critical to combat operations.* KHAN, LIYA. The Women Fighting for ISIS. Defense Policy. [online] aspeninstitute.org 12. Júl 2009 [cit. 28.12.2020] Dostupné na:

<https://www.aspeninstitute.org/blog-posts/the-women-fighting-for-isis/>

²⁴¹ Kurdské jednotky bojujúce proti Islamskému štátu boli bohato zastúpené aj ženskými bojovníčkami. Pozri The Kurdish women fighting Islamic State in Syria. News. BBC [online] bbc.com 05. September 2014 [cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-29073792>

štátu.²⁴² Je to z dôvodu postupnej porážky Islamského štátu, kedy títo jednotlivci opätovne začali hľadať útočisko vo svojich domovských krajinách.

V rezolúcii č. 2368 (2017) je tento fenomén vracajúcich sa zahraničných teroristických bojovníkov explicitne vyjadrený. Je to možné nájsť explicitne v preambule rezolúcie, podľa ktorej *„(Bezpečnostná rada OSN) Vyslovujúc znepokojenie nad zvyšujúcim sa počtom zahraničných teroristických bojovníkov opúšťajúcich zóny ozbrojeného konfliktu, vracajúcich sa do krajín pôvodu, prechádzajúcich cez ne, presúvajúc alebo premiestňujúc sa do alebo z iných členských štátov, a povzbudzujúc členské štáty aby zdieľali relevantné informácie, a kde je to možné, v rámci alebo medzi vládami o financovaní prúdu alebo pohybu zahraničných teroristických bojovníkov aby boli zmiernené riziká, ktoré predstavujú.“*²⁴³ Rezolúcia teda vyzýva štáty na kooperáciu, a hlavne aby si v dôsledku nebezpečenstva návratu týchto osôb začali zdieľať informácie.²⁴⁴

Druhá z vyššie zmienených rezolúcií, rezolúcia č. 2396 (2017) následne vytvára právny režim vzťahujúci sa na zahraničných teroristických bojovníkov vracajúcich sa do krajín svojho pôvodu a presúvajúcich sa do tretích krajín. Možným negatívom môže byť, že rezolúcia neobsahuje definíciu týchto osôb, tak ako sú vymedzené v texte rezolúcie. Z dôvodu jej tematickej nadväznosti, teda aplikácie na zahraničných teroristických bojovníkov, ktorí sú definovaní v rezolúcii Bezpečnostnej rady č. 2178, sa však dá takýto nedostatok „ospravedlniť“. Ako píše Veronika Bílková, rezolúcie Bezpečnostnej rady č. 2178 (2014) a č. 2396 (2017) v podstate pracujú s „dvoma rôznymi stranami jednej mince“.²⁴⁵

Rezolúcia BR č. 2396 ďalej vyzýva štáty *„aby zhodnotili a vyšetrili podozrivých jednotlivcov o ktorých majú dôvodné podozrenia, že sú teroristi, vrátane podozrivých zahraničných teroristických bojovníkov“* ako aj *„aby štáty vyvinuli a vykonali komplexné*

²⁴² BÍLKOVÁ, Veronika. Foreign Terrorist Fighters and International Law. s. 8. Op. c. 9

²⁴³ Porovnaj pôvodné znenie rezolúcie č. 2368: *„Expressing concern at the increasing number of foreign terrorist fighters leaving zones of armed conflict, returning to their countries of origin, transiting through, traveling to or relocating to or from other Member States, and encouraging Member States to share relevant information, as appropriate, within and between governments about funding flows and movement of foreign terrorist fighters to mitigate the risk they pose.“* United Nations Security Council Resolution 2368 (2017). Adopted by the Security Council at its 8007th meeting, on 20 July 2017. S/RES/2368 (2017) [online] unscr.com 20. Júla 2017 [cit. 28.12.2020] Dostupné na:

<http://unscr.com/files/2017/02368.pdf>

²⁴⁴ Tamtiež, BÍLKOVÁ, Veronika. s. 8

²⁴⁵ Veronika Bílková píše, že je to z dôvodu, že rezolúcia č. 2178 sa týka jednotlivcov opúšťajúcich krajinu svojho pôvodu, zatiaľ čo rezolúcia č. 2396 sa týka jednotlivcov, ktorí sa do krajín pôvodu vracajú. Porovnaj pôvodné znenie komentára: *„Such a definition is considered unnecessary, because the instrument simply applies to foreign terrorist fighters, defined in Resolution 2178, who return to their countries of origin or travel to relocate to a third country. Rather than pertaining to two different phenomena, Resolutions 2178 and 2396 thus deal with two different sides of the same coin, the former focusing on individuals leaving their country of origin to engage in terrorism (foreign terrorist fighters), the latter on individuals returning to those countries after such an engagement (returnees and relocators).“* Tamtiež, BÍLKOVÁ, Veronika. s. 8

zhodnotenie rizík pre týchto jednotlivcov, a aby uskutočnili vhodné kroky, vrátane zváženia možného trestného stíhania, rehabilitačných a reintegračných opatrení.“²⁴⁶ Napriek týmto výzvam o súdne stíhanie týchto jednotlivcov rezolúcia nepredstavila nové trestnoprávne postihy za tieto činy.²⁴⁷ Opätovne možno vidieť už v predošlej časti kritizovaný prístup Bezpečnostnej rady. Na jednej strane reprezentatívne odsudzuje fenomén zahraničných teroristických bojovníkov a vyzýva štáty k ďalšej aktivite, na druhej strane jadro problému akoby nechcela riešiť. Miesto toho zodpovednosť a ťarchu pri riešení tohto fenoménu akoby presúvala na zodpovednosť členských štátov. V súlade s tým však treba zohľadniť aj politické hladisko a veľmi častú neochotu štátov spolupracovať. V prípade fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov môže byť takým príkladom Turecko, ktoré bolo často tranzitnou krajinou týchto osôb. Keďže sa Turecko však často dostáva do konfliktov s členskými krajinami Európskej únie, nie je vylúčené, že by v dôsledku politických sporov mohlo dôjsť aj k problémom pri riešení a zdieľaní informácii ohľadom zahraničných teroristických bojovníkov. Je to aj napriek tomu, že Turecko je plnohodnotným členom NATO.

Práve s Organizáciou Severoatlantickej zmluvy súvisia aj ďalšie povinnosti vyplývajúce z rezolúcie č. 2396. Zo znenia rezolúcie totiž vyplýva, že štáty majú vyvinúť a zrealizovať systémy na zbieranie biometrických dát a vyvinúť zoznam alebo databázu známych alebo podozrivých teroristov, vrátane zahraničných teroristických bojovníkov. Okrem toho ustanovuje štátom povinnosť požadovať rôzne osobné informácie od leteckých spoločností, ktoré fungujú v ich krajinách. Štáty majú zároveň povinnosť vyvinúť systém, ako tieto jednotlivé dáta spracovať a analyzovať.²⁴⁸

²⁴⁶ Porovnaj pôvodné a úplné znenie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2396, podľa ktorej: „(The Security Council).. *Calls upon Member States to assess and investigate suspected individuals whom they have reasonable grounds to believe are terrorists, including suspected foreign terrorist fighters and their accompanying family members, including spouses and children, entering those Member States' territories, to develop and implement comprehensive risk assessments for those individuals, and to take appropriate action, including by considering appropriate prosecution, rehabilitation, and reintegration measures and emphasizes that Member States should ensure that they take all such action in compliance with domestic and international law;*“ United Nations Security Council Resolution 2396 (2017). Adopted by the Security Council at its 8148th meeting, on 21 December 2017. S/RES/2396 (2017) [online] 21. Decembra 2017. [cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/460/25/PDF/N1746025.pdf?OpenElement>

²⁴⁷ Tamtiež, BÍLKOVÁ, Veronika. s. 8

²⁴⁸ Porovnaj pôvodné znenie komentára, v ktorom sú zhrnuté povinnosti vyplývajúce z rezolúcie BR č. 2396: „*Requires Member States to develop and implement systems to collect biometric data and to develop watchlists or databases of known and suspected terrorists, including FTFs; Obliges Member States to require airlines operating in their territories to provide API to the appropriate national authorities and to develop the capability to collect, process, and analyze PNR data.*“ United States Mission to the United Nations. Fact Sheet: Resolution 2396 (2017) on Foreign Terrorist Fighters (Returnees and Relocators). [online] 21. Decembra 2017 [cit. 28.12.2020] Dostupné na:

<https://usun.usmission.gov/fact-sheet-resolution-2396-2017-on-foreign-terrorist-fighters-returnees-and-relocators/> , Pozri aj rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2396 (2017). Op. c. 246

V súlade s tým, ako aj dlhodobým cieľom NATO, medzi ktoré patrí aj boj a potlačovanie terorizmu, bol po predošlej konferencii ministrov členských štátov NATO dňa 22. a 23. októbra 2020 prijatý dokument *NATO Battlefield Evidence* ako aj *NATO Practical Framework for Technical Exploitation*. Tieto dokumenty reprezentujú pozitívny trend, ktorý umožní členským štátom NATO ľahšie kooperovať v rámci zdieľania informácií ohľadom boja proti terorizmu.²⁴⁹ Na základe právneho mandátu, ktorým bola práve rezolúcia č. 2396 (2017) budú môcť členské štáty NATO medzi sebou ľahšie vymieňať informácie a materiál pochádzajúci z misií NATO, a to kvôli podpore súdnych konaní. Absolútnym cieľom tohto dokumentu je teda naplniť povinnosti ustanovené rezolúciou č. 2396 a zabezpečiť spravodlivé stíhanie zahraničných teroristických bojovníkov.

Okrem neho však došlo k prijatiu aj ďalšieho dokumentu *2020 Memorandum on Battlefield Evidence* (ďalej ako „Memorandum o dôkazoch z bojísk“), publikovaný Európskou agentúrou pre spoluprácu v trestných veciach, známym tiež ako *Eurojust*. Cieľom Memoranda o dôkazoch z bojísk je poskytnúť právny rámec ako aj kritériá o tom, ako získavať dôkazy z často problematických konfliktných zón alebo bojísk priamo. Ich ultimátnym cieľom je však opäť dopomôcť k tomu, aby jednotliví zahraniční teroristickí bojovníci nakoniec čelili spravodlivosti. Avšak práve vďaka takýmto zjednoteným kritériám to bude možné aj za zabezpečenia práva na spravodlivý proces.²⁵⁰

Na záver teda možno vidieť, a to aj napriek predošlej kritike, pozitívny trend. Vďaka zmieneným dokumentom je možné vidieť, že aj na medzinárodnej úrovni sú snahy na základe jednotných kritérií stanoviť postupy, ako konať v prípadoch, kedy je cieľom dostať zahraničných teroristických bojovníkov pred súdne konanie. Na druhej strane, aj samotná rezolúcia č. 2396 vyzýva štáty k snahám rehabilitovať a re-integrovať bývalých zahraničných teroristických bojovníkov. Aj keď tieto osoby stále môžu predstavovať nebezpečenstvo pre svoje domovské štáty, stále požívajú základné ľudské práva, ktoré patria všetkým. Aj keď teroristi konajú často bez akýchkoľvek morálnych alebo legálnych zábran, medzinárodná

²⁴⁹ Pozri pôvodné znenie komentára, podľa ktorého: „*At their recent meetings via video conference on 22-23 October 2020 NATO Defence Ministers welcomed the adoption of the NATO Battlefield Evidence Policy and NATO Practical Framework for Technical Exploitation. This represents an important step in bolstering collective counter-terrorism efforts, as it helps Allies to have more information available in the fight against terrorism.*“ NATO Allies agree Policy on Battlefield Evidence from operational theatres to boost efforts against terrorism. North Atlantic Treaty Organization. [online] nato.int 23. Októbra 2020 [cit. 28.12.2020] Dostupné na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_179194.htm

²⁵⁰ Porovnaj pôvodné znenie príspevku, podľa ktorého: „*To guarantee the right to a fair trial, general admissibility criteria for evidence must be strictly met.*“ Battlefield evidence increasingly used to prosecute foreign terrorist fighters in the EU. European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. [online] eurojust.europa.eu 15. septembra 2020. [cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://www.eurojust.europa.eu/battlefield-evidence-increasingly-used-prosecute-foreign-terrorist-fighters-eu>

komunita musí zabezpečiť vysoký štandard v prípade trestnoprávnych postihov takýchto osôb, vrátane dodržiavania noriem medzinárodného práva.

Záver

Práca sa tematicky zaoberala s fenoménom zahraničného boja. V tomto kontexte je možné rozlišovať dve hlavné kategórie osôb, ktoré sú ochotné vycestovať do zahraničia, aby páchali násilné akty z ideologických alebo finančných dôvodov. Chronologicky starším fenoménom sú zahraniční bojovníci, známy ako *foreign fighters*. Tí sú však viac politologickým, ako právnym konceptom. Je tomu tak z viacerých dôvodov. Hlavným dôvodom je absencia ich právnej úpravy v rámci noriem medzinárodného (najmä humanitárneho) práva. V dôsledku toho bol tento koncept spracovaný najmä na odbornej, expertnej a akademickej úrovni. Kritériom pre určenie ich statusu je potom najmä absencia štátneho občianstva štátu, do ktorého vycestujú, aby sa zúčastnili ozbrojeného povstania. Ďalším podstatným kritériom je finančná motivácia. Aj keď niektorí autori, ako napr. Hegghammer uvádzajú, že nie sú platení, a ich motiváciou sú teda skôr ideologické, ako finančné motívy, nemusí tomu vždy tak byť. Prax totiž ukazuje, že aj keď je často primárnou motiváciou zahraničných bojovníkov ideológia, ich aktivity sú často sponzorované, a nie je vylúčená ani ich finančná odmena za účasť alebo vycestovanie do konfliktnej krajiny. V tomto smere je ich potom aj problematické odlíšiť od oveľa staršieho a dôležitejšieho konceptu, ktorým sú žoldnieri. Rozdielom medzi nimi však je, že zatiaľ čo v medzinárodnom práve existuje definícia žoldniera, definícia zahraničného bojovníka absentuje. Obe kategórie však napriek tomuto rozdielu sprevádzajú aj spoločné znaky. Tými je najmä ich zapojenie sa do ozbrojeného konfliktu a zároveň s tým aj ich externá povaha. V tomto zmysle môže medzi nimi byť podstatný rozdiel, pretože zatiaľ čo žoldnieri sú výhradne štátnymi príslušníkmi druhých štátov, zahraničními bojovníkmi môžu byť aj štátni príslušníci konfliktného štátu, ktorí sa však zdržiavajú v zahraničí, a na miesto konfliktu pricestujú „zvonka“. Napriek tomu, vzhľadom na komplexnosť problému a podobné charakteristické prvky oboch skupín je možné dovodiť, že zahraniční bojovníci sú „dočasnou formou žoldnierstva“, resp. aktivitou príbuznou žoldnierstvu.²⁵¹

Aj napriek výslovnej absencii definície alebo explicitnej zmienky zahraničných bojovníkov v rámci noriem medzinárodného práva je nesprávnym predpokladom, že aktivity týchto osôb operujú v rámci právneho vákuua. Medzinárodné trestné právo ako aj medzinárodné humanitárne právo poskytujú dostatok právnych noriem a pravidiel, aby sa vysporiadali s fenoménom zahraničných bojovníkov. Obrovským problémom sa však zdá

²⁵¹ Pozri Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10

neschopnosť medzinárodnej komunity vysporiadať sa s masívnym porušovaním noriem medzinárodného práva ľudských práv, páchaných zahraničnými bojovníkmi. V tomto smere by bolo *de lege ferenda* vhodné zriadiť ustálený supranacionálny (judiciálny) orgán, ktorý by sa zaoberal otázkami zodpovednosti zahraničných bojovníkov. Prax štátov totiž ukazuje, že pokiaľ sú otázky trestného stíhania zahraničných bojovníkov ponechané na národnú, resp. regionálnu úroveň, nemusí dôjsť k spravodlivému potrestaniu páchatel'ov.²⁵² Terajšia prax sa teda javí nie veľmi účinná, a preto je potrebné do budúcnosti zvážiť ďalšie formy stíhania týchto osôb.

V roku 2014 bol koncept zahraničných bojovníkov doplnený konceptom zahraničných teroristických bojovníkov. Tento koncept bol najprv predstavený v rezolúcii BR OSN č. 2170 (2014), avšak rezolúcia tento fenomén nedefinovala. O dva týždne na to však predstavila rezolúcia č. 2178 (2014) aj definíciu zahraničných teroristických bojovníkov. Podstatným prvkom tejto definície je, že má preskriptívne ambície, avšak stále je vo svojej podstate *deskriptívnou* definíciou. Zároveň však má aj explikačnú funkciu. Táto definícia však je zároveň aj stipulatívnou definíciou. Ako bolo zmienené v úvode, stipulatívnou definíciou možno rozumieť druh definície, v ktorej nový alebo v súčasnosti používaný pojem dostáva nový, špecifický význam. Tento význam má svoje opodstatnenie pre účely argumentácie alebo diskusie v danom kontexte. Tieto skutočnosti sú dôležité pre pochopenie širších súvislostí, ktoré súviseli s prijatím rezolúcie č. 2178 (2014). Rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN majú vždy totiž politický, avšak aj právny účel. Práve prostredníctvom vytvorenia a inkorporovania stipulatívnej definície zahraničných teroristických bojovníkov priamo do rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2178 (2014) dostáva tento pojem špecifický význam pre účely právneho a politického diskurzu. V rámci politickej roviny išlo o najmä o zastavenie prúdu zahraničných teroristických bojovníkov, ktorí masívne opúšťali krajiny svojho pôvodu a cestovali do oblastí Blízkeho východu. Tam sa mali pridať k Islamskému štátu. Ten však predstavoval veľkú bezpečnostnú hrozbu. Z týchto dôvodov bolo treba teda tieto osoby pomenovať, pričom na tieto účely, a teda potlačenia terorizmu, už predošlý pojem „zahraničný bojovník“ nestačil. Z tohto dôvodu musel prísť nový pojem so špecifickým významom. Ním sa stali „zahraniční teroristickí bojovníci“. Z hľadiska právneho diskurzu sledovala potom definícia zahraničných teroristických bojovníkov vytvorenie právneho režimu. Ak vychádzame zo skutočnosti, že rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN sú vždy adresované štátom, tak potom táto definícia poskytla členským štátom možné prostriedky na potlačenie tohto fenoménu. Patrí

²⁵² DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Concluding Remarks. s. 517- 522. In GUTTRY, A., CAPONE, F., PAULUSSEN, C. Foreign Fighters under International Law and Beyond. Op. c. 251

k nim napríklad možnosť obmedziť pohyb alebo vycestovanie takýchto osôb alebo cielené narušenie spôsobov financovania zahraničných teroristických bojovníkov.

Zahrnutím tejto definície do rezolúcie č. 2178 (2014) sa teda zahraniční teroristickí bojovníci stali aj právnym pojmom. Pod tým je možné rozumieť situáciu, že ak sa jednotlivec stane zahraničným teroristickým bojovníkom, budú z toho vyplývať aj právne konzekvencie. Veľkým negatívom vo vzťahu k definícii zahraničných teroristických bojovníkov je však absencia definície terorizmu. V tomto smere Bezpečnostná rada v istom zmysle opätovne potvrdila neschopnosť medzinárodnej komunity zaujať jednotný postoj voči terorizmu. Ide teda o veľké negatívum, pretože definícií terorizmu na medzinárodnej úrovni je mnoho. Negatívnym dôsledkom, ktorý sa prejavil v praxi štátov, je zneužívanie absencie tejto definície voči politickej opozícii. Štáty potom následne prijali opatrenia, ktoré sú často v rozpore s ľudskými právami, ako napríklad disproporčné obmedzenia pohybu alebo prezumpcie nevinoty.²⁵³ Okrem toho, prax štátov ukazuje, že mnohé štáty prijali slabé alebo takmer žiadne opatrenia, ktoré boli ustanovené rezolúciou č. 2178 (2014). Ide najmä o nevedenie nových protiprávných činov, ktoré by trestali prípravné činy, alebo činy príbuzné aktivitám zahraničných teroristických bojovníkov. V dôsledku toho sa mnohé štáty spoliehali iba na ich terajšiu vnútroštátnu úpravu, ktorá však nemusí byť dostatočná, aby zabránila zahraničným teroristickým bojovníkom vycestovať. Problémom zostalo aj nejasné získavanie prostriedkov a dôkazov, ktoré by mohli účinne dopomôcť k odsúdeniu zahraničných teroristických bojovníkov. Ďalšími problémovými aspektmi, vyplývajúcimi zo slabej implementácie povinností ustanovených danou rezolúciou je neschopnosť odhaliť financovanie zahraničných teroristických bojovníkov, ako aj nedostatok prijatých opatrení, ktoré by takéto financovanie trestnoprávne postihoval. V neposlednom rade, problémom zostáva aj nezáujem štátov potlačovať príčiny, teda najmä podmienky napomáhajúce násilnému extrémizmu. V tomto smere je potrebné zapojiť viacej civilnú sféru, ktorá má účinné prostriedky a know-how ako zlepšiť dôveru občanov v demokratické zriadenie.²⁵⁴

Za zmienku stoja aj rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2368 (2017) a 2396 (2017). Vďaka nim sa totiž zmenili aspekty nazerania na zahraničných teroristických bojovníkov. V roku 2014 predstavovali nebezpečenstvo najmä jednotlivci smerujúci do oblastí pod kontrolou

²⁵³ Pozri Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10.

²⁵⁴ Implementation of Security Council resolution 2178 (2014) by States affected by foreign terrorist fighters. A compilation of three reports. (S/2015/338; S/2015/683; S/2015/975). United Nations Security Council Counter – Terrorism Committee Executive Directorate (CTED) s. 75. [online] un.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na: https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2016/09/FTF-Report-1-3_English.pdf

Islamského štátu. Medzi rokmi 2016-2017 však postupne dochádzalo k prerodu, pretože postupným oslabovaním Islamského štátu sa títo jednotlivci opätovne začali vracat' do svojich domovských krajín. Stali sa teda vážnym bezpečnostným rizikom pre svoje domovské krajiny. To reflektovali aj zmienené dve rezolúcie. Aj napriek adresnosti problému v týchto rezolúciách mnohé štáty nenašli spôsob, ako znemožniť týmto jednotlivcom vrátiť sa „domov“. Často sa v tejto súvislosti riešili aj otázky odnímania štátneho občianstva, ku ktorým niektoré štáty (napr. Veľká Británia) pristúpili. Tieto otázky sú však často problematické a nie je vždy v komunite medzinárodných právnikov ľahké nájsť jednotnú odpoveď. Problémom je často aj sporný status, teda či vôbec ide v danom prípade o zahraničného teroristického bojovníka a či teda daná osoba predstavuje bezpečnostnú hrozbu pre štát. Ako príklad môžu poslúžiť situácie, kedy sa niektoré zradikalizované manželky islamských bojovníkov vrátia, často aj po smrti svojich manželov, do svojich domovských krajín.

V súlade s vyššie zmieneným je potrebné precizovať kritériá, kto je zahraničným teroristickým bojovníkom. Zároveň by to pomohlo aj skutočnosti, kedy by bolo ľahšie rozlišovať zahraničných teroristických bojovníkov od zahraničných bojovníkov. Takéto vymedzenie je potrebné aj napriek tomu, že zahraniční teroristickí bojovníci bývajú považovaní za subkategóriu zahraničných bojovníkov.

V súvislosti s možnou aplikáciou medzinárodného humanitárneho práva na činy páchané zahraničnými teroristickými bojovníkmi si je treba uvedomiť podstatné skutočnosti. Ide totiž o osoby, ktorých pôsobenie je možné nájsť aj v špecifických situáciách, kedy ozbrojený konflikt neprebíha. Dôraz teda musí byť kladený na rozlišovanie situácií, na ktoré sa aplikujú pravidlá medzinárodného humanitárneho práva, a na situácie, ktoré sú regulované právnym režimom terorizmu. V súvislosti s tým musia konať aj štáty pri prijímaní jednotlivých protiteroristických opatrení. V tomto smere by bolo *de lege ferenda* vhodné, aby štáty pri prijímaní opatrení, ktorých cieľom je predchádzať a potlačovať pohyb alebo zapojenie sa do teroristických činov, mali na pamäti, že je potrebné vylúčiť činy, ktoré sú za ozbrojeného konfliktu medzinárodným humanitárnym právom povolené.²⁵⁵

Aby teda došlo k potlačeniu fenoménu zahraničných teroristických bojovníkov, je potrebné, aby štáty, ale aj nevládne organizácie vyvinuli opatrenia ako si medzi sebou čo najvhodnejším spôsobom budú vymieňať informácie, ktorými by sa predišlo najmä zabráneniu financovania, pohybu, ako aj verbovania týchto osôb. Pokiaľ však zlyhá preventívna stránka,

²⁵⁵ Pozri Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Op. c. 10.

musia byť represívne opatrenia v súlade s najvyššími morálnymi, ale hlavne legálnymi štandardmi.

Záverom by bolo vhodné poznamenať, že porážkou Islamského štátu nedošlo k „porážke“ zahraničných teroristických bojovníkov. Aj keď medzinárodnú komunitu v súčasnosti trápia problémy spojené s pandémiou a ekonomickou recesiou, treba mať na pamäti, že práve takéto podmienky môžu byť vhodným prostredím na opätovné posilnenie terorizmu. Zlá sociálna situácia, masívne obmedzovanie ľudských práv a dočasné reštrikcie pohybu môžu viesť k ďalšej radikalizácii. Z tohto dôvodu je aj konečným cieľom práce poukázať na to, že zahraniční teroristickí bojovníci sú stále „tu“, a treba im venovať pozornosť.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

1. DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond. The Hague. Springer. TMC Asser Press. 2016, 533 s.
2. KLUČKA, Ján. Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť). Tretie, doplnené a prepracované vydanie. Košice. Wolters Kluwer, 2017, 524 s.
3. SAUL, Ben (ed). Research Handbook on International Law and Terrorism, Research Handbooks in International Law. Cheltenham. UK. Edward Elgar Publishing, Inc., 797 s.

Odborné články

4. ARNOLD, Roberta. Terrorism, war crimes and the International Criminal Court. In SAUL, Ben (ed). Research Handbook on International Law and Terrorism, Research Handbooks in International Law. Cheltenham. UK. Edward Elgar Publishing, Inc. 2014. s. 282-298
5. DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Concluding Remarks. In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond. The Hague. Springer. TMC Asser Press 2016, s. 517- 522.
6. HEINSCH, Robert. Foreign Fighters and International Criminal Law In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond. The Hague. Springer. TMC Asser Press. 2016, s. 161 – 185
7. KRÄHENMANN, Sandra. The Obligations under International Law of the Foreign Fighter's State of Nationality or Habitual Residence, State of Transit and State of Destination. In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN, Christophe. Foreign Fighters under International Law and Beyond. The Hague. Springer. TMC Asser Press 2016, s. 229 – 258
8. SOMMARIO, Emanuele. The Status of Foreign Fighters under International Humanitarian law. In DE GUTTRY, Andrea, CAPONE, Francesca, PAULUSSEN,

Christophe. *Foreign Fighters under International Law and Beyond*. The Hague. Springer. TMC Asser Press 2016, s. 141 -160

Právne predpisy

9. Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949 (GC IV)
10. International Convention against the Recruitment, Use, Financing, and Training of Mercenaries. Adopted and opened for signature and ratification by General Assembly resolution 44/34 of 4 December 1989
11. Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) Adopted on 8 June 1977 by the Diplomatic Conference on the Reaffirmation and Development of International Humanitarian Law applicable in Armed Conflict,
12. United Nations General Assembly. Resolution adopted by the General Assembly on 8 September 2006. A/RES/60/288. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy
13. Vienna Convention on the Law of Treaties. 1969. Done at Vienna on 23 May 1969. Entered into force on 27 January 1980. United Nations. *Treaty Series*. Vol. 1155.
14. Vyhláška ministra zahraničných vecí zo 4. septembra 1987 o Viedenskom dohovore o zmluvnom práve, publ. pod č. 15/1988 Zb., Časová verzia predpisu účinná od 12.03.1988

Rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN

15. United Nations Security Council Resolution 2170 (2014). Adopted by the Security Council at its 7242nd meeting, on 15 August 2014. S/RES/2170 (2014)
16. United Nations Security Council Resolution 2178 (2014). Adopted by the Security Council at its 7272nd meeting, on 24 September 2014. S/RES/2178 (2014)
17. United Nations Security Council Resolution 2368 (2017). Adopted by the Security Council at its 8007th meeting, on 20 July 2017. S/RES/2368 (2017)
18. United Nations Security Council Resolution 2396 (2017). Adopted by the Security Council at its 8148th meeting, on 21 December 2017. S/RES/2396 (2017)

Internetové zdroje

19. AMBOS, Kai. Our terrorists, your terrorists? The United Nations Security Council urges states to combat “foreign terrorist fighters”, but does not define “terrorism”. [online] ejiltalk.org 2. Októbra 2014. [cit. 21.decembra. 2020] Dostupné na: <https://www.ejiltalk.org/our-terrorists-your-terrorists-the-united-nations-security-council-urges-states-to-combat-foreign-terrorist-fighters-but-does-not-define-terrorism/>
20. Battlefield evidence increasingly used to prosecute foreign terrorist fighters in the EU. European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. [online] eurojust.europa.eu 15. septembra 2020.[cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://www.eurojust.europa.eu/battlefield-evidence-increasingly-used-prosecute-foreign-terrorist-fighters-eu>
21. BERGER, J.M., Jihad Joe: Americans who go to war in the name of Islam. Dulles: Potomac Books, Inc., 2011. In BAKKER, Edwin, ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine de., Returning Western foreign fighters: The case of Afghanistan, Bosnia and Somalia ICCT Background Note. June 2014. [online] icct.nl [cit. 08.11.2020] Dostupné na: <https://www.icct.nl/download/file/ICCT-De-Roy-van-Zuijdewijn-Bakker-Returning-Western-Foreign-Fighters-June-2014.pdf>
22. BÍLKOVÁ, Veronika. Foreign Terrorist Fighters and International Law. Groningen Journal of International Law, vol 6 (1): Terrorism and International Law. 2018, s. 2. [online] upg.rug.nl [cit. 12.09.2020] Dostupné na: <https://ugp.rug.nl/GROJIL/article/view/32071/29485>
23. BAKKER, Edwin, PAULUSSEN, Christophe, ENTENMAN, Eva. Dealing with European Foreign Fighters in Syria: Governance challenges & Legal Implications. ICCT Research paper. The Hague. December 2013. [online] icct.nl [cit. 19.09.2020] Dostupné na: <https://www.icct.nl/app/uploads/2013/12/ICCT-Bakker-Paulussen-Entenmann-Dealing-With-European-Foreign-Fighters-in-Syria.pdf>
24. BAXTER, Kylie, DAVIDSON, Renee. Foreign Terrorist Fighters: managing a twenty-first century threat.Third World Quarterly. Volume 37.2016 – Issue 8. Taylor&Francis Online. s. 1299 – 1313. 22. [online] tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at 15. apríl 2016 [cit. 08.12.2020] Dostupné na:

- <https://www-tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at/doi/full/10.1080/01436597.2016.1159127>
25. CHARTER, David. Dutch and German biker gangs join the Kurds in the battle against ISIS. *The Australian*. 17 October 2014. [online] theaustralian.com [cit. 25.11.2020]
Dostupné na:
<https://www.theaustralian.com.au/world/the-times/dutch-and-german-biker-gangs-join-the-kurds-in-the-battle-against-isis/news-story/1db5987bd89956ce78f39405a38387e0>
26. CUCKEYNS, Hanne, PAULUSSEN, Christophe. *The Prosecution of Foreign Fighters in Western Europe: The Difficult Relationship between Counter-Terrorism and International Humanitarian Law*. Journal of conflict and security law. Asser Institute. Centre for International and European Law. Journal of Conflict & Security Law. Oxford University Press. 2019. [online] 07. novembra 2019 [cit. 28.11.2020]
Dostupné na:
<https://academic-oup-com.uaccess.univie.ac.at/jcsl/article/24/3/537/5614228n>
27. COLGAN, Jeff. HEGGHAMMER, Thomas. *Islamic Foreign Fighters: Concept and Data*, Paper presented at the International Studies Association Annual Convention, Montreal, 2011.
28. COMOLLI, Virginia, MILAN, Francesca. Q&A: What has become of ISIS' foreign fighters? IISS. Facts. Analysis. Influence. [online] iiss.org 09. Júna 2020. [cit. 25.11.2020] Dostupné na:
<https://www.iiss.org/blogs/analysis/2020/06/csdp-isis-foreign-fighters>
29. Definitions. 1.3. Stipulative definitions. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. [online] plato.stanford.edu 10. apríla 2008. [cit. 24.12.2020] Dostupné na:
<https://plato.stanford.edu/entries/definitions/#StiDef>
30. DE ROY VAN ZUIJDEWIJN, Jeanine, BAKKER, Edwin. *Returning Western foreign fighters.: The case of Afghanistan, Bosnia and Somalia*. ICCT Background note. International Centre for Counter – Terrorism. 2014. 12 s. [online] jstor.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na:
<https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep17492.pdf?refreqid=excelsior%3A650f92ca182e491f913532671e3d8991>
31. FALLAH, Katherine. *Corporate actors: the legal status of mercenaries in armed conflict*. Volume 88. Number 863. *International Review of the Red Cross*. s. 599 - 611 [online] icrc.org September 2006 [cit. 19.11.2020]

- Dostupné na:
https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/irrc_863_fallah.pdf
32. Foreign Fighters under International Law. Academy Briefing No, 7. Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human rights. Geneva. October 2014, [online] geneva-academy.ch [cit. 08.10.2020], 64 s.
- Dostupné na:
https://www.geneva-academy.ch/joomlatools-files/docman-files/Publications/Academy%20Briefings/Foreign%20Fighters_2015_WEB.pdf
33. FILIP, Jan. K pojmu státního občanství obecně a státního občanství ČR zvláště. Časopis pro právní vědu a praxi 2/1997. [online] journals.muni.cz [cit. 29.11.2020] s. 184 - 194
- Dostupné na:
<https://journals.muni.cz/cpvp/article/viewFile/9236/8701>
34. FORCESE, Craig, SHERIFF, Leah West. Killing Citizens: Core Legal Dilemmas in the Targeted Killing Abroad of Canadian Foreign Fighters. *Canadian Yearbook of International Law*. 2017. [online] cambridge-org. [cit. 12.09.2020] Dostupné na:
https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/9FC5AC40EB03AD9D2C542F36DF32A0A4/S0069005817000133a.pdf/killing_citizens_core_legal_dilemmas_in_the_targeted_killing_abroad_of_canadian_foreign_fighters.pdf
35. GOMEZ DEL PRADO, Jose L. Whether the Criteria Contained in the 1989 International Convention against the Recruitment, Use, Financing and Training of Mercenaries notably motivation apply to today's foreign fighters. *International Community Law Review*. 18 (5). s. 389 - 398 [online] heinonline.org [cit. 19.11.2020]
- Dostupné na:
https://heinonlineorg.uaccess.univie.ac.at/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/intlfddb18&id=419&men_tab=srchresults
36. GRUENBERG, Justin S. An Analysis of United Nations Security Council Resolutions: Are All Countries Treated Equally?. *Case Western Reserve Journal of International Law*. 2009. Volume 41. Issue 2. Article 12. s. 485. [online] scholarlycommons.law [cit. 13.12.2020] s. 469 - 511 Dostupné na:
<https://scholarlycommons.law.case.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1268&context=jil>
37. HARRIS, William. How Mercenaries work. [online] sience.howstuffworks.com [cit. 19.11.2020] Dostupné na:
<https://sience.howstuffworks.com/mercenary.htm>

38. HEGGHAMMER, Thomas. The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad. *International Security*. Winter 2010/11. Vol. 35, No. 3. [online] jstor-org. [cit. 24.10.2020] s. 53 - 91 Dostupné na:
<https://www-jstor-org.uaccess.univie.ac.at/stable/pdf/40981252.pdf?refreqid=excelsior%3A6c95d0614f41e41fa5f1ac36dbfd499a>
39. HEGGHAMMER, Thomas. Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western Jihadists' Choice between Domestic and Foreign Fighting. Norwegian Defence Research Establishment. *American Political Science Review*. Vol. 107, No. 1., s.1. [online] cambridge-org február 2013 [cit. 24.10.2020] s. 11 – 15. Dostupné na:
https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6CD5FE49C158DB30EB9EE62E5BE0DBE2/S0003055412000615a.pdf/should_i_stay_or_should_i_go_explaining_variation_in_western_jihadists_choice_between_domestic_and_foreign_fighting.pdf
40. HELFONT, Tally. THE FOREIGN FIGHTER PROBLEM: RECENT TRENDS AND CASE STUDIES. Foreign Policy Research Institute. In NOONAN, Michael P. (ed) *The Foreign Fighters Problem, Recent Trends and Case Studies: Selected Essays*. Program on National Security at the Foreign Policy Research Institute. [online] fpri.org [cit. 11.11.2020]
Dostupné na:
https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2016/03/Foreign-Fighters-Problem_2011_E-Book.pdf
41. Hezbollah Commits to All-Out Fight to Save Assad. *New York Times*. [online] nytimes.com 25 May 2013. [cit. 26.11.2020] Dostupné na:
https://www.nytimes.com/2013/05/26/world/middleeast/syrian-army-and-hezbollah-step-up-raids-on-rebels.html?_r=0
42. IP, John. Reconceptualising the legal response to foreign fighters. *International & Comparative Law Quarterly*. British Institute of International and Comparative Law. January 2020. Volume 69, Issue 1. s. 103 – 134. In *The Author 2019*. Published by Cambridge University Press for the British Institute of International and Comparative Law. [online] cambridge-org. [cit. 26.09.2020] Dostupné na:
https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/5D43BDC409AB6FE7FEACF8A49DA873E6/S0020589319000447a.pdf/reconceptualising_the_legal_response_to_foreign_fighters.pdf

43. ISIS Fast Facts. CNN Editorial Research. [online] edition.com 6. septembra 2020 [cit. 28.11.2020] Dostupné na:
<https://edition.cnn.com/2014/08/08/world/isis-fast-facts/index.html>
44. KARSKA, Elzbieta, KARSKI, Karol. Introduction: The Phenomenon of Foreign Fighters and Foreign Terrorist Fighters. An International Law and Human Rights Perspective. *International Community Law Review*. 2016. s. 379 [online] brill.com 8. decembra 2016 [cit. 29.11.2020] Dostupné na:
https://brill.com/view/journals/iclr/18/5/article-p377_1.xml
45. KEATINGE, Tom. Identifying Foreign Terrorist Fighters. The Role of Public-Private Partnership, Information Sharing and Financial Intelligence. International Centre for Counter – Terrorism- The Hague. Royal United Services Institute (RUSI). 50 s. [online] icct.nl [cit. 20.12.2020] Dostupné na:
https://www.icct.nl/app/uploads/2015/07/OP-FININT_web_low-res.pdf
46. KHAN, LIYA. The Women Fighting for ISIS. *Defense Policy*. [online] aspeninstitute.org 12. Júl 2009 [cit. 28.12.2020]
 Dostupné na:
<https://www.aspeninstitute.org/blog-posts/the-women-fighting-for-isis/>
47. KRÄHENMANN, S. Foreign Fighters under International Law and National Law. *Netherlands Military Law Review*. Ministerie van Defence. [online] puc.overheid.nl [cit. 13.12.2020] Dostupné na:
https://puc.overheid.nl/mrt/doc/PUC_21650_11/1/
48. KRÄHENMANN, Sandra. The Interplay between international humanitarian law, terrorism and the „foreign terrorist fighter“ regime. *Foreign Fighters: Looking Beyond Counterterrorism Laws*. Proceedings of the Annual Meeting-American Society of International Law. (Vol. 112) Cambridge University Press. s. 307 - 310 [online]. cambridge-org. 2018. [cit. 24.12.2020] Dostupné na:
<https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/journals/proceedings-of-the-asil-annual-meeting>
49. LISTER, Charles. Returning Foreign Fighters: Criminalization or Reintegration? The Brookings Institutions. Washington. 12 s. [online] august 2015 [cit. 08.10.2020]
 Dostupné na:
<https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/En-Fighters-Web.pdf>

50. MALET, David. Foreign Fighter Mobilization and Persistence in a Global Context. In MALET, David, Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts. Oxford. Oxford University Press. 2013.
51. MALET, David, Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts. Oxford. Oxford University Press. 2013. 269 s.
52. MENDELSON, Barak. Foreign Fighters – Recent Trends. Elsevier Limited. On behalf of Foreign Policy Research Institute. 2011. s. 189 – 202 [online] [cit. 08.11.2020] Dostupné na: <https://www.fpri.org/docs/media/mendelsohn.foreignfighters.pdf>
53. METODIEVA, Asya. Balkan Foreign Fighters are coming back: What should be done? Policy Paper. Stratpol. Strategic Policy Institute. s. 2. [online] stratpol.sk [cit. 8.12.2020] Dostupné na: https://www.stratpol.sk/wp-content/uploads/2018/01/Methodieva_Returnees_Western_Balkans_Stratpol_FINAL.pdf
54. MOIR, Lindsay. The Historical Development of the Application of Humanitarian Law in Non - International Armed Conflicts to 1949. The International and Comparative Law Quarterly. Apr. 1988, Vol. 47, No. 2. [online] jstor.org [cit. 26.11.2020] Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/pdf/761344.pdf?refreqid=excelsior%3A5f6056ef8a906ae7051e7eedc2a91a04>
55. NATO Allies agree Policy on Battlefield Evidence from operational theatres to boost efforts against terrorism. North Atlantic Treaty Organization. [online] nato.int 23. Októbra 2020 [cit. 28.12.2020] Dostupné na: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_179194.htm
56. NOONAN, Michael P. (ed) The Foreign Fighters Problem, Recent Trends and Case Studies: Selected Essays. Program on National Security at the Foreign Policy Research Institute. [online] [cit. 11.11.2020] 92 s. Dostupné na: https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2016/03/Foreign-Fighters-Problem_2011_E-Book.pdf
57. PERCY, S. V. Mercenaries: strong norm, weak law. Cambridge University Press. New York. USA.2007. International Organization 2007-04. Vol 61 (4). s. 367 - 397 [online] cambridge.org [cit. 29.11.2020] Dostupné na: https://www-cambridge-org.uaccess.univie.ac.at/core/services/aop-cambridge-core/content/view/3810F86F0C6856740A539C5F1A18A22B/S0020818307070130a.pdf/mercenaries_strong_norm_weak_law.pdf

58. PETERS, Anne. Security Council Resolution 2178 (2014): The „Foreign Terrorist Fighter“ as an International Legal Person, Part I. EJIL:Talk. Blog of the European Journal of International Law. 2014. [online] ejiltalk.org 20.novembra 2014 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:
<https://www.ejiltalk.org/security-council-resolution-2178-2014-the-foreign-terrorist-fighter-as-an-international-legal-person-part-i/>
59. TESAT. European Union Terrorism situation and trend report. 2017. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation 2017. EUROPOL. [online] europol.europa.eu [cit. 11.11.2020] Dostupné na:
<https://www.europol.europa.eu/tesat/2017/>
60. The Kurdish women fighting Islamic State in Syria. News. BBC [online] bbc.com 05. September 2014 [cit. 28.12.2020] Dostupné na:
<https://www.bbc.com/news/av/world-middle-east-29073792>
61. TOMUSCHAT, Christian. The Status of the „Islamic State“ under International Law. Die Friedens- Warte. 2015. Vol. 90. No. ¾. s. 223-244. [online] jstor.org [cit. 1.12.2020] Dostupné na:
<https://www.jstor.org/stable/pdf/24868695.pdf?refreqid=excelsior%3A6798fd90c5b6e44e66aef0fd60471952>
62. United States Mission to the United Nations. Fact Sheet: Resolution 2396 (2017) on Foreign Terrorist Fighters (Returnees and Relocators). [online] 21. Decembra 2017 [cit. 28.12.2020] Dostupné na: <https://usun.usmission.gov/fact-sheet-resolution-2396-2017-on-foreign-terrorist-fighters-returnees-and-relocators/>
63. WAGEMAKERS, Joas. *Jihadi-Salafism* in Jordan and the Syrian Conflict: Divisions Overcome Unity. Studies in Conflict & Terrorism. Volume 41.2018. Issue 3. [online] tandfonline.com 17. január 2017. [cit. 12.11.2020] Dostupné na:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1057610X.2017.1283197>
64. WOERTZ, Eckart. How long will ISIS last economically? CIDOB. Barcelona Centre for International Affairs, 10/2014. [online] cidob.org [cit. 11.12.2020] Dostupné na:
https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/n1_98/how_long_will_isis_last_economically
65. ZELIN, Aron. Y. Up to 11,000 Foreign Fighters in Syria, Steep Rise among Western Europeans. ICSR Insight, 17 December 2013. [online] washingtoninstitute.org 17. decembra 2013 [cit. 05.11.2020]

Dostupné na:

<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/up-to-11000-foreign-fighters-in-syria-steep-rise-among-western-europeans>

Odborné správy publikované online

66. 32nd International Conference of the Red Cross and Red Crescent. International humanitarian law and the challenges of contemporary armed conflicts. Report. Document prepared by the International Committee of the Red Cross. Geneva. October 2015. [online] 31. oktobra 2015 [cit. 28.11.2020] Dostupné na:
<https://www.icrc.org/en/document/international-humanitarian-law-and-challenges-contemporary-armed-conflicts>
67. Actions with Respect to Threats to the Peace, Breaches of the Peace, and Acts of Aggression. United Nations Security Council. [online] un.org [cit. 1.12.2020] Dostupné na: <https://www.un.org/securitycouncil/content/repertoire/actions>
68. CCPR General Comment No. 27: Article 12 (Freedom of Movement). Office of the High Commissioner for Human Rights. Adopted at the Sixty-seventh session of the Human Rights Committee, on 2 November 1999 CCPR/C/21/Rev.1/Add.9, General Comment No. 27. (General Comments) (Contained in document CCPR/C/21/Rev.1/Add.9), 5 s. [online] refworld.org [cit. 08.10.2020] Dostupné na:
<https://www.refworld.org/pdfid/45139c394.pdf>
69. Counter-Terrorism Legislation Amendment (Foreign Fighter) Act 2014, No.116, Section 119.2 (1) (a) and (b). [online] legislation.gov.au 30. Október 2014. [cit. 21.decembra. 2020] Dostupné na:
<https://www.legislation.gov.au/Details/C2014A00116>
70. Draft articles on the expulsion of aliens. 2014. Adopted by the International Law Commission at its sixty-sixth session, in 2014, and submitted to the General Assembly as a part of the Commission's report covering the work of that session (A/69/10, para. 44). Yearbook of the International Law Commission, 2014, vol. II, Part Two., 7 s. [online] legal.un.org [cit. 26.09.2020] Dostupné na:
https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_12_2014.pdf
71. Explanatory Memorandum. Recommendation for a Council Decision authorising the opening of negotiations for an agreement between the European Union and the Republic of Turkey on the exchange of personal data between the European Union Agency for

- Law Enforcement Cooperation (Europol) and the Turkish competent authorities for fighting serious crime and terrorism European Commission. 2017. Brussels.. [online] eur-lex.europa.eu 20.decembra 2017 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0799&from=sk>
72. Foreign Fighters pose human rights concerns at home and abroad. UN News. [online] news.un.org 23. júla 2015. [cit. 19.11.2020]
Dostupné na:
<https://news.un.org/en/audio/2015/07/602642>
73. Foreign Terrorist Fighters. Manual for Judicial Training Institutes. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. 2017. Vienna. [online] unodc.org. [cit. 13.12.2020]
Dostupné na:
https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/FTF%20manual/000_Final_Manual_English_Printed_Version_-_no_foreword.pdf
74. Fighters. How does law protect in war? [online] casebook.icrc.org [cit. 28.12.2020]
Dostupné na: <https://casebook.icrc.org/glossary/fighters>
75. Global Counterterrorism Forum. „Foreign Terrorist Fighters“ (FTF) Initiative. The Hague – Marrakech Memorandum on Good Practices for a More Effective Response to the FTF Phenomenon. 9 s. [online] thegctf [cit. 23.12.2020] Dostupné na:
<https://www.thegctf.org/Portals/1/Documents/Framework%20Documents/2016%20and%20before/GCTF-The-Hague-Marrakech-Memorandum-ENG.pdf?ver=2016-09-01-150615-977>
76. GUTERRES, Antonio. Uniting the world against terrorism. United Nations Secretary – General. 2018. [online] un.org 26. júna 2018 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:
<https://www.un.org/sg/en/content/sg/articles/2018-06-26/uniting-world-against-terrorism>
77. Handbook on Criminal Justice Responses to Terrorism. Criminal Justice Handbook Series. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. [online] unodc.org [cit. 24.12.2020] Dostupné na:
https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/Training_Curriculum_Module3/Module3_EN.pdf
78. Human Rights, the United Nations, and the Struggle against Terrorism United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights. Center on International

- Organization, Columbia University. International Peace Academy. 2003. New York City. 30 s. [online] ipinst.org [cit. 19.11.2020] Dostupné na:
https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2015/06/human_rights.pdf
79. Implementation of Security Council resolution 2178 (2014) by States affected by foreign terrorist fighters. A compilation of three reports. (S/2015/338; S/2015/683; S/2015/975). United Nations Security Council Counter – Terrorism Committee Executive Directorate (CTED) [online] un.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na:
https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2016/09/FTF-Report-1-3_English.pdf
80. International cooperation in criminal matters: counter-terrorism. Counter Terrorism. Legal Training Curriculum. UNODC. United Nations Office on Drugs and Crime. [online] unodc.org [cit. 24.12.2020] Dostupné na:
https://www.unodc.org/documents/terrorism/Publications/Training_Curriculum_Module3/Module3_EN.pdf
81. International Rules on the Admission and Expulsion of Aliens (Règles internationales sur l'admission et l'expulsion des étrangers), adopted by Institute of International Law in 1892, Art. 1., 7 s. [online] idi-ijil.org [cit. 16.10..2020] Dostupné na:
https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1892_gen_01_fr.pdf
82. Ombudsperson Office to ISIL (Da'esh) and Al-Qaida Sanctions Committee Celebrates Tenth Anniversary on 17 December. Security Council. Press Release. SC/14051. United Nations. [online] 16.decembra 2019 [cit. 25.11.2020] Dostupné na:
<https://www.un.org/press/en/2019/sc14051.doc.htm>
83. Preliminary findings by the UN Working Group on the use of mercenaries on his Mission to Ukraine [online] ohchr.org [cit. 20. 11.2020] Dostupné na:
<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=18492&LangID=E>
84. Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic: United Nations General Assembly. A/HRC/28/69. [online] documents-dds-ny.org [cit. 11.12.2020] Dostupné na:
<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/019/37/PDF/G1501937.pdf?OpenElement>
85. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism. Human Rights Council. Twenty-eighth session. Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner

- and the Secretary-General. 2014. United Nations General Assembly. A/HRC/28/28 16 s. [cit. 10.12.2020] Dostupné na:
<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/247/53/PDF/G1424753.pdf?Open>
86. Report of the Working Group on the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. Use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination. United Nations. General Assembly. 19 August 2015, 24 s. [online] undocs.org [cit. 12.09.2020] Dostupné na:
<https://undocs.org/A/70/330>
87. Rule 3. Definition of Combatants. IHL Database. Customary IHL. [online] ihl-databases.icrc.org [cit. 28.12.2020] Dostupné na:
https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_cha_chapter1_rule3
 Sanctions List Materials. ISIL (Da'esh & Al – Qaida Sanctions List). United Nations Security Council. [online] un.org [cit. 13.12.2020] Dostupné na:
https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1267/aq_sanctions_list
88. Security Council Members Call for Updating Sanctions Lists to Ensure Constant Vigilance against Threat of Terrorist Attacks. Concerns Include Fear of Returning or Relocating Foreign Terrorist Fighters, Al-Qaida Affiliates Filling Space Vacated by Da'esh, United Nations. Meetings Coverage and Press Releases. [online] un.org 20.máj 2019 [cit. 13.12.2020] Dostupné na:
<https://www.un.org/press/en/2019/sc13814.doc.htm>
89. Security Council Report. Special Research Report. Security Council Action under Chapter VII. Myths and Realities. [online] securitycouncilreport.org 23. júna 2008 [cit. 23.12.2020] Dostupné na:
<https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Research%20Report%20Chapter%20VII%2023%20June%202008.pdf>
90. The Foreign Fighters Phenomenon and Related Security Trends in the Middle East. Highlights from the workshop 28-29 October 2015. *World Watch: Expert Notes* series publication No. 2016-01-01. Canada. [online] 26. januára 2016 [cit. 29.11.2020] Dostupné na:
<https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/corporate/publications/the-foreign-fighters-phenomenon-and-related-security-trends-in-the-middle-east.html>

91. UN Documents for Terrorism: Security Council Resolutions. Security Council Report. [online] securitycouncilreport.org [cit. 08.12.2020] Dostupné na:
https://www.securitycouncilreport.org/un_documents_type/security-council-resolutions/page/2?ctype=Terrorism&cbtype=terrorism#038;cbtype=terrorism
92. UN Security Council Press Statement on Acts of Terrorism in North-East Nigeria. [online] un.mfa.ee 16.6.2020 [cit. 10.12.2020]
Dostupné na:
<https://un.mfa.ee/un-security-council-press-statement-on-acts-of-terrorism-in-north-east-nigeria/>
93. United Nations High Commissioner for Human rights. Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic established pursuant to United Nations Human Rights Council Resolutions S-17/1, 19/22 and 21/26. Periodic Update. 10 s. 20.decembra 2012. [cit. 10.12.2020]. Dostupné na:
<https://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/ColSyriaDecember2012.pdf>
94. UNCCT and INTERPOL Share Details on Project 'HOTSPOT' To Mobilize Resources. UN Counter – Terrorism Centre (UNCCT). Office of Counter – Terrorism. United Nations. [online] un.org 24.novembra 2020 [cit. 20.12.2020] Dostupné na:
<https://www.un.org/counterterrorism/events/uncct-interpol-share-details-project-hotspot-to-mobilize-resources>

Abstrakt

Témou rigoróznejs práce sú zahraniční teroristickí bojovníci v medzinárodnom práve verejnom. Práca sa však v širšom kontexte zameriava na koncept zahraničného boja. V tomto ohľade rozlišuje viaceré kategórie skupín, pre ktoré je typické zapojenie do ozbrojeného konfliktu v zahraničí. K týmto skupinám patria najmä zahraniční bojovníci a zahraniční teroristickí bojovníci, avšak práca sa zaoberá aj problematikou žoldnierov. Práca je na základe toho členená systematicky do dvoch kapitol. Predmetom prvej kapitoly je fenomén zahraničných bojovníkov. V prvej kapitole je tento fenomén podrobený analýze najmä z hľadiska doktrínálnych definícií zahraničných bojovníkov, teda najmä na akademickej úrovni. Okrem toho je predmetom druhej kapitoly aj špecifický vzťah medzi zahraničnými bojovníkmi a žoldnieri. Predmetom druhej kapitoly je koncept tzv. zahraničných teroristických bojovníkov. Vznik tohto konceptu totiž priamo súvisí s činnosťou Bezpečnostnej rady OSN. V druhej kapitole je z tohto dôvodu venovaná pozornosť rezolúciám Bezpečnostnej rady OSN. Práca venuje pozornosť aj jednotlivým povinnostiam určeným štátom, ktoré z textu rezolúcií vyplývajú.

Kľúčové slová

Medzinárodné právo, medzinárodné humanitárne právo, zahraniční teroristickí bojovníci, zahraniční bojovníci, terorizmus, rezolúcia

Abstract

The theme of this doctoral thesis (*rigorous thesis, JUDr. Degree*) are foreign terrorist fighters in public international law. However, the work focuses on the concept of foreign fighting in a broader context. In this regard, it distinguishes several categories of groups for which involvement in armed conflict abroad is typical. These groups include mainly foreign fighters and foreign terrorist fighters. However, the work also deals with the issue of mercenaries. On this basis, the work is systematically divided into two chapters. The first chapter deals with the phenomenon of foreign fighters. In the first chapter, this phenomenon is subjected to analysis mainly from the point of view of doctrinal definitions of foreign fighters, that is, mainly at the academic level. In addition, the subject of the second chapter is also the specific relationship between foreign fighters and mercenaries. The subject of the second chapter is the concept of the so-called foreign terrorist fighters. The emergence of this concept is directly linked to the activities of the UN Security Council. In the second chapter, for this reason, attention is paid to the resolutions of the UN Security Council. Thesis also devotes its attention to individual duties assigned to states, which result from the text of the resolutions.

Keywords

International law, international humanitarian law, foreign terrorist fighters, foreign fighters, terrorism, resolution